

**Leonardo Boffin saama huomio
yhdysvaltalaisessa lehdistössä 1984-1986**

Jukka-Pekka Kantala
Yleisen kirkkohistorian pro gradu -tutkielma
Maaliskuu 2018

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Teologinen tiedekunta		Laitos – Institution Helsingin yliopisto	
Tekijä – Författare Jukka-Pekka Juhani Kantala			
Työn nimi – Arbetets titel Leonardo Boffin saama huomio yhdysvaltaisessa lehdistössä 1984-1986			
Oppiaine – Läroämne Yleinen kirkkohistoria			
Työn laji – Arbetets art Pro gradu -tutkielma		Aika – Datum Maaliskuu 2018	
		Sivumäärä – Sidoantal 76	
Tiivistelmä – Referat <p>Katolisen kirkon johto kiinnitti huomionsa vuonna 1984 brasilialaiseen teologiin Leonardo Boffiin, joka oli julkaissut kirjan ”Church: Charism and Power”, jossa hän arvosteli avoimesti kirkon johtoa ja hierarkisuutta. Uskonopin kongregaation prefekti kardinaali Joseph Ratzinger kutsui Boffin kuulusteltavaksi kirjansa kirjoituksista Vatikaaniin. Boff edusti Latinalaisessa Amerikassa syntynyttä vapautuksen teologia -liikettä, johon myös hänen kirjansa liittyi. Vapautuksen teologia oli katolisen kirkon johdon näkökulmasta ongelmallinen sen marxilaisten taustojen takia.</p> <p>Pro gradu -tutkielmassani tutkin, miten yhdysvaltalainen lehdistö uutisoi Boffin kuulusteluun, tuomitsemiseen ja lopulta vapauttamiseen liittyviä tapahtumia vuosien 1984, 1985 ja 1986 aikana. Näiden tapahtumien aikaan Yhdysvaltojen ulkopoliitikassa keskeisessä roolissa oli marxilaisuuden kukistaminen. Päälähteinäni tutkimuksessani käytän kahta laajalevikkistä yhdysvaltalaisista sanomalehteä, The New York Timesia ja The Washington Postia. Tutkimuksessani keskeisenä kysymyksenä on lehtien suhtautuminen latinalaisamerikkalaiseen marxilaisväyitteeseen vapautuksen teologiaan ja tämän edustajaan Leonardo Boffiin. Lisäksi tarkastelen tutkimuksessani, millaisia eroja lehtien uutisoinnissa voidaan havaita.</p> <p>Käytän tutkimuksessani lehdistöhistorian tutkimusmenetelmää. Analysoin kvalitatiivisesti uutisten sisältöä ja niiden tarjoamia näkökulmia. Pyrin selvittämään eroja lehtien uutisoinnissa. Tarkastelen julkaistujen uutisten määrää ja esimerkiksi niissä käytettyä kuvitusta.</p> <p>Tutkimukseni osoitti, että The New York Times uutisoi Boffiin liittyvistä tapahtumista enemmän kuin The Washington Post. The New York Times suhtautui uutisoinnissaan myönteisemmin Leonardo Boffiin ja vapautuksen teologiaan. The New York Timesin uutisoinnissa Boffin työ, sen perusteet, hänen mielipiteensä ja hänen kannattajiensa lausunnot tuotiin selkeämmin esiin, kun taas The Washington Post keskittyi katolisen kirkon johdon näkökulmaan. The Washington Post esitti uutisoinnissaan Leonardo Boffin selkeämmin kirkon toiminnan kriitikoksi ja keskittyi uutisoinnissaan hänen rikkeisiinsä. The Washington Post liitti Leonardo Boffin ja hänen edustamansa vapautuksen teologian uutisoinnissaan tiiviimmin marxilaisuuteen kuin The New York Times.</p>			
Avainsanat – Nyckelord Leonardo Boff, vapautuksen teologia, katolinen kirkko, The New York Times, The Washington Post, Yhdysvallat, Brasilia			
Säilytyspaikka – Förvaringställe Helsingin yliopiston kirjasto, Keskustakampanuksen kirjasto, Teologia			
Muita tietoja			

Leonardo Boffin saama huomio yhdysvaltalaisessa lehdistössä 1984-1986

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	2
1.1. Tutkimustehtävä.....	2
1.2. Latinalaisen Amerikan sekasorto ja Yhdysvaltojen rooli	6
2. ”VATIKAANI ARVOSTELEEE UUDEN TEOLOGIAN MARXILAISUUTTA” – LEHDISTÖ KIINNOSTUU BOFFIN TAPAUKSESTA	9
2.1. Boff kutsutaan kuultavaksi ja lehdistön ensimmäiset huomiot.....	9
2.2. Uskonopin kongregaation laatima vapautuksen teologiaa käsittelevä asiakirja tulee julkisuuteen.....	12
2.3. Kuulustelun lähestyessä Ratzingerin lausunnot kiinnostavat lehdistöä.....	15
2.4. Lehdistö seuraa Boffin ja Ratzingerin keskusteluja Vatikaanissa	17
2.5. Uutisointi välittömästi kuulustelun jälkeen	20
3. KUULUSTELUN JÄLKEEN LEHDET TARJOAVAT ERILAISIA NÄKÖKULMIA BOFFIN JA VAPAUTUKSEN TEOLOGIAN TILANTEESEEN	23
3.1. Michael Novakin ja Colman McCarthyn rohkeat kirjoitukset lehdissä.....	23
3.2. Lehdet odottavat Joseph Ratzingerin päätöstä Leonardo Boffin kuulusteluun jälkeen	29
4. RATZINGER JULKAISEE BOFFIN TUOMION – LEHDISTÖ UUTISOI AKTIIVISESTI.....	32
5. TUOMIO LAAJENEE PUHE- JA OPETUSKIELLOKSI – LEHDISTÖN LINJAT POIKKEAVAT TOISISTAAN.....	42
5.1. The New York Timesin ja Washington Postin huomiot Boffin vaientamisesta.....	42
5.2. Lehdet arvioivat katolisen kirkon linjaa Boffin tuomion aikana	46
5.2.1. The New York Timesin huomio kohdistuu Ratzingeriin.....	46
5.2.2. Piispojen kokous Vatikaanissa lähestyy – The Washington Post kertoo Boffin rikkeistä puhe- ja opetuskiellossa.....	48
5.2.3. Ratzinger arvioi vapautuksen teologiaa uudelleen	52
6. BOFF VAPAUTETAAN TUOMIOSTA – LEHDET UUTISOIVAT ERI TAVOIN	58
7. TUTKIMUSTULOKSET	64
8. LYHENTEET	71
9. LÄHDE- JA KIRJALLISUUSLUETTELO	72
9.1. Sanoma- ja aikakauslehdet.....	72
9.2. Internet-lähteet.....	74
9.3. Kirjallisuus.....	75

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimustehtävä

Vuonna 1984 brasilialainen katolinen teologi Leonardo Boff vastaanotti kirjeen kardinaali Joseph Ratzingerilta, joka toimi tuolloin katolisen kirkon Uskonopin kongregaation puheenjohtajana. Kardinaali osoitti kirjeessään teologi Boffille kutsun saapua Vatikaaniin, katolisen kirkon johdon keskukseen, kuultavaksi hänen puheistaan, kirjoituksistaan ja opetuksistaan. Boff sai kutsun, koska hän edusti katolisen kirkon piirissä Latinalaisessa Amerikassa syntynyttä vapautuksen teologia -liikettä.

Tässä pro gradu -tutkielmassa päätutkimuskysymykseni on, miten brasilialaisen papin, vapautuksen teologin ja fransiskaaneljen Leonardo Boffin kuulustelua ja vaientamistuomiota kommentointiin, analysointiin ja uutisoitiin yhdysvaltalaisissa lehdistössä. Keskityn tutkimuksessani sanomalehtien julkaisemaan uutisointiin. Käytän tutkimuksen päälähteinä kahta suurta yhdysvaltalaisista sanomalehteä. Ensimmäinen näistä on *The New York Times* -lehti, josta käytän myöhemmin lyhennettä NYT. Toinen käytössä olevista päälähteistä on *The Washington Post* -lehti, josta käytän myöhemmin lyhennettä WP.

Selvitän, millaisia uutisia ja artikkeleita yhdysvaltalaiset sanomalehdet Boffin tapauksesta julkaisivat. Tutkimuksessani esittelen niitä taustatekijöitä yhdysvaltalaisessa yhteiskunnassa ja politiikassa, jotka vaikuttivat yhdysvaltalaisen suhtautumiseen Latinalaisessa Amerikassa ja katolisessa kirkossa tapahtuneeseen keskusteluun. Tutkimukseni aikarajaus on vuodesta 1984 vuoteen 1986. Tämä perustuu tapahtumien kulkuun. Käsittelen julkaistuja uutisia muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta kronologisessa järjestyksessä. Poikkean kronologiasta pyrkimyksenäni luoda selvä kuva kunkin lehden linjasta ja tavasta uutisoida.

Leonardo Boff kutsuttiin kuultavaksi ja kuulusteltiin Vatikaanissa vuonna 1984. Kardinaali Ratzinger ja hänen johtamansa Uskonopin kongregatio langetti tuomion Boffille keväällä 1985. Boff vapautettiin tuomiosta keväällä 1986. Nämä kolme tapahtumaa ja niiden välissä julkaistu uutisointi on tutkimukseni keskiössä. Tutkimukseni tavoitteena on löytää erilaisia näkökantoja siihen, miten maailmanpoliittinen jännittynyt tilanne vaikutti uutisointiin Boffin tapauksesta Yhdysvalloissa vuosien 1984-1986 aikana.

Tutkimuksen kohteena olevien sanomalehtien lisäksi käytän tutkimuksessa kardinaali Joseph Ratzingerin ja Uskonopin kongregaation julkaisemia

vapautuksen teologiaa käsitteleviä asiakirjoja. Asiakirjat liittyvät kiinteästi Boffin tapaukseen, koska niiden julkaisu on tapahtunut ajallisesti hyvin lähellä eri vaiheita Boffin kuulustelussa ja vaijantamisessa. Nämä asiakirjat ovat käytettävissä katolisen kirkon verkkosivujen kautta englanninkielisinä.

Katolisen kirkon johdon epäilykset Boffin opetusta ja teologiaa kohtaan olivat heränneet Boffin 1984 julkaiseman *Church: Charism and Power* -kirjan myötä. Kirjassaan Boff kyseenalaisti voimakkaasti kirkon johdon oikeudenmukaisuuden ja demokratian tapahtumisen katolisen kirkon päätöksenteossa. Vatikaaniin keskittynyt hierarkkinen hallinto oli Boffin mukaan katolisen kirkon kansainvälisyyden kannalta sopimaton. Boff toi kirjassaan esiin sen, että maallikoilla olisi tullut olla enemmän valtaa kirkon päätöksenteossa. Tämän näkemyksen taustalla oli vapautuksen teologian esille nostama näkemys siitä, että kaikista heikoimpien ja köyhimpien puolustaminen on kirkon tehtävä.¹

Lähestyn Boffin kuulemista ja vaijantamista Yhdysvaltojen lehdistön näkökulmasta. Latinalaisen Amerikan tilanne oli Yhdysvaltojen ulkopoliitiikan kannalta 1980-luvulla tärkeässä roolissa. Tästä syystä pyrin tutkimuksessani selvittämään, miten se näkyi sanomalehtien uutisoinnissa. Ottivatko sanomalehdet kantaa Boffin tapauksen kautta Yhdysvaltojen asemaan Brasiliassa tai muuten Latinalaisessa Amerikassa? Näkyikö Yhdysvaltojen ulkopoliittinen linja lehtien tavassa uutisoida tapahtumista?

1980-luvulla vastavalitun presidentin Ronald Reaganin hallinnon yksi keskeisimmistä tavoitteista oli kukistaa kommunismi. Tämä näkyi muun muassa Yhdysvaltojen puolustusmenojen merkittävänä nousuna, koska Reaganin hallinto pyrki kukistamaan kommunismin monissa eri paikoissa maailmalla. Yksi merkittävimmistä paikoista oli juuri Latinalainen Amerikan manner, joka on fyysisestikin kiinnittynyt Yhdysvaltoihin.² Koska vapautuksen teologiaan yhdistetään kommunistisia ajatuksia, pyrin tutkimaan, miten marxilaisuus ja kommunismi yhdysvaltalaisessa mediassa liitettiin Leonardo Boffiin ja Pyhän istuimen häneen kohdistamiin kurinpitotoimenpiteisiin. Tutkimuksessani tarkastelen myös, miten katolisen kirkon johto suhtautui presidentti Reaganin hallinnon toimiin Latinalaisessa Amerikassa.

The New York Times on johtava sanomalehtijulkaisu Yhdysvalloissa. Se on vakaa ja vahva suunnannäyttävä ja uutisoi vahvasti maan sisä- ja ulkopoliittisia

---

¹ Boff 1985, 11; Vuola 1991, 106.

² Wilentz 2008, 154—157.

asioita käsitteleviä artikkeleita. NYT:n kautta pyrin ymmärtämään, mitä tunnettu ja suuri sanomalehti uutisoi Boffin tapauksesta. Millaisen kuvan sen toimitus halusi välittää amerikkalaisille katolisen kirkon sisällä tapahtuneesta debatista? 1980-luvulla NYT eli kasvukauttaan, kun teknologia kehittyi ja esimerkiksi satelliittien kautta pystyttiin lähettämään lehden sivuja painettavaksi eri puolille Yhdysvaltoja. NYT käytti tätä tekniikkaa ja sai näin ollen uuden painoksensa levitykseen nopeasti koko Yhdysvaltojen alueelle.³

The Washington Post oli 1980-luvulla NYT:n rinnalla suuri sanomalehtijulkaisu Yhdysvalloissa. Se pystyi myös ottamaan käyttöönsä uutta teknologiaa, jonka myötä sen levikki kasvoi huimaa vauhtia. WP tunnetaan NYT:iä keskittyneemmästä uutisoinnista politiikkaan liittyen. WP:n toimitus sijaitsee lähellä Yhdysvaltojen poliittisen vallan ydintä Washingtonissa. Sijaintinsa takia sen odotettiin 1980-luvulla uutisoivan juuri Yhdysvaltojen presidentin ja kongressin liikkeistä.⁴ WP toimii tutkimuksessani NYT:n rinnalla yhdysvaltalaisen lehdistön edustajana. Näiden lähteiden kautta tutkin, miten Boffin tapausta uutisoitiin suuri levikkisissä yhdysvaltalaisissa lehdissä. Näkyikö poliittisesti kantaaottavissa julkaisuissa mainintoja Boffin ja vapautuksen teologian marxilaisista ajatuksista, ja miten Yhdysvaltojen roolia Latinalaisen Amerikan tilanteessa kuvattiin?

Lähteitä olen tutkinut Helsingin yliopiston verkossa käytettävissä olevan ProQuest –järjestelmän kautta. Tämän järjestelmän kautta olen pystynyt tekemään hakusanahakuja tutkimukselleni merkitykselliseltä ajanjaksolta. Hakusanana molempien lähteiden kohdalla olen käyttänyt Leonardo Boffin nimeä. Pääsääntöisesti tutkimukseen on valittu analysoitavaksi sellaisia artikkeleja, joissa käsitellään Leonardo Boffia tai häneen liittyviä katolisen kirkon johdon hänelle osoittamia kurinpitotoimia. Jotta pystyn antamaan tutkimuksessa kokonaisvaltaisen kuvan siitä, miten lehdistö uutisoi Boffiin liittyvistä tapahtumista, olen ottanut mukaan myös sellaisia uutisia, joissa Leonardo Boff tai hänen tapauksensa mainitaan lyhyesti, mutta artikkeli keskittyy muuten vapautuksen teologiaan ja siihen, miten katolisen kirkon johto suhtautui siihen.

Tutkimuksessa tarkastelen lehdistön reaktioita lehdistöhistorian tutkimusmenetelmin. Arvioin niiden julkaisemien uutisten sisältöä kvalitatiivisin keinoin kiinnittäen huomiota niiden sanavalintoihin ja esimerkiksi siihen, kenen ja millaisia lausuntoja kirjoituksissa julkaistiin. Tarkastelen lehtien uutisoinnin osalta,

---

³ The New York Times Companyn verkkosivut. Katsottu 25.10.2013.

⁴ The Washington Post Companyn verkkosivut. Katsottu 25.10.2013.

miten paljon ne käyttivät palstatilaa Boffiin liittyvien tapahtumien uutisointiin. Lisäksi tarkastelen, nostiko jompikumpi lehdistä näitä uutisia etusivulleen vai jäivätkö ne vain lehden sisäsivuille. Lisäksi arvioin, millaisia kuvia ja kuinka paljon niitä kirjoituksissa käytettiin.⁵

Aiempaa tutkimusta valitsemastani näkökulmasta ei ole vielä tehty. Latinalaisen Amerikan romahdusta 1900-luvulla sekä Neuvostoliiton ja Yhdysvaltojen välistä tutkimusta ja poliittista historiankirjoitusta on julkaistu mittavasti. Vapautuksen teologia on myös monelta kannalta tutkittu aihe. Harvey Cox on julkaissut Boffin kuulemista koskevan tutkimuksen. *The Silencing of Leonardo Boff* on vuonna 1988 julkaistu tutkimus, joka keskittyy Boffin ja kardinaali Ratzingerin käymään keskusteluun. Coxin tutkimus voidaan luokitella systemaattiseksi katsaukseksi tapahtumien kulkuun. Se avaa enemmän Boffin kirjan *Church: Charism and Power* sisältöä ja käy läpi Ratzingerin julkaisemia asiakirjoja ja keskustelua Boffin kanssa.⁶

Helsingin yliopistossa vapautuksen teologiaa ja sen myötä Boffin tapausta on tutkinut akatemiaprofessori Elina Vuola. Vuola julkaisi vuonna 1991 *Köyhien Jumala* -nimisen teoksen, joka on yleisesitys vapautuksen teologia –ilmiöstä globaalisti. Vuola keskittyy Latinalaisen Amerikan taloudelliseen tilanteeseen ja esittelee kattavasti eri tutkijoiden näkemyksiä Latinalaisen Amerikan vaiheista 1900-luvulla. Vuola tuo tutkimuksessaan esiin myös Leonardo Boffin kuulemisen ja vaientamisen. Elina Vuola on läpi yliopistouransa keskittynyt vapautuksen teologiaan ja on julkaissut useita artikkeleita siihen liittyen.⁷

Oman tutkimukseni kanssa eniten samaa aihetta lienee Anssi Almgrenin Pro gradu -tutkielma vuodelta 2010. Almgren tutki opinnäytetyössään paavi Johannes Paavali II matkoja Latinalaiseen Amerikkaan ja niiden saamia arviointeja Yhdysvaltalaisessa lehdistössä vuosina 1979-1990. Almgrenin lähteinä ovat samat sanomalehdet, The New York Times sekä The Washington Post, kuin omassa tutkimuksessani. Almgren keskittyy tutkimuksessaan kuitenkin paavin toimintaan ja suhteisiin Latinalaisessa Amerikassa. Boffin kuuleminen jätetään tutkimuksessa lähes kokonaan huomiotta.⁸

---

⁵ Landgrén 2013, 127—128.

⁶ Cox 1988.

⁷ Vuola 1991.

⁸ Almgren 2010.

1.2. Latinalaisen Amerikan sekasorto ja Yhdysvaltojen rooli

Latinalaisen Amerikan taloudellinen tilanne oli läpi 1900-luvun lohduton. Alamäki alkoi, kun vuonna 1929 New Yorkin pörssi romahti ja aiheutti kansainvälisen lamakauden. Tämä vaikutti laajasti Latinalaisen Amerikan alueeseen. Talouden kehitys synnytti Latinalaisen Amerikan maissa ilmiön, jossa tuontia pyrittiin rajoittamaan tukemalla ja kehittämällä omaa teollisuutta. Tällä pyrittiin saavuttamaan kestävä taloudellinen tilanne maihin. Maat olivat kuitenkin riippuvaisia teollisuusmaista, koska niillä ei ollut teknologiaa kehittyvän teollisuuden tarpeisiin.⁹

Tuontia korvaavaan malliin keskityttäessä latinalaisamerikkalaisissa maissa jouduttiin tilanteeseen, jossa infrastruktuurien kehittäminen unohdettiin ja valtaan nousi diktaattoreita. Teollisuusmaat toimittivat maihin niiden tarpeiden mukaan teknologiaa kehittyvän teollisuuden käyttöön. Maiden hallitukset ottivat teollisuusmaiden tuonnin mielellään vastaan, koska teollisuusmaat maksoivat suuria veroja tuonnista. Tuontia korvaava malli kääntyikin siis pääläelleen alkuperäistä tarkoitustaan vastaan. Ulkomainen pääoma kasvoi Latinalaisen Amerikan maissa, kun suuret kansainväliset yritykset perustivat omia tehtaita niihin. Ulkomaiset pankit myönsivät suopeasti 1900-luvun puolivälin jälkeen lainaa maille ja ulkomainen teollisuus tuotti työpaikkoja. Ulkomaisen teollisuuden voitot eivät kuitenkaan jääneet Latinalaisen Amerikan maiden verotuloiksi vaan kansainväliset yritykset kotiuttivat tuotot kotimaihinsa. Työpaikkojen ja teollisuuden kehittyessä kaupungistuminen yleistyi, mutta johti kuitenkin kehittymättömissä ja velkaantuvissa yhteiskunnissa kasvavaan köyhyyden ongelmaan.¹⁰

Valtavan maanosan ajautuessa köyhyyteen ja velkakriisiin se muuttui myös Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton taistelukentäksi kylmässä sodassa. Kommunistisen punaisen häivähdyksen Latinalainen Amerikka sai näkyvimmin Neuvostoliiton tukevasta roolista Kuuban vallankumouksessa. Tämän myötä vasemmistolaiset mielialat voimistuivat useissa Latinalaisen Amerikan maissa. Köyhyydessä kamppailevien maiden sisälle syntyi sissiliikkeitä, jotka alkoivat voimakeinoja kaihtamatta tehdä iskuja maiden valtaa pitänyttä eliittiä kohtaan. Vallassa olleet diktaattorit olivat tehneet sopimuksia luonnonvarojen myymisestä

---

⁹ Valtonen 2001, 213—215.

¹⁰ Valtonen 2001, 216—217.

Yhdysvalloille. Vastalahjaksi diktaattorit ja kehitysmaiden eliitti saivat rahaa ja sotilaallista tukea sissiliikkeitä vastaan.¹¹

Sissiliikkeisiin liittyi kristittyjä, joista osa oli katolisia teologeja ja pappeja. Kristityt olivat mukana sissiliikkeiden taisteluissa ja politiikassa. Osa luopui uskosta, koska väkivalta oli yhteen sovittamatonta kristillisen katsomuksen kanssa. Kristinuskolle uskollisten sissiliikkeisiin liittyneiden keskuudessa syntyi vapautuksen teologiaksi kutsuttu ilmiö. Se syntyi osaksi suurempaa Latinalaisen Amerikan vapautusliikettä, jonka tavoitteena oli syöstä diktaattorit vallasta keinoja kaihtamatta. Vapautuksen teologian kannattajat olivat tuoneet marxilaisia vaikutteita Euroopasta, missä osa vapautuksen teologeista oli opiskellut.¹²

1980-luvulle tultaessa maailmanpoliittinen tilanne oli kärjistynyt jo lähes äärimmilleen. Yhdysvaltojen presidentiksi valittiin vuonna 1981 Ronald Reagan. Hänen valtaansa astumisensa myötä Yhdysvaltojen ulkopoliittikka muuttui entisestään konservatiivisemmaksi ja voimakkaammaksi. Reaganin kerrotaan sanoneen, että hänen ajatuksensa Yhdysvaltojen toiminnasta Neuvostoliiton ja kommunismin suhteen on yksinkertainen ja vahva. Tämä näkyy hänen toteamuksessaan liittyen kommunismiin: ”Me voitamme ja he häviävät”.¹³

Yhdysvaltojen tuore presidentti kasvatti ensimmäisen presidenttikautensa aikana Yhdysvaltojen sotilasbudjettia yli kolmanneksella. Kommunismin kitkeminen Latinalaisesta Amerikasta muotoutui yhdeksi merkittäväksi tekijäksi Yhdysvaltojen ulkopoliittikassa Reaganin kaudella. Reaganin hallituksen mielestä Kuuban kautta Latinalaisen Amerikan maihin virtasi kommunistista propagandaa. Reaganin kannalta merkittävimiksi maiksi nousivat El Salvador ja Nicaragua. Reagan osoitti kaikesta Latinalaiseen Amerikkaan myönnetystä sotilasavusta 25 prosenttia El Salvadorin hallinnolle, jottei tämä lankeaisi kommunismiin. Nicaraguassa valtaan oli jo noussut kommunistinen Sandinisti-hallitus, johon kuului myös katolisia pappeja, jotka tunnustautuivat vapautuksen teologeiksi. Yhdysvaltojen tavoitteena oli mahdollisimman täydellisesti saartaa Nicaragua, jottei sen kommunistissävyytteinen hallitus pääsisi levittäytymään muihin maihin. Tämän saavuttamiseksi Yhdysvallat tuki Nicaraguan Sandinisti-hallitusta vastustaneita sissiliikkeitä ja pyrki taloudellisesti saartamaan koko maan.¹⁴

---

¹¹ Valtonen 2001, 235.

¹² Vuola 1991, 46–48.

¹³ Valtonen 2001, 241; Wilentz 2008, 151.

¹⁴ Vuola 1991, 131; Valtonen 2001, 242; Wilentz 2008, 154.

Edellä kuvaamani maailmanpoliittisen sekasorron ja kylmän sodan keskellä toimi katolinen kirkko. Tämä maailmanlaajuinen organisaatio oli edustettuna niin Yhdysvalloissa kuin Latinalaisessa Amerikassa. Katolisen kirkon johto oli 1962-1965 järjestetyssä Vatikaanin II konsiilissa tunnustanut köyhyyden. Konsiilissa oli päätetty, että kirkko tulisi toimimaan köyhyyden poistamiseksi. 1978 valittu paavi Johannes II:n johdolla Vatikaani seurasi tilanteen kehittymistä Latinalaisessa Amerikassa 1980-luvulla. Vatikaani ei hyväksynyt vapautuksen teologiaa ilmiönä. Vapautuksen teologiassa uskontoon yhdistyi politiikkaa ja marxilaisia piirteitä, jotka olivat katolisen kirkon johdon näkökulmasta yhteen sovittamattomia uskon kanssa. Leonardo Boffin voimakkaampi toiminta alkoi 1970-luvulla ja hän toimi merkittävänä äänenkannattajana vapautuksen teologiassa.¹⁵

---

¹⁵ Vuola 1991, 48, 107.

2. ”VATIKAANI ARVOSTELEE UUDEN TEOLOGIAN MARXILAISUUTTA” – LEHDISTÖ KIINNOSTUU BOFFIN TAPAUKSESTA

2.1. Boff kutsutaan kuultavaksi ja lehdistön ensimmäiset huomiot

Julkaistuaan vuonna 1981 kirjansa *Church: Charism and Power*¹⁶ Leonardo Boff sai paljon julkisuutta Latinalaisessa Amerikassa ja tuli tunnetuksi katolisen kirkon piirissä. Julkisuus johti siihen, että vuonna 1984 toukokuun 15. päivänä Boff vastaanotti kirjeen kardinaali Joseph Ratzingerilta, katolisen kirkon Uskonopin kongregaation prefektiltä. Kirjeessä Ratzinger kehotti Boffia lopettamaan opetus- ja kirjoitustyön toistaiseksi, koska hänen opetuksensa ja kirjansa katsottiin harhaoppisiksi. Kirjeessä Ratzinger osoitti Boffille kutsun saapua hänen kuulusteltavakseen Vatikaaniin syyskuussa 1984.¹⁷

Boff sai kutsukirjeen kevään 1984 lopussa. Yhdysvaltain lehdistö ei kuitenkaan tässä vaiheessa vielä osoittanut huomiota Boffia tai häneen kohdistettuja kurinpitotoimia kohtaan. Tähän voi olla syynä vähäinen tiedottaminen asiasta niin Boffin kuin katolisen kirkon johdon, Pyhän istuimen toimesta. Vaikuttaa siltä, että molemmin puolin jäätiin odottamaan saman vuoden syyskuuta, jolloin Boffin odotettiin saapuvan Vatikaaniin.

Boff astui julkisuuteen aiheen tiimoilta elokuun lopussa, jolloin hän piti tiedotustilaisuuden kotikaupungissaan Petropolisessa Brasiliassa. Ensimmäisenä tähän tiedotustilaisuuteen reagoi *The New York Times*, joka uutisoi aiheesta 20. elokuuta 1984. NYT antoi heti ensimmäisessä aihetta käsittelevässä artikkelissaan sille paikan lehden etusivulta. NYT:n mukaan Boff oli kutsuttu Vatikaaniin Joseph Ratzingerin kuultavaksi syyskuun 7. päivänä vuonna 1984. Hänet oli kutsuttu, koska hänen kirjansa *Church: Charism and Power* katsottiin harhaoppiseksi ja vahingolliseksi katoliselle kirkolle ja sen uskolle. Boff mainitsi lisäksi tiedotustilaisuudessa NYT:n mukaan, että häntä ei kutsuttu ainoastaan kirjan takia.¹⁸

NYT:n artikkeli liitti Boffin kuulustelun aiempiin katolisen kirkon kurinpitotapahtumiin. Artikkelissa mainitaan Edward Schillebeeckx sekä Hans Küng, jotka olivat saaneet oman osansa Uskonopin kongregaation kirkon

---

¹⁶ Suom. Kirkko: Karisma ja voima.

¹⁷ Vuola 1991, 95—96.

¹⁸ Riding 1984a.

kurinpitäjän roolista. Kung joutui kongregaation huomion kohteeksi osoittaessaan kritiikkiä paavi Paavali VI toimintaan. Kung syytti paavia siitä, että tämä esti kirkon uudistumisen Vatikaanin toisen konsiilin jälkeen.¹⁹ Schillebeeckx oli tukenut Kungin toimintaa jo Vatikaanin toisen konsiilin aikana. Uskonopin kongregaation huomio kiinnittyi häneen vain vähän ennen kuin Ratzinger aloitti Boffin kuulustelut.²⁰ Kungia, Schillebeeckxiä ja Boffia yhdisti halu uudistaa kirkkoa. NYT nosti esiin, miten laajasti katolisessa kirkossa pyrittiin estämään uudistusmieliset ajatukset.

Artikkelissa mainitaan myös nicaragualaiset vapautuksen teologit, jotka kuuluivat maan vallankumoukselliseen sandinistihallitukseen. He olivat aiemmin saaneet paavilta kehotuksen jättää poliittiset tehtävänsä ja keskittyä pappisvirkaansa. NYT:n ensimmäinen Boffin kuulusteluun liittyvä juttu keskittyi Boffin kirjaan ja ihmisoikeusvaatimuksiin, joita Boff katolisen kirkon johdolle kirjassaan esitti. Uutisessa marxilaisuus ja sen vaikutukset vapautuksen teologiaan ja Boffin kirjoituksiin on mainittu ainoastaan kerran aivan alussa.²¹

The Washington Post – lehdessä Boffin kuulustelu mainittiin ensimmäistä kertaa 21. elokuuta 1984. Kyseisen uutisen oli kirjoittanut uutistoimisto AP:n reportteri Peter Muello Petropoliksessa, Brasiliassa. Se sijoitettiin lehden sisäsivuille ja oli pituudeltaan lyhyt. Artikkelissa Muello esitteli Boffin ja kertoi tämän tulleen kutsutuksi Vatikaaniin kuultavaksi hänen kirjansa *Church: Charism and Power* takia. Kirjasta Muello kertoi, että se sisältää kokoelman kirkkoon ja sen ihmisoikeustyöhön kriittisesti suhtautuvia esseitä. Artikkelissa suuressa osassa olivat Boffin omat lausunnot. Jo ennen kuulusteluita Boff osoitti lausunnoissaan nöyryyttä katolisen kirkon johtoa kohtaan. Boff oli sanonut tiedotustilaisuudessa: ”Jos kirjoituksissani on virheitä, minä hyväksyn ne. Jos minua rangaistaan, minä hyväksyn sen, tosin en ilman surua”. Boff oli tiedotustilaisuudessaan vaatinut, että kirkon täytyy tarttua selkeämmin ihmisoikeuksien valvomiseen ja täyttää tehtävänsä niiden saralla. Tekstissä nostettiin esiin myös Boffin, vapautuksen teologian ja marxilaisuuden suhde. Boff kertoi marxilaisen ajattelun olevan osa

---

¹⁹ Hanska 2005, 168; SACRED CONGREGATION FOR THE DOCTRINE OF THE FAITH :
Declaration

http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19750215_libri-kung_en.html Katsottu 14.3.2018.

²⁰ Linden 2009, 52—53; CONGREGATION FOR THE DOCTRINE OF THE FAITH
Letter to Father Edward Schillebeeckx.

http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19840613_schillebeeckx_en.html Katsottu 14.3.2018.

²¹ Riding 1984a.

hänen filosofiaansa, mutta tärkeimpänä perustana hänen ja muiden vapautuksen teologian ajattelussa on kristillinen usko. Boff sanoi: ”Marxilainen analyysi auttaa selvittämään miksi köyhät ovat köyhiä”.²²

Molemmat sanomalehdet nostivat uutisen Boffin pitämästä tiedotustilaisuudesta sivuilleen. NYT sijoitti uutisen alun etusivulleen, WP taas käsitteli sen huomattavasti suppeammin ja ainoastaan sisäsivullaan. Molemmissa uutisissa ainut lähde on Leonardo Boff. WP:n artikkelissa mainittiin erikseen, ettei virallista lausuntoa Pyhän istuimen puolelta saatu. NYT:n artikkelia oli täydennetty nimettömällä katolisen kirkon lähteen lausunnolla. WP:n uutisen huomio kiinnittyi selkeämmin Boffin ja vapautuksen teologian marxilaisiin yhteyksiin. NYT taas liitti Boffin kuulustelun aiempiin vastaavanlaisiin tosin poikkeuksellisiin, katolisten teologioiden kuulustelu- ja vaientamistapauksiin.

Seuraava Boffia ja vapautuksen teologiaa käsittelevä artikkeli WP:ssa julkaistiin kaksi päivää myöhemmin 23. elokuuta 1984. Artikkelin kirjoitti Don A. Schanche, joka ei ollut WP:n oma vaan *Los Angeles Timesin* toimittaja. Uutinen, joka oli laadittu Vatikaanissa, oli yhden palstan kokoinen ja keskittyi uutisoimaan yleisesti Pyhän istuimen suhtautumisesta vapautuksen teologiaan. Paavi Johannes Paavali II oli antanut *L'Osservatore Romano* -lehdelle muutamia lausuntoja, joissa marxilainen luokkataistelu vapautuksen teologian yhteydessä esitettiin vahingollisena katoliselle kirkolle. Tämä oli tapahtunut hänen mukaansa vapautuksen teologian keskuudessa. Poliittinen ajattelu, joka paavin mukaan oli sulautunut vapautuksen teologiaan, oli marxilaisuus.²³

WP:n uutinen esitteli lyhyesti vapautuksen teologiaa ja sen levinneisyyttä. Uutisen mukaan vapautuksen teologian ideologia oli voimissaan Latinalaisen Amerikan ja Afrikan alueella. Latinalainen Amerikka oli artikkelin mukaan sen keskuspaikka, mutta Afrikan alueella oli sen mukaan myös paljon vapautuksen teologian kannattajia. Uutisessa WP toi selvästi esiin sen, että Pyhä istuin paavin ja Joseph Ratzingerin johdolla puuttuisi marxilaisten yhteiskunta-analyysiin, jossa ihmiset jaoteltiin omiin luokkiinsa ja joka oli näin vahingollinen katoliselle uskolle. Uutisen mukaan Pyhä istuin oli lähettänyt afrikkalaisille piispoille asiakirjan, jonka mukaan miehet ja naiset sekä köyhät ja rikkaat ovat tasa-arvoisia kirkossa. Katolisen opin mukaan kenenkään ei tulisi olla ketään vastaan. Artikkelissa tuotiin ilmi, että paavin mielestä kirkon oli tärkeää toimia köyhien ja sorrettujen hyväksi,

---

²² Muello 1984.

²³ Schanche 1984.

mutta vapautuksen teologeilla oli hänen mukaansa väärät välineet sen toteuttamiseen. Uutisen lopussa kerrottiin lyhyesti Ratzingerin kutsuneen Boffin kuultavaksi Vatikaaniin tämän opetuksien ja kirjoitusten takia. Artikkelissa Boff nimettiin vapautuksen teologian ja sen marxilaisten elementtien puolustajaksi.²⁴

WP:n kanssa samaan afrikkalaisille piispoille lähetettyyn asiakirjaan pureutui 23. elokuuta 1984 myös *The New York Times*, joka julkaisi uutistoimisto AP:n laatiman uutisen aiheesta. NYT toi esiin samat lähtökohdat Vatikaanin puolelta kuin WP, mutta niiden lisäksi se esitteli laajemmin vapautuksen teologien näkemyksiä. Boffin kutsuminen kuultavaksi mainittiin myös, ja Boffin lausunto marxilaisuuden asemasta vapautuksen teologiasta oli otettu mukaan uutiseen. Hänen mukaansa marxilainen ajattelu oli vain yksi instrumentti vapautuksen teologiassa. Hänen mukaansa ongelmaa marxilaisuuden ja katolisen uskon välille ei syntyisi, mikäli marxilaisuus ei alkaisi ohjata vapautuksen teologiaa. Boffin mukaan vapautuksen teologian perusta oli kristinusko eikä marxilaisuus. Boffin mukaan marxilainen analyysi on hyödyllinen, koska se arvioi yhteiskuntaa sen köyhimpien mukaan.²⁵

Kun tarkastelemme edellä esittelemiäni *The Washington Postin* ja *The New York Timesin* 20.-23. elokuuta 1984 ilmestyneitä artikkeleita, voidaan niiden välillä nähdä eroja yksityiskohtien esitystavassa. Uutisoinnissaan WP keskittyi enemmän paavin antamiin lausuntoihin ja niiden kielteiseen suhtautumiseen marxilaisuutta kohtaan. NYT taas esitteli paavin lausuntojen lisäksi myös laajemmin vapautuksen teologien lausuntoja antaen heille mahdollisuuden puolustaa ideologiaansa ja esittää millaisena marxilaisuus liikkeen sisällä nähtiin. NYT tarjosi vapautuksen teologian edustajille mahdollisuuden tulla esiin ja esitti näin ollen uutiset tapahtumiin liittyen WP:ia tasapuolisemmin.

2.2. Uskonopin kongregaation laatima vapautuksen teologiaa käsittelevä asiakirja tulee julkisuuteen

Boff oli kutsuttu kuultavaksi Vatikaaniin syyskuussa ja juuri ennen tätä vuoden 1984 syksyn alussa, Latalaisen Amerikan katolisille piispoille lähetettiin kardinaali Joseph Ratzingerin allekirjoittama ja paavi Johannes Paavali II vahvistama Uskonopin kongregaation laatima 35-sivuinen asiakirja. Asiakirja

---

²⁴ Schanche 1984.

²⁵ NYT 23.8.1984 Pope Rejects Class Struggle As Basis of Helping the Poor.

linjasi Pyhän istuimen näkemyksiä Latinalaisessa Amerikassa vallalla olleesta vapautuksen teologian suuntauksesta.²⁶

Yhdysvaltalaislehdistön ensimmäiset huomiot asiakirjaan liittyen tulivat Latinalaisessa Amerikassa kirjoittaneilta toimittajilta. Kummassakin sanomalehdessä *The Washington Post*issa sekä *The New York Times*issa oli 2. syyskuuta 1984 artikkelit, jotka käsittelivät ”*Instruction On Certain Aspects Of The Theology Of Liberation*” -asiakirjaa.

Pyhän istuimen asiakirja nosti vapautuksen teologien ja katolisen kirkon johdon välisen dialogin niin merkittäväksi uutiseksi, että WP sijoitti artikkelin alkuosan etusivulleen. Uutisen kirjoitti Argentiinan pääkaupungista Buenos Airesista toimittaja Jackson Diehl. Tässä uutisessa WP esitteli ensimmäisen kerran, vapautuksen teologian taustoja ja syitä sen synnylle Latinalaisessa Amerikassa. Diehl esitteli sen historiaa 1960-luvulta alkaen, jolloin latinalaisamerikkalaiset maallikot ja papit ryhtyivät toimimaan Latinalaisen Amerikan luokkaerojen poistamiseksi. Artikkelissa toistuu useita kertoja sana ”luokkataistelu”²⁷. Luokkataistelu esitettiin artikkelissa marxilaiseksi opiksi, jossa Latinalaisen Amerikan tapauksessa köyhien ja rikkaiden välille on syntynyt valtataistelu. Artikkelit kertoo katolisen kirkon johdon kielteisestä suhtautumisesta tällaisen käsitteen käyttämiseen, koska se on selkeästi yhdistettävissä marxilaisuuteen. Katolisen kirkon johto piti tällaista ajattelua katoliselle uskolle ja kirkolle vahingollisena. Asiakirja, jonka julkituloon WP:n artikkeli liittyi, nimettiin artikkelissa varoitukseksi vapautuksen teologeille.²⁸

WP:n artikkelissa huomioitiin myös Leonardo Boffin kuulustelun lähestyminen. Artikkelissa nostettiin jälleen esiin asiakirjan ja Boffin kuulustelun ajallinen läheisyys. Ratzingerin oli tarkoitus julkaista artikkeli vasta myöhemmin, mutta se oli tullut julkisuuteen Rio de Janeirossa, Brasiliassa julkaistavan sanomalehden *O Globo*n kautta. Lehti julkaisi asiakirjan portugaliksi käännettynä. Pyhä istuin vahvisti *O Globo*n käännöksen myöhemmin aidoksi. Uutisessa asiakirjan merkittävyyttä brasilialaisille väitettiin poikkeuksellisen suureksi, juuri Boffiin kohdistettujen kurinpitotoimien takia. Boffin juuri ennen Rooman lähtöään

---

²⁶ CONGREGATION FOR THE DOCTRINE OF THE FAITH: INSTRUCTION ON CERTAIN ASPECTS OF THE "THEOLOGY OF LIBERATION", http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19840806_theology-liberation_en.html, Katsottu 4.4.2014.

²⁷ "Class struggle".

²⁸ Jackson 1984.

antamia lausuntoja kerrottiin uutisessa. Boffin kerrottiin sanoneen toimittajille, että asiakirja ei keskity erityisesti kehenkään tiettyyn vapautuksen teologiaan.²⁹

Poiketen *The Washington Postin* 23. elokuuta julkaisemasta vapautuksen teologiaa ja Boffia käsitellestä artikkelista, WP antoi tässä artikkelissa myös Boffille mahdollisuuden tuoda julki lausuntonsa ja puolustuksensa. Asiakirjan julkaisun ajankohta yhdistettiin selkeästi Boffin kuulusteluun, ja siinä tuotiin ilmi jälleen Pyhän istuimen huoli ja kritiikki politiikan, marxilaisuuden ja uskonnon yhdistämisestä.

The New York Timesin 2. syyskuuta 1984 julkaisema artikkeli sijoitettiin lehden sisäsivulle. Se oli merkittävästi lyhyempi kuin WP:n ” *Instruction On Certain Aspects Of The 'Theology Of Liberation'* ” -asiakirjaan liittynyt, samana päivänä julkaistu artikkeli. NYT:n artikkelin on kirjoittanut Marlise Simons Rio de Janeirossa. NYT:n artikkelissa esiteltiin asiakirjan ennenaikainen julkaisu *O Globo* -lehdessä, aivan kuten WP:ssa.³⁰

Poiketen WP:sta, *The New York Times* esitti tämän uutisen yhteydessä vain muutaman virkkeen mittaisen historian vapautuksen teologian vaiheista Latinalaisessa Amerikassa. NYT oli esitelty vain reilua viikkoa aikaisemmin 22. elokuuta julkaisemassaan artikkelissa vapautuksen teologian historiaa. NYT yhdisti artikkelin julkaisun ja sen julkaisemisen brasilialaisessa sanomalehdessä välittömästi Boffin kuulemiseen. NYT:n mukaan Boff oli kutsuttu Vatikaaniin Ratzingerin kuultavaksi hänen opillisesti virheellisten ja vapautuksen teologiaan liittyvien kirjoitustensa takia.³¹

Kirjassaan *Church: Charism and Power* Boff osoitti merkittävästi kritiikkiä katolisen kirkon johtoa kohtaan. Boff arvio kriittisesti katolisen kirkon hierarkkisuutta ja Vatikaaniin keskittyntä valtaa. Boffin mukaan katolisen kirkon olisi tullut keskittyä enemmän ihmisoikeuksien ajamiseen ja puolustaa köyhiä, kuten Vatikaanin toisessa konsiilissa oli 1960-luvulla päätetty. Boffin mukaan kirkon karismaattisuus ja toiminta köyhien hyväksi oli tärkeämpää kuin sen hierarkia.³² Tästä syystä hänet asetettiin puhe- ja opetuskieltoon. Artikkeleissa keskityttiin laajasti Pyhän istuimen politiikan ja uskonnon yhdistämiseen liittyvään kritiikkiin. Boffin lausunnoista lehtien sivuille päätyivät marxilaisuuden ja

---

²⁹ Jackson 1984.

³⁰ Simons 1984a.

³¹ Simons 1984a.

³² Boff 1985, 47—49.

vapautuksen teologian yhdistämiseen liittyvät lainaukset, eivät kirkon toimintaan, ihmisoikeuksiin tai sen hiarkiaan liittyvät kritiikin sanat.

Kumpikin lehdistä julkaisi Boffin tiedotustilaisuuteen liittyvän uutisen, joissa esiteltiin Boffin puoli asiasta. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että Ratzingerin lähettämän vapautuksen teologiaa kritisoineen asiakirjan tultua julkisuuteen, Boffin henkilökohtainen teologia ja hänen kirjoittamansa kritiikki katolisen kirkon vallankäyttöä ja ihmisoikeustyötä kohtaan jätettiin sivuun. Boffista tuli vain vapautuksen teologian puolustaja, brasilialainen veli, jonka kimppeun Pyhä istuin nyt oli käymässä.

2.3. Kuulustelun lähestyessä Ratzingerin lausunnot kiinnostavat lehdistöä

Vain muutamia päiviä ennen Boffin saapumista Ratzinger järjesti tiedotustilaisuuden. Tämä oli kardinaalin ensimmäinen julkinen esiintyminen medialle Boffin kuulusteluun liittyen. Tämän tiedotustilaisuuden huomioi mittavasti etusivullaan Ratzingerin kuvan kera *The New York Times* 4. syyskuuta 1984. Etusivun lisäksi uutinen jatkui sisäsivuilla, missä sille oli varattu lähes kokonainen sanomalehden sivu.³³

Vaikka Ratzingerin järjestämä tiedotustilaisuus keskittyikin ”*Instruction On Certain Aspects Of The 'Theology Of Liberation'*” -asiakirjan julkaisuun, Ratzingerille esitettiin kysymyksiä myös Boffin kuulemiseen liittyen. Aivan NYT:n artikkelin alussa kerrottiin, että Ratzingerin mukaan tämän merkittävän asiakirjan julkaisun ja Boffin kuulemisen ajallinen sijoittuminen lähekkäin oli puhdas sattuma. Asiakirja oli vuotanut julkisuuteen brasilialaisen sanomalehden julkaisemana jo aiemmalla viikolla. Ratzingerin mukaan asiakirjaa oli valmisteltu jo kuukausien ajan. Ratzinger lähestyi Boffia kirjeitse neljä kuukautta aikaisemmin.³⁴ Voidaan todeta, että vuoden 1984 alkupuolella Vatikaanin huomio keskittyi Latinalaisen Amerikan tilanteeseen, koska Boffin kirjoituksiin haluttiin puuttua näkyvästi.

Uutisen lopussa oli Ratzingerin osuutta merkittävästi lyhempi raportti Boffin esiintymisestä lehdistön edustajille Rio de Janeiron lentokentällä hänen lähtiessä Roomaan. Tämän pienemmän uutisen osan otsikko oli ”Veli lähtee

---

³³ Kamm 1984a.

³⁴ Kamm 1984a.

vastentahtoisesti”. Tätä näkökulmaa korostettiin Boffin lausunnolla, jossa hän totesi ”Vatikaani on haastanut minut, lähden vastentahtoisesti”.³⁵

Joseph Ratzingerin ja Leonardo Boffin haastattelujen lisäksi NYT julkaisi oman tiivistelmänsä Ratzingerin allekirjoittamasta vapautuksen teologiaa käsittelevästä asiakirjasta. Artikkelin mukaan asiakirja osoitettiin kaikille niille, jotka olivat vapautuksen teologian myötä hairahtuneet. Koettiin, että oli vaarana, että nämä hairahtuneet vaurioittaisivat uskoa ja kristillistä elämää.³⁶ NYT:n toimituksen valitsemista otteista näkyi se, että asiakirjan keskiössä ovat vapautuksen teologian marxilaiset elementit ja se, miksi nämä olivat yhteen sovittamattomia katolisen kirkon ja uskon kanssa. Yhdeksi keskeisimmäksi ongelmaksi lehti nosti asiakirjasta lauseen, jossa kerrottiin, että marxilaisen ajattelun ydin on vahvasti yhteydessä ateismiin ja uskonnon kieltämiseen.

Jutussa listattiin niitä toimia, jotka Latinalaisessa Amerikassa ajavat ihmisiä köyhyyteen ja sorron alle. Tällaiseksi nimettiin muun muassa sotilaalliset diktatuurit, jotka eivät välittäneet ihmisoikeuksista sekä kapitalistiset Latinalaisen Amerikan ulkopuolelta tulleet halut käyttää hyväkseen sorrettuja kansoja.³⁷ Tämä kohta on lainattu yksityiskohtaisesti *The New York Timesin* sivuille, vaikka se oli lähes suora viittaus Yhdysvaltoihin ja sen yrityksiin, jotka toimivat näkyvästi Latinalaisen Amerikan heikossa taloudellisessa tilanteessa olleissa maissa.

The Washington Post julkaisi myös oman artikkelinsa Ratzingerin asiakirjan julkaisun ja lehdistötilaisuuden tiimoilta. Poiketen NYT:sta WP antoi jutulle merkittävästi vähemmän palstatilaa. WP esitteli NYT:n kanssa samalla tavalla artikkelin ja sen vapautuksen teologian ja marxilaisuuden kyseenalaistavaa sisältöä. Molemmat lehdet kertoivat myös Ratzingerin lausunnosta liittyen asiakirjan julkaisun ja Boffin kuulemisen ajalliseen läheisyyteen. Ratzingerin mukaan se oli puhdas sattuma, että tapahtumat osuivat näin lähelle toisiaan. Molemmissa lehdissä asiakirja tulkitaan varoitukseksi kaikille vapautuksen teologeille eikä erityisesti Boffille tai kenellekään yksittäiselle muulle vapautuksen teologille. Molemmat uutiset nostivat esiin nicaragualaiset sandinistihallituksen katoliset papit.³⁸

Molemmat sanomalehdet alkoivat Boffin kuulustelun lähestyessä uutisoida aktiivisesti Pyhän istuimen ja vapautuksen teologioiden välisestä dialogista. Sekä *The*

---

³⁵ Kamm 1984a.

³⁶ NYT 4.9.1984 Excerpts from Vatican Statement Criticizing the ‘Theology of Liberation’.

³⁷ NYT 4.9.1984 Excerpts from Vatican Statement Criticizing the ‘Theology of Liberation’.

³⁸ Gilbert 1984a; NYT 4.9.1984 Excerpts from Vatican Statement Criticizing the ‘Theology of Liberation’.

Washington Post että *The New York Times* kiinnittivät tapahtumien kulkuun merkittävää huomiota ja uutisoivat katolisen kirkon sisällä kuohunutta keskustelua laajasti. Asiaa lähestyttiin monesta näkökulmasta. Toisaalta asiaa katsottiin koko Latinalaisen Amerikan asiana, mutta kuitenkin oli selvää, että Boff nostettiin artikkeleissa esiin. Boffin kuulustelun ja Ratzingerin asiakirjan julkaisun ajallisella läheisyydellä ei Ratzingerin mukaan ollut yhteyttä. Vaikuttaisi kuitenkin siltä, että syyskuun 1984 alkuun haluttiin saada merkittävä tapahtuma, joka näkyisi ja kuuluisi maailman medioissa.

Yhdysvaltalaisen lehdistön huomio vaikuttaisi alusta lähtien keskittyneen katolisen kirkon johdon vapautuksen teologian ja marxilaisuuden väliseen yhteyteen osoittamaan huomioon. Ensimmäiset Boffiin liittyneet artikkelit käsittelivät Boffin kohua aiheuttanutta kirjaa, mutta sen jälkeen, vain muutaman viikon sisällä ilmestyneiden artikkeleiden välillä on huomattavissa se ero, että WP ja NYT keskittyivät politiikan osaan vapautuksen teologiassa. Syyskuun 6. päivänä WP julkaisi pienen artikkelin, missä kerrottiin Pyhän istuimen antaneen lausunnon, jossa haluttiin tähdentää sitä, että Ratzingerin asiakirjan marxilaisuuteen liittyneen kritiikin julkaisuajankohta oli sattumaa. Boff oli kutsuttu kuultavaksi liittyen mahdollisiin opillisiin virheisiin hänen kirjassaan.³⁹ Pelkästään tämä viimeisin aiheeseen liittyvä pieni uutinen WP:ssa osoittaa, että Pyhän istuimen näkökulmasta uutisoinnissa nousivat turhankin korostuneiksi teemoiksi marxilaisuuden ja vapautuksen teologian suhteeseen liittynyt kritiikki.

2.4. Lehdistö seuraa Boffin ja Ratzingerin keskusteluja Vatikanissa

Ensimmäinen itse kuulusteluihin ja niiden etenemiseen liittyvä artikkeli julkaistiin *The New York Timesissa* 8. syyskuuta 1984. Uutisen otsikkona oli ”*Friar Defends Views at Vatican Session*”. Uutisen kirjoitti Henry Kamm, joka oli jo aiemmissa Boffiin liittyneen tapahtumasarjan vaiheissa uutisoinut tapahtumista Roomassa. Kuulusteluihin liittyvä uutinen oli sijoitettu lehdessä kolmannelle sivulle ja se täytti sivusta lähes puolet.⁴⁰

Artikkelin alussa toimittaja kertoi, kuinka kuulustelut olivat venyneet neljä tuntiseksi. Kuulusteluista oli toimittajan mukaan astunut ulos hymyilevä Leonardo Boff. Ulkona häntä oli odottanut suuri toimittajien joukko, joka oli rientänyt hänen

---

³⁹ WP 6.9.1984 Vatican Comments on Boff.

⁴⁰ Kamm 1984b.

luokseen välittömästi esittämään kysymyksiä kuulustelujen kulusta. Artikkelin yhteyteen oli liitetty suuri kuva, jossa Boff näkyi mikrofonien, nauhureiden, kameroiden, kuvaajien ja toimittajien ympäröimänä. Boffin lausunnon mukaan keskustelut olivat sujuneet ”veljellisessä” hengessä hänen ja Ratzingerin, Uskonopin kongregaation puheenjohtajan, välillä. Boff kertoi toimittajille, että keskustelujen lopputuloksena ei ollut voittajia tai häviäjiä, vaan enemmänkin rauhallinen ja hyvältätahtoinen tunnelma. Boffin lausunnon mukaan keskustelujen lopussa mukaan olivat liittyneet kaksi hänen mukanaan matkustanutta brasilialaista fransiskaaniveljeä, jotka toimivat Brasiliassa piispoina.⁴¹

Lähes kaikissa uutisissa, jotka Boffin tapahtumasarjaan liittyen on syyskuuhun 1984 mennessä julkaistu, on jollain tavalla kuvailtu sitä, kuinka Pyhän istuimen uskottiin puuttuvan juuri Boffin ja vapautuksen teologian marxilaisiin piirteisiin. Merkittävää uutisoinnin tyyliässä on se, kuinka seikkaperäisesti Pyhän istuimen kielteinen suhde marxilaisuuteen eritellään kussakin uutisessa erikseen. Näin tehtiin myös 8. syyskuuta julkaistussa uutisessa.⁴²

NYT uutisoi vielä selkeästi Boffista ja hänen kuulustelustaan yksittäisenä tapahtumana, kun taas *The Washington Post* nosti Boffin kanssa samaan uutiseen nicaragualaiset teologit, jotka olivat myös samaan aikaan keskustelemassa Vatikaanissa Pyhän istuimen edustajan kanssa. NYT oli lisännyt nicaragualaisten läsnäoloon liittyvän pienen uutisen vain Boffin uutisen perään. Nicaraguassa vapautuksen teologit olivat myös aktivoituneet. He olivat mukana maan sisäpolitiikassa vahvasti, koska katolisia teologeja oli mukana maan vallankumouksellisessa sandinistihallituksessa. WP:n artikkeli on otsikoitu nicaragualaisten mukaan. Otsikosta huolimatta jutun keskelle on sijoitettu Leonardo Boffin kuva todennäköisesti samaisesta tilanteesta kuin NYT:ssä.⁴³

Boffin kuulustelujen ensimmäisen artikkelin kohdalla on nähtävissä ero sanomalehtien näkökulmissa. Yhdysvaltojen hallinnon pääkaupungista uutisoiva WP nosti tässä vaiheessa nicaragualaiset vapautuksen teologit Boffin rinnalle ja tarkasteli heidän ja Pyhän istuimen suhdetta rinnakkain. NYT taas keskittyi Boffiin ja uutisoi hänen ja Ratzingerin välisten keskustelujen kulusta. Yhdysvaltojen presidentti Ronald Reagan oli Latinalaiseen Amerikkaan kohdistuneessa ulkopolitiikassaan ottanut keskiöön muun muassa Nicaraguan, jonka hallitukseen

---

⁴¹ Kamm 1984b.

⁴² Kamm 1984b.

⁴³ Gilbert 1984b.

olivat nousseet kommunistiset sandinistit ja heidän mukanaan vapautuksen teologeja.⁴⁴ WP:n uutisoinnissa on nähtävissä siis yhteys Reaganin ulkopoliittikkaan.

Boffin kuulustelun jälkeen WP pysäytti hetkeksi uutisoinnin aiheen tiimoilta. NYT julkaisi vielä 9. syyskuuta 1984 uutisen tai enemmänkin katsauksen siihen minkälainen tilanne Brasilian kirkossa ja maassa ylipäänsä vallitsi. Artikkelissa tarkasteltiin myös sitä, miten Boffin kuulustelu oli vaikuttanut katolisen kirkon tilanteeseen Brasiliassa. Katsauksen kirjoitti Alan Riding, joka toimi tuolloin *The New York Timesin* Rio de Janeiron toimituksen päällikkönä.⁴⁵ Ridingin teksti oli otsikoitu seuraavasti: ”Brazil Tests Limits of Liberation Theology”.⁴⁶

Aivan artikkelin alussa Riding kertoi aiemmin kertomatta jätetyt Boffin kommentit ennen lähtöä Roomaan kuulusteltavaksi. Boff oli tämän artikkelin mukaan todennut, että Pyhä istuin kohdisti huomionsa häneen, mutta todellisuudessa huomion kohteena oli koko katolinen kirkko Brasiliassa. Ridingin mukaan katolinen kirkko Brasiliassa oli kasvanut maailman suurimmaksi yksittäiseksi katoliseksi kirkoksi.⁴⁷

Riding toi esiin myös niitä syitä, miksi uskonnollinen ja teologinen ympäristö olivat ajautuneet 1970-luvun ja 1980-luvun alun aikana tilanteeseen, joka oli synnyttänyt vapautuksen teologian liikkeen. Riding tarkasteli Brasilian tilannetta hyvin objektiivisesti asettumatta kenenkään puolelle. Hän toi ilmi räjähtävästi levinneen köyhyyden, joka sortoon ajautuneessa valtavassa maassa oli syntynyt. Ridingin mukaan maassa katolisen kirkon keskusteen syntynyt vapautuksen teologian tarjosi köyhyyden kanssa kamppaileville ihmisille positiivisen vaihtoehdon, ja siksi se oli levinnyt niin laajaksi ilmiöksi. Riding ei artikkelissaan ruotinnut juuri ollenkaan marxilaisuuteen liittyvää tematiikkaa, sen poliittista vaikutusta tai ongelmia marxilaisuuden ja teologian yhdistämisessä. Ridingin mukaan poiketen esimerkiksi Nicaraguan vapautuksen teologisista liikkeistä Brasilian katolisen kirkon keskuuteen oli syntynyt ”kansan kirkko”, joka vaati tekoja ihmisoikeuksien puolesta ja köyhyyden torjumiseksi. Brasilian katolisen kirkon keskuudessa oli myös katsauksen mukaan herännyt epäilyksiä katolisen kirkon hierarkkisuuutta kohtaan ja demokratiaa vaadittiin entistä enemmän.⁴⁸

---

⁴⁴ Wilentz 2008.

⁴⁵ https://www.nytimes.com/learning/students/ask_reporters/Alan_Riding.html Katsottu 30.1.2014.

⁴⁶ Riding 1984b; Suom. ”Brasilia koettelee vapautuksen teologian rajoja” Oma käänös.⁴⁶

⁴⁷ Riding 1984b.

⁴⁸ Riding 1984b.

Kansan ja maallikoiden rooli kirkon päätöksenteossa oli myös Boffin *Church: Charism and Power* kirjan keskiössä, jonka julkaisun takia hänet kutsuttiin Pyhän istuimen kuultavaksi.

Ridingin rauhallinen tyyli kirjoittaa sekä jutun yhteyteen liitetty valokuva, jossa brasilialaiset katoliset pitivät käsissään Jeesuksen kuvia, kuvaavat sitä tapaa, jolla *The New York Times* alusta alkaen tapauksen uutisoinnissa suhtautui Boffiin ja hänen kannattajiinsa. Kirjoituksessaan Riding toi ilmi sen valtaisan välimatkan niin henkisesti kuin fyysisesti Brasilian ja Vatikaanin välillä. Vaikuttaa siltä, että NYT halusi välittää lukijoilleen sellaisen käsityksen ja tunteen vapautuksen teologiasta ja sen historiasta, että NYT:n lukijat saivat mahdollisuuden ymmärtää ja hyväksyä sen. NYT ei asettunut kummankaan osapuolen puolelle, mutta teki selväksi, että vapautuksen teologialle ja sen synnylle oli syynsä Latinalaisessa Amerikassa ja Brasiliassa.

2.5. Uutisointi välittömästi kuulustelun jälkeen

The New York Times julkaisi 11. syyskuuta jutun, jossa se kertoi Pyhän istuimen kutsuneen perulaisen ja el salvadorilaisen teologin myös kuultavaksi vapautuksen teologiaan ja heidän opetuksiinsa liittyen. Marlise Simonsin kirjoittamassa uutisessa kerrottiin jälleen vapautuksen teologian tausta tiivistettynä.⁴⁹

Yhtä lailla kuten Alan Ridingin 9. syyskuuta 1984 kirjoittama artikkeli, Simonsin katsaus tarjosi lukijoille hyväksyvän näkökulman vapautuksen teologiasta. NYT varmasti halusi pitää kiinni linjastaan. Merkillepantavaa on myös se, että Simons ja Riding olivat solmineet avioliiton vuonna 1974.⁵⁰ Simons ja Riding toimivat 1984 NYT:n Rio de Janeiron toimituksessa, jonka johtajana Riding toimi. Heidän nimensä toistuvat jatkuvasti käytäessä läpi vapautuksen teologiaa ja Boffia käsitteleviä artikkeleita.

Simonsin 11. syyskuuta 1984 NYT:ssa julkaistu uutinen listasi koko vuodelta Pyhän istuimen ja merkittävien vapautuksen teologioiden välillä käytyä vuoropuhelua. Artikkelit toivat ilmi sen laajan ja järjestelmällisen tavan, jolla Pyhä istuin oli pyrkinyt vapautuksen teologeja vaientamaan ja ohjaamaan pois marxilaisia sävyjä omaavasta teologian suuntauksesta. Boffin tapaus oli tässä uutisessa sivuosassa. Simons kertoi artikkelissa enemmän Perun tilanteesta ja siitä, että merkittävä

---

⁴⁹ Simons 1984b.

⁵⁰ Hess 1996, 76.

saksalainen teologi Karl Rahner oli lähestynyt perulaisia piispoja pitkällä kirjeellä, jossa hän oli pyrkinyt puolustamaan Gustavo Gutiérrezia, vapautuksen teologian isänä pidettyä teologia, kun perulaiset piispat keskustelivat hänen roolistaan katolisessa kirkossa.⁵¹

16. syyskuuta 1984 *The New York Times* julkaisi Thomas Sheehanin kirjoittaman artikkelin "*The Vatican Errs on Liberation Theology*". Artikkelissa Sheehan kertoi, että Pyhän istuimen pyrkimys pysäyttää vapautuksen teologian leviäminen Latinalaisessa Amerikassa oli saavuttanut huipentumansa syyskuun 1984 alussa. Tällöin useat merkittävät ja johtavat vapautuksen teologit, mukaan lukien Leonardo Boff, olivat saapuneet kuultaviksi Vatikaaniin.⁵²

Tässä artikkelissa NYT:issa ensimmäisen kerran rinnastettiin Yhdysvaltain politiikkaa ja katolisen kirkon johdon suorittamia toimia latinalaisamerikkalaista vapautuksen teologiaa kohtaan. Sheehanin mukaan Uskonopin kongregaation syyskuun alussa julkaisema vapautuksen teologiaa käsittelevä dokumentti oli kuin Yhdysvaltain presidentin Ronald Reaganin puhetta marxilaisuutta kohtaan.⁵³ Marxilaisuus oli myös punainen vaate Reaganille ja hänen hallinnolleen.⁵⁴

Sheehan toi artikkelissaan ilmi sen, että Pyhän istuimen toimet voivat myös kääntyä sitä vastaan. Paavi Johannes Paavali II ja kardinaali Ratzinger toimivat hänen mukaansa epävarmalla pohjalla, koska Latinalaisen Amerikan merkitys katolisessa kirkossa oli jo pelkästään väkiluvultaan merkittävä. Sheehanin mielestä heidän toimensa saattoivat pahimmillaan aiheuttaa kahtiajakautumisen katolisen kirkon keskuudessa.⁵⁵

Sheehanin viittaus on mielenkiintoinen, koska se poikkeaa NYT:n aiemmasta linjasta olla hillitty ja puolueeton Boffin ja vapautuksen teologiaan liittyvien tapahtumien uutisoinnissa. Sheehanin tapa kertoa vapautuksen teologiaan liittyvistä kurinpitotoimista poikkesi NYT:n aiemmasta linjasta.

Washington Post julkaisi 18. syyskuuta 1984 NYT:n tyyliä myötäilevän artikkelin. Tämä oli ensimmäinen artikkeli Boffin ja vapautuksen teologian aiheen tiimoilta WP:ssa sitten kuulusteluihin liittyneiden artikkeleiden, jotka oli julkaistu viikkoa aiemmin. Artikkelissa kirjoittaja Joseph Kraft kertoi katolisen kirkon menestyksestä läpi maailman sotien. Vaikka monet instituutiot muuttivat muotoaan

---

⁵¹ Simons 1984b.

⁵² Sheehan 1984.

⁵³ Sheehan 1984.

⁵⁴ Wilentz 2008, 150—154.

⁵⁵ Sheehan 1984.

ja muuttuivat 1900-luvun monissa käännteissä, katolinen kirkko oli säilyttänyt valtarakenteensa ja toimintansa lähes muuttumattomana. Kraftin mukaan katolisen kirkon piirissä oli vaadittu uudistusta jo 1900-luvun puolivälistä lähtien. Useissa maissa pyrkimykset katolisen kirkon uudistusta kohtaan olivat olleet ilmassa, mutta pisimmälle ne olivat Kraftin mukaan edenneet juuri Latinalaisessa Amerikassa. Kraft mainitsi Boffin kuulemisen ja sen, kuinka hänen toimintansa oli Pyhän istuimen seurannassa tiiviisti.⁵⁶

Kuulustelun jälkeen WP piti Boffiin liittyvässä uutisoinnissa pidemmän tauon kuin NYT. NYT sen sijaan julkaisi seuraavalla viikolla useita artikkeleita, joissa se piti yllä Latinalaisen Amerikan ja Pyhän istuimen välillä käytyä dialogia ja sen vaihteita. NYT tarjosi lukijoilleen erilaisia näkökulmia tapahtumien kulkuun ja vapautuksen teologian taustoihin.

---

⁵⁶ Kraft 1984.

3. KUULUSTELUN JÄLKEEN LEHDET TARJOAVAT ERILAISIA NÄKÖKULMIA BOFFIN JA VAPAUTUKSEN TEOLOGIAN TILANTEESEEN

3.1. Michael Novakin ja Colman McCarthyn rohkeat kirjoitukset lehdissä

Kuulustelujen jälkeen Boffin palattua takaisin Brasiliaan yhdysvaltalaiset sanomalehdet vähensivät uutisointia aiheesta merkittävästi. Tapahtuman ajankohtaisuus väheni ja lehdistön huomio keskittyi paavi Johannes Paavali II Latinalaiseen Amerikkaan suuntautuneisiin paimenmatkoihin. Boffin jäädessä sivuun NYT ja WP julkaisivat yleisemmin vapautuksen teologiaan liittyviä artikkeleja. Tutkimukseeni olen valinnut mukaan sellaisia artikkeleita, missä Leonardo Boffiin ja hänen kuulusteluunsa kiinnitettiin kuitenkin huomiota. Hänet mainittiin useissa artikkeleissa ja hänen kuulustelunsa yhdistettiin yleiseen keskusteluun vapautuksen teologian tiimoilta.

The New York Times nosti 21. lokakuuta 1984 vapautuksen teologian ja Boffin tapauksen jälleen sivuillensa julkaisemalla *The New York Times Magazine* –liitteessään laajan Michael Novakin kirjoittaman kirjoituksen liittyen Pyhän istuimen ja latinalaisamerikkalaisen vapautuksen teologia –liikkeen välisistä suhteista. Novakin kirjoitus otsikoitiin seuraavasti: ”*The Case Against Liberation Theology*”.⁵⁷ Otsikko jo itsessään sisälsi näkökulman, missä vapautuksen teologia oli asetettu ikään kuin oikeudessa syytetyn penkille ja syyttäjänä oli katolisen kirkon johto.

Michael Novak ei kuulunut NYT:n toimittajakuntaan, vaan häneltä oli pyydetty kirjoitus lehden *The New York Times Magazine* –liitteeseen. Novak on amerikkalainen kirjailija, filosofi ja teologi. Hän on tunnettu kansainvälisesti ja hänet tunnettiin jo 1980-luvulla erityisesti ihmisoikeuksien puolesta tehdystä työstään.⁵⁸ Koko Boffin tapauksen uutisoinnin ajan NYT oli pitänyt kiinni ymmärtävästä lähestymistavasta vapautuksen teologiaa ja Boffia kohtaan. Tapahtumia selittävä ja katolisen kirkon johtoa kritisoiva pyrkimys oli havaittavissa myös tästä Novakin kirjoituksesta. Kirjoituksen otsikko pelkästään tarjoili lukijoille jo jännittyneen asetelman.

The New York Times on Boffin tapauksen yhteydessä useita kertoja tuonut esiin vapautuksen teologian taustalla olevien henkilöiden mielipiteitä. NYT on

---

⁵⁷ Novak 1984.

⁵⁸ Michael Novakin WWW-sivut, <http://www.michaelnovak.com>, 3.3.2014.

Latinalaisen Amerikan historian kautta pyrkinyt selittämään vapautuksen teologian syntyä ja sen syytä lukijoilleen. Myös Novakin laaja kirjoitus pyrki samaan. Novak esitteli kirjoituksessaan vapautuksen teologeja ja vapautuksen teologian syytä. Hän toi esiin sen, että vapautuksen teologia ei ollut vain Latinalaisen Amerikan ilmiö vaan laajempi kansainvälinen teologinen liike.⁵⁹ Voidaan katsoa, että tällä Novak halusi korostaa vapautuksen teologian merkitystä katoliselle kirkolle ja kertoa, miksi kirkon johdon toimintaan ja tilanteeseen Latinalaisessa Amerikassa kiinnitettiin niin paljon huomiota.

Tekstissä Novak osoitti kritiikkiä Pyhän istuimen toimintaa kohtaan. Hän kertoi, että katolisen kirkon johto oli 1950-luvun puolivälin jälkeen sitoutunut taistelemaan köyhyyttä vastaan ja ihmisoikeuksien puolesta. Hänen mukaansa toiminta, mitä katolisen kirkon johto oli vapautuksen teologiaa kohtaan osoittanut ei ollut hänen mukaansa edistänyt ihmisoikeuksien paranemista tai köyhyyden estämistä Latinalaisessa Amerikassa. Tällä toteamuksella Novak vahvisti oman näkemyksensä samaksi kuin Leonardo Boff. Boff esitti tämän näkökulman omassa kirjassaan *Church: Charism and Power*.⁶⁰

Novak väläytteli kirjoituksessaan sellaisia mainintoja, jotka antoivat ymmärtää, että syyllisiä Latinalaisen Amerikan köyhyyteen ja sekasortoon löytyi Yhdysvalloista.⁶¹ Marxilaisuus oli Yhdysvalloissa todella negatiivisessa valossa vuonna 1984 ja presidenttinä toimineen Ronald Reaganin ulkopoliittinen toiminta keskittyi estämään marxilaisuuden ja kommunismin aatteen leviämisen Latinalaisen Amerikan mantereelle. Tämän tilanteen huomioon ottaen Novakin tapa väläytellä Yhdysvaltojen syyllisyyttä oli rohkeaa.

Novak kertoi kirjoituksessaan paavi Johannes Paavali II ja kardinaali Joseph Ratzingerin aiemmasta historiasta. Tässä hän keskittyi siihen, miten marxilaisuus tai toisin sanoen kommunismi, jota paavi ja Ratzingerin pyrkivät eliminoimaan katolisen kirkon sisällä syntyneestä vapautuksen teologiasta, oli näyttäytynyt heidän aiemmassa elämässään. Novak kertoi paavi Johannes Paavali II nuoruudesta neuvostovaltaisessa Puolassa, missä tämä oli taistellut kommunismia vastaan pappina. Novak kertoi Ratzingerin historiasta nuorena akateemikkona ja pappina Saksassa, missä sosialistit ja stalinistit olivat aiheuttaneet ideologisia ja poliittisia kamppailuja.⁶² Novak esitteli kirjoituksessaan lukijoille monia selityksiä siitä,

---

⁵⁹ Novak 1984.

⁶⁰ Boff 1985, 33.

⁶¹ Novak 1984.

⁶² Novak 1984.

miksi vapautuksen teologia oli kasvanut niin merkittäväksi liikkeeksi Latinalaisessa Amerikassa. Tämän rinnalla hän kertoi myös vapautuksen teologian vastustajien taustoja, tässä tapauksessa paavin ja Ratzingerin. Novak kertoi heidän henkilökohtaisista kokemuksistaan liittyen marxilaisuuteen ja pyrki niiden kautta selittämään heidän toimintaansa.

Novakin kirjoitus täydensi sitä sarjaa, mitä *The New York Times* oli julkaisemillaan artikkeleilla rakentanut läpi Boffin tapauksen uutisoinnin. Vapautuksen teologian merkitystä Latinalaisen Amerikan kansoille oli lehden sivuilla pyritty selittämään lukijoille. Vaikuttaa siltä, että lukijoille haluttiin antaa mahdollisimman objektiivinen kuva siitä, millainen tilanne Latinalaisessa Amerikassa vallitsi. Voidaan katsoa, että Novakin artikkeli avasi kansankielellä sellaisia näkökulmia, joilla pyrittiin luomaan vapautuksen teologiasta entistä hyväksyttävämpi kuva.

Kirjoituksessaan Novak käytti usein sanaa ”naiivi”.⁶³ Hän syytti vapautuksen teologian vastustajia, paavi Johannes Paavali II sekä Joseph Ratzingeria siitä, että he pelkäsivät vapautuksen teologian marxilaisten vivahteiden ajavan katolisen kirkon Latinalaisessa Amerikassa täydelliseen sekasortoon. Kirjoituksen ingressistä lähtien Novak toisti naiivi-sanaa ja korosti sitä, että katolisen kirkon johdon ajatukset olivat turhan suoraviivaisia ja naiiveja. Novak toi ilmi myös muiden kuin katolisen kirkon johdon huolen koko Latinalaisen Amerikan ajautumisesta kommunismin takia entistä pahempaan sekasortoon.⁶⁴ Tämä viittaus kohdisti kritiikin naiiviudesta myös Yhdysvaltojen hallintoa kohtaan. Tällainen sanavalinta ja sävy voidaan tulkita niin, että Novak halusi tuoda ilmi sitä, millaisella tavalla katolisen kirkon johto oli puuttunut vapautuksen teologiaan ja Leonardo Boffin toimintaan.

Novak päätti kirjoituksensa siihen, että hän kuvaili Boffin astumista ulos Ratzingerin kuulustelusta Vatikaanissa. Novakin mukaan Boff oli astunut ulos hymyillen ja itsevarmana. Boff antoi eräälle lehdelle Novakin mukaan sellaisen lausunnon, missä hän oli syyttänyt Pyhää istuinta karrikoinnista käsitellessään marxilaisuuden merkitystä vapautuksen teologian taustalla.⁶⁵ Novak myötäili kirjoituksessaan siis Boffin omaa linjaa ja kommentteja kuulusteluista.

---

⁶³ ”Naive”, suom. lapsellinen, naiivi.

⁶⁴ Novak 1984.

⁶⁵ Novak 1984.

Kuusi päivää *The New York Timesin* julkaiseman Michael Novakin kirjoituksen jälkeen *The Washington Post* julkaisi myös Leonardo Boffin tapaukseen liittyvän kirjoituksen. Sen oli kirjoittanut WP:n toimittajakuntaan jo vuosia kuulunut Colman McCarthy. Hän on, kuten Novak, tunnettu kirjoittaja, jonka erityisalaa olivat uskonto, politiikka ja rauhan edistäminen.⁶⁶

McCarthy aloitti kirjoituksensa leikitellen. Hän kertoi Boffin matkasta Ratzingerin kuultavaksi Vatikaaniin. McCarthy kertoi kirjoituksensa ensimmäisessä kappaleessa, että ”Leonardo Boff on selvinnyt Rooman ’lomastaan’.”⁶⁷ Ensimmäisestä kappaleesta lähtien on selvää, mikä McCarthyn lähtökohta Boffin kuulustelujen tarkasteluun oli. McCarthyn mukaan tapahtumia tarkasti seurannut media oli tehnyt Boffin ja Ratzingerin keskustelusta tarpeettoman suuren näytöksen. McCarthyn mukaan, riippuen lähteestä, Ratzingerista oli tehty sankari tai vihollinen, Boffista taas uhri tai roisto. McCarthyn mukaan kuitenkin mitään tällaista ei todella ollut tapahtunut.⁶⁸ Kirjoituksesta voidaan olettaa, että McCarthyn mukaan Ratzingerin ja Boffin keskustelun tarkoituksena ei ollut ollut asettaa Boffia syytetyksi, vaan enemmänkin vain ohjailla hänen toimintaansa.

McCarthy kiinnitti myös huomiota paavin samoihin aikoihin tapahtuneisiin Latinalaisen Amerikan paimenmatkoihin. Toimittaja kertoi paavin puhuneen vapautuksesta erityisellä tavalla matkoillaan. Hän kertoi paavin sanoneen, että ainoa vapautus, jota ihminen tarvitsi, on vapautus synnistä.⁶⁹

McCarthy haastoi lukijansa erittäin voimakkaalla kirjoitustyyllillään ajattelemaan, mistä tapahtumien kulussa Latinalaisessa Amerikassa todella oli kyse. Hän toi tekstissään ilmi köyhyyden ja sekasorron maanosassa ja täydentää näitä mielipiteitä kirjoittamalla brasilialaisen piispan kokemuksista kotikaupungissaan. Hän kiinnitti huomionsa myös Ratzingerin ja Uskonopin kongregaation julkaisemaan artikkeliin, joka käsitteli vapautuksen teologiaa ja siihen liittyviä yksityiskohtia. McCarthy muistutti tekstissään, että tuossa asiakirjassa ei oltu kritisoitu nimenomaan Boffin kirjoituksia eikä mainittu muitakaan vapautuksen teologian yksittäisiä kannattajia nimeltä. Asiakirja oli McCarthyn mukaan luonteeltaan vain muistutus siitä, että vapautuksen teologien täytyi ymmärtää puhua asioista niiden oikeilla nimillä. Marxilainen sanasto ja sen analyyttinen lähestyminen yhteiskuntaan oli ongelmallista katolisen kirkon

---

⁶⁶ Roberts 1991, 186.

⁶⁷ ”Leonardo Boff has survived his Roman holiday.” McCarthy 1984.

⁶⁸ McCarthy 1984.

⁶⁹ McCarthy 1984.

näkökulmasta. McCarthy näki kirjoituksessaan tämän ohella Pyhän istuimen suhtautumisessa myös positiivista asennetta vapautuksen teologiaa kohtaan. Hänen mukaansa vapautuksen teologian hyvä lähtökohta, tukea köyhiä ja sorrettuja, oli myös katolisen kirkon johdon tunnustama.⁷⁰

McCarthy kertoi kirjoituksessaan brasilialaisesta piispasta Helder Camarasta, vapautuksen teologian kannattajasta, joka oli lausunnoissaan tuonut ilmi, että kommunismi oli pahaksi kristityille. Camaran mukaan kommunismi oli vaarallista ja vapautuksen teologien tulisi olla varuillaan toimiessaan kommunismiaatteen yhteydessä. Toimittaja toi ilmi, että katolisen kirkon johto oli hänen mukaansa turhan aktiivisesti pyrkinyt syyttämään vapautuksen teologeja kommunisteiksi. McCarthyn mukaan oli väärin olettaa, että latinalaisamerikkalaisten katolisten kirkkojen katoilla ristit olisi korvattu sirpillä ja vasaralla, kuten McCarthy katsoi katolisen kirkon johdon tehneen.⁷¹

Kirjoituksessaan McCarthy muistutti lukijoitaan myös Pyhän istuimen erehtyväisyydestä. Hän kertoo, kuinka katolinen kirkko oli historian kuluessa pyrkinyt todistamaan vääräksi asioita, jotka myöhemmin ovat osoittautuneet todeksi. Näistä hän mainitsi Galileo Galilein tähtitieteen, Freudin psykologian ja Teilhard de Chardin palentologian. McCarthy korosti näkökulmaansa lisäämällä näihin kolmeen tapahtumaan sen faktan, että Pyhän istuimen voitto-tappio suhde oli nolla voittoa kolmea tappiota kohtaan.⁷²

McCarthy päätti kirjoituksensa Leonardo Boffin sanoihin, joissa hän muistutti, että pelko vapautuksen teologiaa kohtaan ei johdu sen marxilaisista vivahteista vaan enemmänkin pyrkimyksestä katkaista siteet Latinalaisessa Amerikassa toimineisiin sortajiin. McCarthyn mukaan vapautuksen teologian kannattajat, siis osa Latinalaisen Amerikan katolisista kristityistä, jotka todella elivät köyhyyden keskellä ja sorrettujen kanssa, olivat aloittaneet sen työn, jonka he toivovat johtavan tämän köyhyyden päättämiseen ja sorrettujen vapautumiseen. McCarthyn mukaan he odottivat katolisen kirkon johdolta vain tukea ja hyväksyntää eivätkä tuomitsevaa katsetta.⁷³

McCarthyn teksti oli hyvin poikkeava verrattuna *Washington Postin* aiempiin kirjoituksiin liittyen Pyhän istuimen ja Latinalaisen Amerikan vapautuksen teologien välillä tapahtuneeseen keskusteluun. McCarthy toi rohkealla tavalla esiin

---

⁷⁰ McCarthy 1984.

⁷¹ McCarthy 1984.

⁷² McCarthy 1984.

⁷³ McCarthy 1984.

omia mielipiteitään ja tosiasioita, joita hän katsoi tapahtumien kulun aikana median jättäneen huomiotta uutisoinnissa. Hän tyylillään suorastaan vaati lukijoitaan katsomaan asioita niin kuin ne hänen mielestään todellisuudessa olivat. Siinä missä McCarthy haastoi lukijansa ajattelemaan, hän myös esitti suoraa kritiikkiä paavia ja Ratzingeria, katolisen kirkon johtoa kohtaan. McCarthy katsoi heidän suhtautuneen vapautuksen teologiaan naiivisti ja yksinkertaistaen. Samaan asiaan oli kiinnittänyt huomiota myös *The New York Timesin* sivuilla vain alle viikkoa aikaisemmin Michael Novak. Molempien lehtien artikkelit esittelivät lukijoilleen selkeitä tosiasioita, jotka median myllytyksessä ovat jääneet taka-alalle.

Molemmat yhdysvaltalaiset sanomalehdet julkaisivat siis lähes samaan aikaan kirjoitukset, jotka käsittelivät Boffin ja Ratzingerin sekä yleisesti Pyhän istuimen ja vapautuksen teologien välistä vuoropuhelua. Molempien lehtien julkaisut olivat poikkeuksellisen laajoja. NYT julkaisi aiempiin aiheita käsitelleisiin uutisiin verrattuna hyvin laajan kirjoituksen, jonka se oli pyytänyt toimituskuntansa ulkopuoliselta teologiselta asiantuntijalta. WP, joka aiemmin tämän aiheen uutisoinnissa oli esiintynyt melko hillitysti ja vähin äänin, julkaisi McCarthyn kirjoituksen, joka ei sopinut aiempaan linjaan. McCarthy suorastaan repi tapauksen auki. Hän syytti mediaa asioiden suurentelusta, katolisen kirkon johtoa naiiviudesta ja totesi, että vapautuksen teologit, Boff mukaan lukien, tekivät työtä, jolla on hyvä ja arvokas päämäärä. Molemmat sanomalehdet päättivät myös julkaista sellaisen kirjoittajan kirjoituksen, jolla oli erityistä asiantuntemusta teologian alalta. McCarthy tunnettiin rauhan puolesta puhuja ja Novak taas tekemästään työstä ihmisoikeuksien saralla.

Molempien lehtien valinnoissa voidaan nähdä siis halu tuoda amerikkalaisten lukijoidensa tietoon vapautuksen teologian hyvää tekevä pyrkimys. Molempien lehtien uutisoinnissa oli näkynyt se, mihin McCarthy katsoi tapahtumien kulkua uutisoineen median syyllistyneen. Seurattaessa Boffin kuulustelujen kulkua marxilaisuuden osaa vapautuksen teologian taustalla oli paisutettu ja media oli tulkinnut tapahtumia niin, että Pyhä istuin puuttui Boffin opetukseen juuri niiden marxilaisten vivahteiden takia.

NYT oli aiemminkin tuonut julkaisemissaan kirjoituksissa ilmi vapautuksen teologian taustoja ja syitä. Novakin valinta kirjoittajaksi oli kuitenkin linjasta poikkeava ja hänen tyylinsä aiempaan lehden linjaan suhteessa rohkeampi ja avoimempi. Molemmat lehdet julkaisivat sellaiset artikkelit, jotka kertoivat heidän lukijoilleen sen, että vapautuksen teologia, sen marxilaiset taustat ja kommunistiset

liikkeet Latinalaisen Amerikan alueella olivat välttämättömiä kansakuntien selviytymisen kannalta. Kirjoittajat asettuivat sorrettujen puolelle ja kertoivat, että ulkopuolelta Yhdysvalloista tai Vatikaanista oli helppoa sanoa, miten hurskaan katolisen kristityn tulisi uskoa ja elää tai mitkä aatteet ja teoriat olivat sallittuja. Kirjoittajat asettivat vastakkain länsimaiset johtajat ja Latinalaisessa Amerikassa eläneet sorretut vapautuksen teologit.

3.2. Lehdet odottavat Joseph Ratzingerin päätöstä Leonardo Boffin kuulusteluun jälkeen

Sen jälkeen kun *The New York Times* ja *Washington Post* julkaisivat lokakuun 1984 loppupuolella Michael Novakin ja Colman McCarthyn kirjoitukset vapautuksen teologiaan ja Leonardo Boffiin liittyen, uutisointiin tuli aiempaa selkeämpi tauko. Lehdet jäivät odottamaan Joseph Ratzingerin ja hänen puheenjohtaman Uskonopin kongregaation päätöstä Leonardo Boffin tapaukseen liittyen. Molemmat lehdet seurasivat kuitenkin vapautuksen teologiaan liittyvää keskustelua ja julkaisivat muutamia uutisia niihin liittyen. Ne ovat tämän tutkimuksen kannalta arvokkaita, koska ne kuvastavat sitä, miten NYT ja WP Boffin kuulustelun jälkeen toivat sivuillaan julki vapautuksen teologiaan liittyvää keskustelua.

The New York Times julkaisi 28. lokakuuta Kenneth A. Briggsin kirjoittaman uutisen. Se liittyi Jesuiitta-liikkeen silloisen johtajan Peter-Hans Kolvenbachin antamaan haastatteluun New Yorkissa. Ennen haastattelua Kolvenbach oli kiertänyt tapaamassa Jesuiitta-järjestön alueellisia johtajia Latinalaisessa Amerikassa ja Yhdysvalloissa.⁷⁴

Briggs kertoi uutisessa, että haastattelussa Kolvenbach oli antanut ymmärtää, että hänen mielestään Latinalaisessa Amerikassa oli sellaisia alueita, missä oli välttämätöntä käyttää samanlaista terminologiaa kuin marxilaisuudessa, jotta sekavaa tilannetta voitiin selkeyttää. Kolvenbachin mukaan hänen ja edustamansa Jesuiitta-järjestön toiminnan keskiössä oli oikeudenmukaisuuden toteutumisen tukeminen. Kolvenbachin näkemyksen mukaan vapautuksen teologia liikkeenä oli hyvä ja sen tavoitteet olivat hyväksyttäviä. Hän kuitenkin väitti, että marxilainen termistö ja sen käyttö vapautuksen teologian yhteydessä oli osittain epäonnistunut. Kolvenbachin mukaan marxilaisella ajattelulla ei voinut oikeuttaa kristillistä toimintaa. Uutisessa tuotiin ilmi se, että Kolvenbach oli pettynyt Uskonopin

---

⁷⁴ Briggs 1984.

kongregaation toimintaan, kun se oli julkaissut vapautuksen teologiaa käsitelleen artikkelin aiemmin syyskuussa 1984. Kolvenbach oli odottanut nopeammalla aikataululla sävyltään huomattavasti positiivisempaa suhtautumista vapautuksen teologiaan katolisen kirkon johdolta. Leonardo Boffin kuulustelu mainittiin Kolvenbachin haastattelun yhteydessä. Tässä uutisessa hänet liitettiin Uskonopin kongregaation julkaisemaan asiakirjaan, joka käsitteli vapautuksen teologiaa, vaikka hänen nimeään tai opetuksiaan ei nimenomaan tuossa asiakirjassa mainita.⁷⁵ Tällainen tapa tuoda ilmi Boffin tapaus myös muissa vapautuksen teologiaa käsittelevissä uutisissa voidaan nähdä osoituksena siitä, miten merkittävä tapaus Boffin kuuleminen oli *The New York Timesissa*. Tapauksen maininta osoittaa myös sen, että vaikka Boffin tapauksessa ei suuria käännteitä ollut tapahtunut, oli vapautuksen teologia ja Boffin kuulustelujen tulosten odottaminen *The New York Timesin* näkökulmasta ajankohtainen ja kiinnostava aihe.

The New York Timesissa julkaistussa uutisessa näkyi selvästi Kolvenbachin positiivinen suhtautuminen vapautuksen teologiaa kohtaan. Hänen näkemyksensä vapautuksen teologian marxilaisista taustoista olivat kahtiajakoiset. Hänen mukaansa marxilaisen termistön käyttö ja sen yhdistäminen kristilliseen toimintaan oli ongelmallista, mutta Latinalaisen Amerikan alueella oli kuitenkin sellaisia alueita, joissa Kolvenbachin mukaan ei ollut muita vaihtoehtoja. Uutisessa tuotiin ilmi myös Kolvenbachin pettymys katolisen kirkon johtoa ja sen toimintaa kohtaan vapautuksen teologiaa käsiteltäessä. NYT:n uutisessa haastattelu oli saatu hyvin korkea-arvoiselta katolisen kirkon jäseneltä. Nämä seikat osoittavat, että Kenneth Briggsin kirjoittaman uutisen taustalla oli jälleen, kuten oli Novakin kirjoituksen kohdalla, pyrkimys tarjota lukijoille sellaisia näkökulmia, jotka hyväksyivät vapautuksen teologian ja suhtautuivat kriittisesti katolisen kirkon johdon toimintaa kohtaan.

Seuraava maininta Leonardo Boffista ja vapautuksen teologiasta julkaistiin *The New York Timesissa* 24. marraskuuta 1984. Rio de Janeirossa toimineen NYT:n toimituksen toimittajan Marlise Simonsin kirjoittama uutinen käsitteli kahden brasililaisen piispan tekemää valitusta Pyhän istuimen toiminnasta aiemmin vuonna 1984. Piispat olivat pettyneitä siihen, että osoittaessaan kritiikkiä vapautuksen teologiaa kohtaan paavi Johannes Paavali II tai kardinaali Joseph Ratzinger eivät olleet ottaneet huomioon latinalaisamerikkalaisten katolisten piispojen ja pappien

---

⁷⁵ Briggs 1984.

mielipiteitä. Heidän kritiikkinsä oli piispojen mukaan keskittynyt vain karrikoimaan vapautuksen teologiaa poliittisena liikkeenä. Latinalaisen Amerikan konteksti ja todelliset elinolosuhteet oli heidän mukaansa jätetty huomiotta. NYT:ssa julkaistu uutinen kertoikin, että nyt tämän valituksen jälkeen paavi halusi kerätä mielipiteitä latinalaisamerikkalaiselta katoliselta papistolta, kun uutta selontekoa vapautuksen teologiasta valmisteltiin Vatikaanissa. Tiedon papiston mielipiteiden kuulemisesta ja kahden piispan tekemästä valituksesta Simons oli saanut brasilialaisilta lähteiltä.⁷⁶

Brasilialaiset piispat katsoivat, että Boffin kutsuminen kuultavaksi juuri vapautuksen teologiaan käsitelleen asiakirjan julkaisun yhteydessä syyskuussa osoitti, että Uskonopin kongregaation kritiikki kohdistui nimenomaan juuri brasilialaisten harjoittamaan vapautuksen teologiaan.⁷⁷ Keskustelu vapautuksen teologian tiimoilta vaikuttaa marraskuussa 1984 keskittyneen nimenomaan brasilialaisten teologien ja Pyhän istuimen välille. Brasilialainen papisto oli aktiivinen odottaessaan Ratzingerin päätöstä ja Uskonopin kongregaation uutta asiakirjaa vapautuksen teologiasta. Boffin kutsuminen kuultavaksi Vatikaaniin tulkittiin kritiikiksi erityisesti brasilialaista vapautuksen teologiaa kohtaan. Simonsin kirjoittama uutinen osoittaa, että NYT linjalleen uskollisena toi ilmi vapautuksen teologien näkökulmia ja lausuntoja. Simonsin linja aiemmissakin uutisissa oli ollut brasilialaislähtöinen. Tämän voidaan katsoa johtuneen siitä, että hän asui ja toimi Rio de Janeirosta käsin, mutta on kuitenkin merkille pantavaa, että *The New York Times* uutisoi juuri tämän sävyisiä uutisia, kun Boffin kuulustelujen lopputulosta ja Uskonopin kongregaation uutta selontekoa vapautuksen teologiaan liittyen odotettiin.

---

⁷⁶ Simons 1984c.

⁷⁷ Simons 1984c.

4. RATZINGER JULKAISEE BOFFIN TUOMION – LEHDISTÖ UUTISOI AKTIIVISESTI

Vuoden 1984 lopulla yhdysvaltalaiset lehdet *The New York Times* ja *Washington Post* jäivät odottamaan kongregaation selvitystä ja uutisointi Boffin tapahtuman osalta hiljeni. Maaliskuun 20. päivänä vuonna 1985 Uskonopin kongregatio julkaisi kauan odotetun selvityksensä Leonardo Boffin kuulustelusta. Asiakirjan oli allekirjoittanut kongregaation puheenjohtaja kardinaali Joseph Ratzinger, mutta sitä kommentoi vain nimettömäksi jäänyt Pyhän istuimen virkailija.⁷⁸

Kongregaation julkaisema asiakirja oli laaja yhdentoista sivun mittainen selvitys siitä, millä tavoin Boffin kirja ja sen sisältö katsottiin ongelmalliseksi katolisen kirkon opin ja uskon kanssa. Asiakirjassa Boffin näkemyksiä korjattiin kirkon opin mukaisiksi. Asiakirjassa todettiin, että katolisen kirkon tehtävä oli toimia kaksisuuntaisella tavalla. Vatikaanissa Pyhä istuin ohjasi valtakirkon toimintaa, ja yksittäiset katoliset kirkot eri maissa tukivat sitä. Kongregaation asiakirjan mukaan näin Pyhän Hengen ohjauksessa toimiessaan kirkko kasvoi ja voi hyvin. Asiakirjassa korostettiin paavin ja Pyhän istuimen toiminnan ja vallankäytön merkitystä hyvin toimivan ja uskovan kirkon elämässä. Kongregaation mukaan näistä lähtökohdista tarkasteltuna Leonardo Boffin kirjan, *Church: Charism and Power*, sisältö oli sopimatonta. Esimerkiksi Boffin kirjassaan esittämä ajatus siitä, että maallikoilla olisi enemmän vaikutusmahdollisuuksia katolisen kirkon piirissä, ei kongregaation mielestä ollut suotavaa, koska Pyhä istuin ja sen alaisuuteen levittyvä hierarkkinen johtamisjärjestelmä ohjaisi kirkon toimintaa parhaiten.⁷⁹

Uskonopin kongregaation asiakirjassa, joka julkaistiin 20. maaliskuuta 1985, marxilaisuus ja sen yhteys vapautuksen teologiaan oli jätetty vaille huomiota. Laaditussa selonteossa keskityttiin Boffin toimintaan ja hänen kirjoittamaansa kirjaan *Church: Charism and Power*.⁸⁰ Vuoden 1984 syyskuussa kongregaation julkaisema asiakirja taas keskittyi selkeästi vapautuksen teologian marxilaisiin piirteisiin.⁸¹

---

⁷⁸ Dionne 1985a.

⁷⁹ Notification on the book "Church: Charism and Power" by Father Leonardo Boff O.F.M.*
http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19850311_notif-boff_en.html Viitattu 4.4.2014.

⁸⁰ Notification on the book "Church: Charism and Power" by Father Leonardo Boff O.F.M.*
http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19850311_notif-boff_en.html Viitattu 4.4.2014.

⁸¹ CONGREGATION FOR THE DOCTRINE OF THE FAITH: INSTRUCTION ON CERTAIN ASPECTS OF THE "THEOLOGY OF LIBERATION",
http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19840806_theology-liberation_en.html, Viitattu 4.4.2014.

Molemmat tutkimuksen sanomalehdet yhdistivät syyskuussa 1984 kongregaation ensimmäisen vapautuksen teologiaan keskittyneen asiakirjan julkaisun vahvasti Boffin kuulusteluihin. Lehdet välittivät uutisissaan mielikuvan, että kongregaatio halusi näin kohdistaa iskunsa koko vapautuksen teologiaa kohtaan Latinalaisessa Amerikassa, vaikka Ratzinger julkisuudessa pyrkiikin tätä mielikuvaa korjaamaan. Vaikka julkaisuajankohta osui lähelle Boffin kuulustelua, vaikuttaa siltä, että näiden kahden kongregaation julkaiseman asiakirjan välille ei löydy varsinaista yhteyttä. Lehdistö oli siis tehnyt väärän tulkinnan tapahtumien kulusta tai kongregaatio muutti linjaansa maaliskuussa 1985 julkaistun asiakirjaan. Boffiin liittyvän tapahtumasarjan alussa syyskuussa 1984 lehdistö korosti marxilaisuuden merkittävyyttä osana vapautuksen teologiaa.

Maaliskuun 21. päivänä 1985, välittömästi asiakirjan julkaisun jälkeen, *The New York Times* julkaisi sarjan artikkeleita, jotka käsittelivät asiakirjaa ja Boffin kuulustelua. Pääuutisen laati Eugene J. Dionne jr. Hänen laatimansa uutinen meni suoraan asiaan. Dionne ei aluksi esitellyt tapahtuman taustoja vaan totesi suoraan, että Uskonopin kongregaatio kardinaali Joseph Ratzingerin johdolla ja paavi Johannes Paavali II valtuuttamana oli tuominnut Boffin. Dionne referoi lyhyesti jo tässä julkaistua asiakirjaa. Dokumentin mukaan Boffin opetuksen antoivat syyn epäillä, että ne olivat vahingoksi puhtaalle ja terveelle uskolle. Kongregaation julkaiseman asiakirjan keskiössä oli Boffin katolisen kirkon johtoa kohtaan osoittama kritiikki. Dionne eritteli uutisessaan selkeästi, millaisiin seikkoihin kongregaation asiakirja puuttui. Dionne toi ilmi sen, että kongregaatio vaati Boffia hyväksymään katolisen kirkon hierarkian ja johtamisjärjestelmän ja omalta osaltaan katolisena pappina tukemaan sen toimintaa.⁸² NYT keskittyi aiemmin pääosin marxilaisuuden rooliin vapautuksen teologiassa ja Pyhän istuimen sitä kohtaan osoittamaan kritiikkiin. Dionnen uutisessa Boffin kritiikki katolisen kirkon johtoa ja sen hierarkkisuutta kohtaan nostettiin ensimmäistä kertaa selkeästi marxilaisuutta merkittävämpään rooliin.

Dionne toi uutisessa Boffin näkökulman esiin. Hän mainitsi jutussa Boffin lausunnon, joka julkaistiin myös lehden sivulla, joka oli varattu merkittäviä ajankohtaisia lausuntoja varten. ”Kuljen mieluummin yhdessä kirkon kanssa, kuin yksin teologiani kanssa.”⁸³ Dionnen uutisen alku oli nostettu NYT:n etusivulle,

---

⁸² Dionne 1985a.

⁸³ ”I prefer to walk alone with the Church rather than to walk alone with my theology.” -Leonardo Boff 20.3.1985, Dionne 1985a.

mikä osoitti, että tapahtumaan kiinnitettiin erityistä huomiota lehden toimituksessa. Mielenkiintoista dokumentin julkaisussa oli se, että Ratzinger oli selvästi jättäytynyt taka-alalle, vaikka aiemmin tapahtumien yhteydessä hän oli toiminut julkaisijana ja kongregaation kasvoina. Kun Boffin tuomitsemista käsittelevä asiakirja julkaistiin, Ratzingeria ei näkynyt lehdistön edessä lainkaan. Dionne oli ottanut uutiseen kommentaattoriksi omasta tahdostaan nimettömäksi jääneen Pyhän istuimen työntekijän.⁸⁴

Uutisessa Boffin rooli nostettiin selkeästi esiin. Hänen julkinen esiintymisensä, josta NYT uutisoi, antoi ymmärtää, että hän oli myöntynyt kongregaation tuomioon ja ainakin näennäisesti hyväksynyt asian. Boff ei halunnut tuomion julkaisun yhteydessä ottaa etäisyyttä kirkkoon vaan halusi jäädä papiksi ja fransiskaaniveljeksi kirkon yhteyteen.⁸⁵ Dionnen uutisessa Boff oli kommentteineen mukana, mutta tämän lisäksi *The New York Times* julkaisi samassa numerossa Boffin kirjoittaman lausunnon tuomioon liittyen, tiivistelmän kongregaation julkaiseman asiakirjan keskeisestä sisällöstä ja Marlise Simonsin, NYT:n Rio de Janeiron kirjeenvaihtajan kirjoittaman Boffin lausuntoihin liittyvän uutisen.⁸⁶

The New York Timesin 21. maaliskuuta 1985 julkaistuun lehteen laadittiin tiivistelmä keskeisistä seikoista, mitä kongregaation julkaisema asiakirja sisälsi. Joku lehden toimittajista oli kerännyt juuri julkaistusta asiakirjasta muutamia pääkohtia, ja koostanut niistä tiivistelmän, joka liitettiin samalle sivulle muiden aihetta käsitelleiden uutisten kanssa. Tiivistelmään valittiin sellaiset kohdat asiakirjasta, mitkä toivat sen hengen selkeimmin esiin. Tiivistelmässä mainittiin esimerkiksi sellaisia kohtia asiakirjasta, joissa kritisoitiin Leonardo Boffin kirkon hierarkkiseen johtamiseen kohdistunutta arviointia. Lisäksi tiivistelmästä löytyi esimerkiksi sellainen kohta asiakirjasta, jossa vahvistettiin se, että Pyhän istuimen on käytettävä Pyhää valtaansa, jotta katolinen kirkko pystyisi toimimaan maailmassa.⁸⁷ Koska kongregaation asiakirjan kieli ja tyyli oli hyvin monimutkaista ja teologista, oli tästä tiivistelmästä jätetty pois paljon sellaisia kohtia, joissa viitattiin aiempiin Pyhän istuimen julkaisemiin selontekoihin tai paimenkirjeisiin. Samanlainen tiivistelmä oli julkaistu NYT:ssä syyskuussa 1984, kun Uskonopin kongregaation ensimmäinen vapautuksen teologiaa käsitellyt artikkeli julkaistiin.

---

⁸⁴ Dionne 1985a.

⁸⁵ Dionne 1985a.

⁸⁶ Boff 1985; Simons 1985a.

⁸⁷ NYT 21.3.1985, Excerpts From Paper Issued by the Vatican.

Tällaisten tiivistelmien julkaiseminen osoitti, että NYT pyrki uutisoinnissaan julkaisemaan molempien osapuolien näkökulmat sellaisella tavalla, että lukijat ymmärtäisivät tapahtumien kulkua, vaikka eivät tuntisikaan teologista termistöä tai katolisen kirkon oppia.

Boffin laatima vastine Uskonopin kongregaation julkaisemalle asiakirjalle painettiin NYT:n sivuilla portugalin kielestä englannin kielelle käännettynä. Lausunnossaan Boff nosti esiin kolme pääkohtaa, miten hän näki kongregaation julkaiseman viimeisimmän asiakirjan sisällön. Ensimmäiseksi Boff totesi, että katolisen kirkon korkein opillinen taho oli puuttunut hänen toimintaansa. ”Kristittynä, fransiskaaniveljenä ja pappina osani on kuunnella ja sitoutua siihen”, Boff jatkoi. Hän kirjoitti hyväksyvänsä kaikki häntä kohtaan osoitetut syytökset, mutta korosti kuitenkin, että häntä ei oltu tuomittu vääräoppiseksi. Lisäksi Boff korosti sitä, että viimeisimpänä julkaistu kongregaation asiakirja ei tuonut ilmi millään tavalla marxilaisuuden tai sosialismin osaa vapautuksen teologiassa. Boff kertoi, että marxilaisuutta ei oltu mainittu tapahtumasarjan käynnistäneessä kirjeessä, jonka hän oli vastaanottanut kardinaali Ratzingerilta 15. toukokuuta 1984.⁸⁸ Vastineessaan Boff alistui kirkon hierarkian jäseneksi, vaikka kirjassaan *Church: Charism and Power* hän oli näkyvästi arvostellut katolista kirkkoa siitä, että maallikoiden ääntä ei kuultu, eikä demokratia toteutunut kirkon sisällä. Keskeinen näkökulma Boffin vastineessa oli, että marxilaisuus ja sen vaikutus vapautuksen teologiaan ei ollut syy hänen kuulusteluunsa vuoden 1984 syyskuussa Vatikaanissa. Boffin viittaus toukokuussa 1984 vastaanottamaansa kirjeeseen korosti marxilaisten vaikutteiden kritisoinnin vähäistä osaa kuulustelujen osana.

Toisena vastineensa pääkohtana Boff kirjoitti katolisen kirkon suhtautumisesta uudenlaiseen ajatteluun. Boffin havaintojen mukaan kirkon yhteydessä toimivat papit ja teologit odottivat mahdollisuutta uudenlaiseen ajatteluun ja ajatusten kehittämiseen. Boffin mukaan katolinen kirkko ja sen johto oli vastannut tähän toiveeseen torjumalla uusia, kirkon perinteestä poikkeavia ajatuksia entistä ankarammin. Tämän Boffin toisen pääajatuksen päätteeksi hän totesi, että uusien ajatusten tutkiminen ja kehittäminen olivat erottamaton osa ihmisyyttä.⁸⁹ Ensimmäisestä vastineensa pääajatuksista huolimatta Boff osoitti voimakasta kritiikkiä katolisen kirkon johdon toimintaa kohtaan, vaikka olikin

---

⁸⁸ Boff 1985.

⁸⁹ Boff 1985.

aiemmin myöntänyt olevansa kuuliainen katolinen pappi ja alistuvansa kongregaation tuomioon.

Kolmas ja viimeinen pääajatus Boffin vastineessa sisälsi ajatuksen siitä, että hänen mielestään Uskonopin kongregaation kritiikki ei kohdistunut Boffin persoonaan tai hänen toimintaansa. Boff kirjoitti, että hän jatkaisi teologista työtään omistautuneesti. Hän kiinnittäisi kuitenkin aiempaa enemmän huomiota juuri niihin kysymyksiin, jotka kuulustelujen yhteydessä ja asiakirjassa oli nostettu esiin.⁹⁰

Boffin vastine välitti sen saman hengen, jonka *The New York Timesin* Dionnen laatima uutinen pyrki välittämään. Boff seisoi tekojensa ja kirjoitustensa takana, mutta hyväksyi häntä kohtaan kohdistetun kritiikin, koska se tuli niin korkea-arvoiselta taholta. Vaikutti kuitenkin siltä, että NYT osoitti sympatiaa Boffia kohtaan ja antoi hänelle runsaasti mahdollisuuksia esitellä ajatuksiaan yhdysvaltalaiselle lukijakunnalle. Voidaan katsoa, että lyhyt mutta voimakassanainen Boffin laatima teksti oli tuotu julki, jotta hänen äänensä tulisi kuulluksi Pyhän istuimen tuomion ohella. NYT antoi Boffille mahdollisuuden puolustaa itseään ja osaansa syytettynä.

Marlise Simonsin Rio de Janeirossa kirjoittama uutinen analysoi Dionnen artikkelia huolellisemmin nimenomaan Boffin omaa tiedotustilaisuutta, joka oli pidetty Boffin kotikaupungissa Petropoliksessa Brasiliassa. Tässä tiedotustilaisuudessa Boff oli julkaissut oman lyhyen vastineensa kongregaation asiakirjaan ja vastannut toimittajien kysymyksiin. Marlise Simonsin laatima uutinen esitteli lisäksi, miten muut vapautuksen teologian edustajat suhtautuivat Boffin kirjan *Church: Charism and Power* linjauksiin nyt kun kongregaation Boffin tuomitseva asiakirja oli julkaistu. Simonsin mukaan eräät merkittävät vapautuksen teologit näkivät Uskonopin kongregaation Boffiin kohdistaman kritiikin henkilökohtaisesti hänelle osoitetuksi kritiikiksi eikä niinkään hyökkäykseksi vapautuksen teologia -liikettä vastaan.⁹¹

Simons esitteli uutisessaan Boffin näkemyksen tilanteesta: korkein mahdollinen katolinen instituutio oli puuttunut hänen toimintaansa ja katolisena pappina hänen oli hyväksyttävä kritiikki. Simonsin tekstistä kuitenkin välittyi Boffin tahto jatkaa oman teologiansa edistämistä, koska kongregaation julkaisema asiakirja ei kuitenkaan tuominnut häntä harhaoppiseksi. Simonsin mukaan Boff oli

---

⁹⁰ Boff 1985.

⁹¹ Simons 1985a.

sanonut kiinnittävänsä jatkossa enemmän huomiota juuri niihin seikkoihin, joihin kongregaatio oli hänen toiminnassaan puuttunut.⁹²

The New York Times julkaisi useita uutisia samassa lehdessä 21. maaliskuuta 1985, jotka toistivat voimakkaasti samoja teemoja. Vaikuttaa siltä, että NYT otti tehtäväkseen välittää lukijoilleen tiedon siitä, että Boff alistui kongregaation tuomioon ja hyväksyi opetuksiensa olevan vaaraksi puhtaalle katoliselle uskolle. Uutisissa, jotka NYT julkaisi, esitettiin korjaavia näkökulmia siihen, mitä aiemmin Boffin kuulustelun ja vapautuksen teologian tiimoilta oli korostettu. Uutisoinnin keskiössä oli ollut marxilaisten näkökulmien ongelmallisuus katolisen kirkon, teologian ja uskon yhteydessä. Kun Uskonopin kongregaation kuulustelujen pohjalta laadittu asiakirja julkaistiin, sen kritiikin keskus kohdistui Boffin katolisen kirkon johtoon ja hierarkkisuuteen keskittyviin arvosteluihin. Kaikki kongregaation asiakirjan julkaisuun liittyneet artikkelit ja Boffin lausunto oli sijoitettu samalle sivulle *The New York Timesissa*. Tämän lisäksi Dionnen 21. maaliskuuta 1985 kirjoittaman uutisen alku oli nostettu lehden kansisivulle. Tämä osoitti, että NYT halusi tuoda tapahtuman näkyvästi esille omassa lehdessään. NYT oli hankkinut monipuoliset artikkelit asian tiimoilta. Leonardo Boffin itse kirjoittaman lausunnon painaminen lehden sivuille kaikkien lukijoiden nähtäväksi osoitti edelleen jatkoa sille linjalle, mitä NYT oli läpi uutisoinnin kannatellut: Boffin omalle äänelle ja mielipiteille haluttiin antaa mahdollisuus tulla kuulluksi. Näin siis vapautuksen teologian syitä, taustoja ja tilannetta Latinalaisessa Amerikassa selitettiin NYT:n lukijoille. Leonardo Boff näkyi NYT:n sivuilla valokuvissa ja hänet esitettiin eräänlaisena Pyhän istuimen tuomitsemana marttyyrina.

On huomionarvoista, että Boffin tuomitsevan asiakirjan julkaisu maaliskuussa 1985 oli merkittävästi huomaamattomampi ja pienempi tapahtuma Pyhän istuimen toiminnassa kuin aiemmat Boffin kuulusteluun liittyneet käänteet olivat olleet. Tapahtuman huomattavasti vähäisemmästä julkisuudesta kertoo se, että *The Washington Post* uutisoi tapahtumasta vain pienellä muutaman kappaleen sähkeuutisella julkaisua seuranneena päivänä 21. maaliskuuta 1985.⁹³

Asiakirjaa käsitellyt lyhyt uutinen oli sijoitettu WP:ssä ”*Around the World*” –palstalle, jossa kerrottiin vain muutamalla kappaleella kustakin aiheesta. WP:n uutisessa kerrottiin, että asiakirja oli julkaistu ja että se sisälsi huomautuksen brasilialaiselle Leonardo Boffille tämän aiemmin kirjoittaman kirjan herättäneistä

---

⁹² Simons 1985a.

⁹³ WP 21.3.1985, Liberation Theologian Criticized.

katoliseen oppiin liittyneistä kysymyksistä. WP:n nimettömäksi jäänyt toimittaja oli tutustunut Boffin laatimaan vastineeseen ja lainasi Boffilta lyhyen sitaatin, jossa Boff kertoi, ettei hänen työnsä tulisi muuttumaan, mutta hän keskittyisi entistä tarkemmin niihin kysymyksiin, joista kongregatio oli häntä huomauttanut.⁹⁴ Siinä missä *The New York Times* antoi välittömästi asiakirjan julkaisun yhteydessä erittäin kattavan kuvauksen niin Uskonopin kongregaation julkaisemasta asiakirjasta ja sen sisällöstä kuin Boffin näkökulmista tuohon asiakirjaan liittyen, *Washington Post* tyytyi vain pieneen sähkeutiseen.

22. maaliskuuta 1985 kaksi päivää asiakirjan julkaisun jälkeen *The New York Times* uutisoi uudelleen asiakirjan julkaisuun liittyen. Uutisen oli tälläkin kertaa kirjoittanut Eugene J. Dionne. Hänen kirjoittamansa uutinen oli analyysi edellisen päivän lehdessä julkaistuista uutisista ja tilanteesta Boffin tapahtumasarjassa yleisesti. Uutisessa Dionne keskittyi siihen, että Boffiin kohdistunut tuomio ei varsinaisesti lainkaan tuominnut vapautuksen teologiaa liikkeenä. Dionne korosti, että Boffin tuomioon ei liittynyt vapautuksen teologian marxilaisen yhteyden arviointia. Dionnen mukaan vapautuksen teologia ja sen marxilaiset sidokset sinänsä olivat puhuttaneet katolisen kirkon johtohenkilöitä, mistä osoituksena uutiseen oli liitetty Thomas J. Herronin kommentti. Herron työskenteli tuolloin kardinaali Joseph Ratzingerin alaisuudessa ja hän kertoi, että vapautuksen teologia oli kirkon johdon tarkkailussa. Uutisessaan Dionne painotti julkaistun Boffin tuomitsevan asiakirjan vähäistä merkitystä vapautuksen teologialle liikkeenä. Toisen Pyhän istuimen virkailijan Joaguin Navarro Vallsin lausunto täydensi Herronin näkökulmaa, että vapautuksen teologia oli tarkkailussa, mutta kirkon johto tarvitsi siitä vielä lisää tietoa ennen liikkeen toimintaan puuttumista.⁹⁵

Dionne toi uutisanalyysissa Boffin kuulemisen ja tuomitsemisen laajempaan kontekstiin katolisen kirkon toiminnassa. Hän vertasi kirjoituksessaan sitä sveitsiläisen Hans Küngin kuulusteluun ja tuomitsemiseen, joka oli tapahtunut 1970-luvulla. Dionne totesi, että kardinaali Ratzingerin johdossa Uskonopin kongregatio oli tehnyt merkittäviä tekoja katolisen kirkon teologien opillisten hairahdusten tynnyttämiseksi. Uutiseen Dionne oli lisännyt lainauksen Hans Küngiltä. Sitaatissa Küng totesi, että Pyhän istuimen toiminta oli alkanut muistuttaa totalitäärisesti toimivan valtion toimintaa, joka vaiensi sen oikeaksi katsomasta linjasta poikkeavat henkilöt. Dionne itse jatkoi tätä ajatusta toteamalla, että Pyhän

---

⁹⁴ WP 21.3.1985, Liberation Theologian Criticized.

⁹⁵ Dionne 1985b.

istuimen vallankäyttäjät ja kannattajat tukivat kirkon oikeutta määritellä oma oppinsa ja saattaa se käytäntöön oman hierarkkisen organisaationsa kautta.⁹⁶ Voidaan katsoa, että Künigin lainauksen myötä ja oman mielipiteensä kautta Dionne osoitti kriittisen arvion Pyhän istuimen ja kongregaation toiminnasta.

Kirjoituksessaan Dionne arvioi 1980-luvun maailmaa ja sen mukanaan tuomia muutoksia, joihin katolinen kirkko Dionnen näkemyksen mukaan ei ollut ehtinyt mukaan. Teknologian kehityksen myötä lehdistön ja muun median toiminta oli kehittynyt niin, että ihmisten oli mahdollista saada ajatuksensa julki merkittävästi tehokkaammin kuin aiemmin. Median tehokkuuden lisääntyminen oli johtanut Dionnen mukaan siihen, että uutiset levisivät maailmalle aiempaa nopeammin. Aikaisemmin Pyhän istuimen toteuttamat vaientamiset tai kuulustelut olivat saattaneet jäädä kulissien taakse. Tilanne oli muuttunut, kun mediat ympäri maailmaa tarkkailivat Pyhän istuimen toimintaa ja tapahtumat tulivat Dionnen mukaan nopeasti julkisuuteen ja yleisen keskustelun arvioitavaksi.⁹⁷ Dionnen analyysi jatkoi sitä, mihin edellisen päivän lehden artikkelit olivat jääneet. Dionnen artikkelin myötä vaikutti siltä, että *The New York Times*issa Uskonopin kongregaation tuomiota pidettiin vanhanaikaisena.

Kymmenen päivää ehti kulua ennen kuin WP reagoi Boffiin liittyviin toimiin uudelleen. 30. maaliskuuta *Washington Post* julkaisi toisen uutisen Boffin kuulustelujen pohjalta laaditun asiakirjan julkaisusta. Se oli edellisen tapaan hyvin lyhyt uutinen WP:n uskontoihin ja kirkkoihin keskittyneellä sivulla. Asiakirjan julkaisu oli sijoitettu palstalle, jonka oli laatinut Marjorie Hyer. Samalla palstalla hän kertoi esimerkiksi New Yorkin piispojen nimityksistä ja muista tapahtumista uskontojen kentällä. Uskonopin kongregaatioon ja Boffiin liittyvässä osiossa todettiin lyhyesti, että Pyhä istuin oli julkaissut asiakirjan, jossa Boff ja hänen kirjansa *Church: Charism and Power* tuomittiin. Tämän lisäksi uutisessa Hyer kertoi, että Uskonopin kongregaation langettama tuomio tarkoitti sitä, että Boffin harjoittamien teologisten ajatusten leviäminen olisi voinut johtaa puhtaan ja aidon katolisen uskon ja sakramenttien tuhoutumiseen. Uutisen yhteyteen oli liitetty Pyhän istuimen nimettömäksi jääneen työntekijän kommentti, jossa hän kertoi asiakirjan olevan pelkkä tuomio, mihin ei liittynyt rangaistuksia.⁹⁸ Hyerin laatimaan uutiseen ei ollut liitetty mukaan lainkaan Boffin kommentteja. Hyer keskittyi

---

⁹⁶ Dionne 1985b.

⁹⁷ Dionne 1985b.

⁹⁸ Hyer 1985.

erittelemään tapahtumien kulkua lyhyesti. Artikkelin keskiössä oli katolisen kirkon johdon esittämät näkökulmat. Niiden negatiivinen vahva lataus näkyi uutisessa. Voidaan katsoa, että WP:n huomio kiinnittyi enemmän siihen, miten kongregaatio oli suhtautunut Boffiin, ja millaisiin seikkoihin se oli puuttunut. Vaikka Boff oli näkyvästi tullut asiakirjan julkaisun yhteydessä julkisuuteen julkaistakseen oman vastineensa, WP ei kohdistanut siihen lähes ollenkaan huomiota.

Boffin tapauksien uutisoinnissa oli nähtävissä merkittävä ero näiden kahden sanomalehden välillä, joka korostui kongregaation 21. maaliskuuta 1985 julkaistun asiakirjan uutisoinnin ja huomioinnin yhteydessä. WP ei ollut uutisoinut niin aktiivisesti Boffin kuulustelun käännteistä, kun taas NYT oli pitänyt lukijansa ajan tasalla jatkuvasti. WP:ssä 28. lokakuuta 1984 julkaistu Colman McCarthyn voimakassanainen kirjoitus näytti aiheuttaneen merkittävän muutoksen WP:n Boffin tapaukseen liittyneessä uutisoinnissa. McCarthy arvosteli rohkeasti niin Pyhän istuimen kuin Boffin ja muiden vapautuksen teologian kannattajien toimintaa. McCarthyn kirjoittaman uutisen sävyssä oli havaittavissa, että hän piti kuulustelua ja siihen kohdistunutta huomiota tarpeettoman suurena. Näyttääkin siltä, että WP:n kiinnostus Boffia ja vapautuksen teologiaa kohtaan väheni merkittävästi tämän artikkelin jälkeen ja toimituksen linjaa uutisoinnin suhteen muutettiin.

Aiemmin *Washington Post* oli yhdessä *The New York Timesin* kanssa uutisoinut tapahtumien kulusta pitkälti samalla tavalla, vaikkakin NYT oli laatinut verraten perusteellisemmat ja laajemmat artikkelit aiheen tiimoilta. Maaliskuussa 1985 julkaistun kongregaation asiakirjan uutisoinnissa oli nähtävissä hyvin merkittävä ero, mikä osoitti, että WP:n mielenkiinto tapahtumaan oli muuttunut. WP:ssa tuotiin esiin huomattavasti vähemmän Boffin näkökulmia kongregaation julkaisemaan asiakirjaan, kun taas NYT:n toimitus halusi antaa Boffin äänelle mahdollisuuden tulla kuulluksi ja painoi jopa hänen kirjoittamansa vastineen omille sivuilleen. NYT antoi tapahtumasta maaliskuussa 1985 laajemman kuvan ja oli havaittavissa, että lehti asettui kirjoituksissaan Boffin puolelle.

Merkittävää molempien lehtien uutisoinnissa oli se, että marxilaisuus näytti unohtuneen täysin kirjoittelusta. Lehdet olivat pitäneet Boffin ja vapautuksen teologien marxilaisia kytköksiä syynä sille, miksi Uskonopin kongregaatio ja katolisen kirkon johto puuttui niin vahvasti Boffin kirjoituksiin. WP julkaisi 6. syyskuuta 1984 pienen artikkelin, joka kertoi tiedotteesta, joka oli annettu kongregaatiosta. Tiedotteessa haluttiin tarkentaa, että Boffin kuulustelu ei liity

vapautuksen teologian ja marxilaisuuden välisiin yhteyksiin ja niiden sovittamattomuuteen katolisen uskon kanssa.⁹⁹ Tästä tiedotteesta ja tapahtumien kulusta huolimatta molemmat lehdet pitivät marxilaisuuden osaa vapautuksen teologiassa Boffinkin kuulusteluiden keskeisenä teemana. Vasta nyt kun kuulustelujen pohjalta laadittu asiakirja julkaistiin eikä marxilaisuutta siinä mainittu, lehdet jättivät aiheen sivuun.

---

⁹⁹ WP 6.9.1984, Vatican Comments On Boff.

5. TUOMIO LAAJENEE PUHE- JA OPETUSKIELLOKSI – LEHDISTÖN LINJAT POIKKEAVAT TOISISTAAN

5.1. *The New York Timesin ja Washington Postin huomiot Boffin vaientamisesta*

Uskonopin kongregaatio julkaisi oman näkemyksensä Leonardo Boffin 1984 syyskuussa järjestetystä kuulustelusta maaliskuussa 1985. Asiakirja, jossa kuulustelujen lopputulosta esiteltiin ei antanut merkkejä siitä, että katolisen kirkon johto olisi asettanut minkäänlaisia rangaistuksia tai kurinpitotoimia Boffia kohtaan. Boff vastasi tähän asiakirjaan omalla lausunnollaan, jossa hän antoi ymmärtää, että hän hyväksyi hänelle osoitetun kritiikin ja halusi pysyä kirkon yhteydessä.

The New York Times sekä *Washington Post* uutisoivat tapahtumista ja välittivät lukijoilleen asiakirjan tärkeimmän viestin. Boffin kirjan *Church: Charism and Power* sisältö oli ongelmallista katolisen kirkon opin kannalta. Hänen odotettiin jatkossa kiinnittävän huomiota seikkoihin, joita Uskonopin kongregaation laatimassa asiakirjassa oli nostettu esiin. Merkittävimmäksi ongelmaksi asiakirjassa nimettiin Boffin esittämä kritiikki katolisen kirkon johtamisjärjestelmää vastaan. Kongregaatio vaati Boffia asettumaan omaan tehtäväänsä ja hyväksymään kirkon hierarkian.

Kuulusteluihin ja Boffiin kiinnitetty huomio yhdysvaltalaisien lehtien *The New York Timesin* ja *Washington Postin* osalta hiljeni jälleen maaliskuun lopun jälkeen, kun kongregaation julkaisema asiakirja oli käsitelty ja NYT oli tuonut julkisuuteen Boffin näkökulmia asiaan. Vaikuttaa siltä, että lehdet katsoivat tapahtumasarjan tulleen päätökseen. Siihen ei enää kiinnitetty yhtä laajaa huomiota kuin aikaisemmin. Tapahtumat saivat uuden käänteen, kun aiemmin kurinpitotoimia vaille jäänyt Boff asetettiin puhe- ja opetuskieltoon Pyhän istuimen toimesta toukokuussa vuonna 1985.

Molemmat lehdet uutisoivat tapahtumasta lähes samanlaisilla artikkeleilla 9. toukokuuta 1985, kun Boffin vaientaminen oli tullut julkisuuteen edellisenä päivänä. Molemmat lehdet julkaisivat lyhyen toimituksiansa ulkopuolisen uutistoimiston laatiman uutisen. NYT julkaisi *Associated Press* –uutistoimiston kirjoittaman uutisen.¹⁰⁰ WP:n uutisen oli tuottanut *United Press International* –uutistoimisto.¹⁰¹

---

¹⁰⁰ NYT 9.5.1985 Theologian In Brazil Says.

¹⁰¹ WP 9.5.1985 Vatican Silences Theologian In Brazil.

The New York Timesin uutisessa tieto Boffin vaientamisesta oli tullut julkisuuteen Boffin itsensä julkaiseman tiedotteen kautta. NYT:n mukaan vaientamisen tullessa julkisuuteen Boff oli itse vetäytynyt retriittiin hiljentymään ja meditoimaan, joten tiedotteen julkaisi hänen avustajansa Marcia Miranda. Uutinen keskittyi Boffin lausunnon esittelemiseen ja siihen, kuinka hän aikoi viettää vuotensa puhe- ja opetuskiellossa. NYT lähestyi asiaa Boffin oman lausunnon perusteella ja kertoi siitä, että Boff halusi ennen vaikenemistaan vuodeksi korostaa sitä, ettei hän ollut marxilainen. Tämän lisäksi Boff halusi viimeisinä sanoinaan ennen vaikenemista vuodeksi todeta, että ”kristinuskon ilosanoma on köyhiä varten”.¹⁰² Vaikka marxilaisuuden osa Boffin teologiassa oli jätetty huomiotta kongregaation julkaiseman asiakirjan yhteydessä maaliskuussa 1985, nostettiin poliittisen suuntauksen merkitys tapahtumien kulkuun jälleen NYT:ssa esiin.

WP:n julkaiseman *Uniter Press International* -uutistoimiston laatiman uutisen keskiössä oli *The Fólha de Sao Paolo* –sanomalehden julkaisema artikkeli, joka uutisoi vaientamisesta jo 8. toukokuuta 1985. WP:n uutisessa eriteltiin, mitkä kaikki seikat Boffilta kiellettiin kirkon johdon toimesta. Kirjoituksessa tuotiin ilmi myös se, että Pyhän istuimen määräys vaientamisesta oli laadittu ja toimitettu Boffille salassa. NYT:n tapaan WP julkaisi otteita Boffin omasta tiedotteesta tapaukseen liittyen. WP toi esiin Boffin kommentin, jolla hän halusi korostaa näkemystään kirkon ja kristinuskon roolista köyhien auttajana ja tukijana sekä sitä, ettei ollut marxilainen.¹⁰³

Molempien lehtien ensimmäiset Boffin vaientamista käsitelleet uutiset olivat lyhyitä eivätkä sisältäneet suurempia kannanottoja kummankaan osapuolen puolelle. Vaientamisesta kirjoitettaessa lehdet eivät säästelleet myöskään rangaistus-termin käyttöä. Aiemmin uutisissa oli puhuttu vain Boffin huomauttamisesta niistä näkemyksistä, jotka olivat ongelmallisia katolisen kirkon opin kannalta. Nyt katolisen kirkon johdon toimet nimettiin selkeästi rangaistuksiksi Boffille. Toimituksien ulkopuolisten uutistoimistojen käyttö osoitti, että vaientaminen tuli yllätyksenä, eivätkä Yhdysvalloissa toimineet sanomalehdet ehtineet reagoida omien toimittajiensa kirjoittamilla uutisilla tapahtumaan.

Viesti vaientamisesta oli WP:n uutisen antamien tietojen mukaan valmisteltu ja välitetty Pyhästä istuimesta salaa Boffille. Näin ollen voidaan olettaa, että Pyhä istuin tai Uskonopin kongregaatio ei laajemmin tiedottanut kurinpitotoimien

---

¹⁰² NYT 9.5.1985 Theologian In Brazil Says.

¹⁰³ WP 9.5.1985 Vatican Silences Theologian In Brazil.

toimeenpanemisesta. Leonardo Boffin julkinen esiintyminen vaientamisen yhteydessä jäi myös aiempia tapahtumia vähäisemmäksi, mitä voidaan tällaisen kurinpitotoimen kohdalla pitää ymmärrettävänä, olihan kyseessä julkiset puheet kieltävä määräys. Koska kumpikaan osapuoli ei kovinkaan näyttävästi astunut esiin vaientamisen yhteydessä, jäi myös uutisointi vaientamisesta *The New York Timesissa* ja *Washington Postissa* vähäiseksi.

The New York Times julkaisi 10. toukokuuta 1985 seuraavan lyhyen uutisen, jonka oli kirjoittanut toimituksen Rooman kirjeenvaihtaja Eugene J. Dionne. Hän esitteli kirjoituksessaan Pyhän istuimen lausuntoa, joka annettiin sen jälkeen, kun Boffin lähipiiri oli tuonut Brasiliassa julkisuuteen Boffia kohtaan osoitetut kurinpitotoimet. Dionnen uutisen mukaan Pyhä istuin tuomitsi Boffin puhe- ja opetuskieltoon, jotta tällä olisi enemmän mahdollisuuksia pohtia sitä palautetta, jonka hän oli aiemmin saanut.¹⁰⁴

Dionne esitteli uutisessaan myös useiden katolisten teologiensa lausuntoja liittyen Boffin vaientamiseen. NYT:n uutiseen oli otettu lausuntoja esimerkiksi sellaisilta yhdysvaltalaisilta teologeilta, jotka kuuluivat Boffin kanssa *Concilium* –järjestöön, joka kritisoi Pyhän istuimen toimia. Kaikki lausunnot, jotka lyhyeen uutiseen oli valittu, edustivat sitä näkökantaa, jonka mukaan Boffia kohtaan toimeenpannut kurinpitotoimet olivat negatiivisia.¹⁰⁵ Voidaan katsoa, että *The New York Times* osoitti sympatiaa Boffia kohtaan ja lehden sivuille painettiin hänen puolellaan olevien katolisten teologiensa lausuntoja. Dionnen uutinen toi ilmi, että Boff ei yksin kritisoinut Pyhän istuimen toimia vaan samaa tehtiin ympäri maailmaa myös NYT:n kotimaassa Yhdysvalloissa.

Washington Post julkaisi kaksi pientä uutissähköä *World of Religion* –palstalla, jolla se oli aiemminkin uutisoinut Boffin kuulustelujen tapahtumista. Ensimmäinen uutinen palstalla julkaistiin 18. toukokuuta 1985, jolloin kerrottiin vain perustiedot vaientamisesta. Uutinen oli sisällöltään sama kuin 9. toukokuuta WP:ssä julkaistu artikkeli.¹⁰⁶ 25. toukokuuta 1985 WP julkaisi uutisen, joka antoi lisätietoja tapahtumien kulusta. *World of Religion* –palstalla kerrottiin, että kaksi brasilialaista asianajajaa oli asettunut Boffin puolelle ja he vaativat Pyhältä istuimelta asian uudelleen käsittelyä. Asianajajien näkemyksen mukaan Boffin vaientaminen ei ollut lainmukainen. Boffia tukeneiden asianajajien mukaan Pyhä

---

¹⁰⁴ Dionne 1985c.

¹⁰⁵ Dionne 1985c.

¹⁰⁶ WP 18.5.1985, *World of Religion*.

istuin ei ollut antanut hänelle riittävää mahdollisuutta puolustaa itseään.¹⁰⁷ Lyhyet sähkönomaiset uutiset raportoivat yksityiskohtaisesti tapahtumien kulusta. Pyhän istuimen reaktioista brasilialaisten asianajajien toimiin ei kerrottu. Aiempiin kuulusteluun liittyneisiin tapahtumiin verrattuna WP:n mielenkiinto aihetta kohtaan oli vähäistä. Tapahtumista raportoitiin vain muutamilla sähkönomaisilla uutisjutuilla.

Ensimmäistä laajempaa katsausta Boffin vaientamiseen NYT:n tai WP:n sivuilla saatiin odottaa kesäkuun 1985 alkuun asti. 3. kesäkuuta *The New York Times* julkaisi Marlise Simonsin kirjoittaman kirjoituksen, jossa Simons arvioi vapautuksen teologian ympärille syntyneitä kärjistynyttä tilannetta. ”*Liberation Theology: 2 Sides Polarize*” otsikon alla Simons kertoi, että Boff oli vaiennettu Pyhän istuimen toimesta. Lisäksi Simons kertoi, millaisen vastaanoton vaientaminen oli saanut Brasiliassa ja muussa katolisessa maailmassa.¹⁰⁸

Simons toimi NYT:n Rio de Janeiron toimituksessa, missä uutinen oli laadittu. Simons kertoi kirjoituksessaan, että osa katolisesta papistosta koki Boffin vaientamisen syyksi paavi Johannes Paavali II:sta vastaan esitetyn kritiikin. Simonsin mukaan nämä papiston edustajat eivät katsoneet vaientamisen syyksi ainoastaan Boffin henkilökohtaista kurinpitoa. Vaientaminen nähtiin enemmänkin osoitukseksi koko katoliselle maailmalle siitä, että sen johtoa vastaan kapinoivien ääni tullaan vaientamaan. Rangaistuksen toimeenpaneminen kärjisti keskustelua Brasiliassa. Rio de Janeirossa toiminut kardinaali Eugenio Sales totesi, että rangaistukseen tyytymättömät voivat lähteä kirkosta.¹⁰⁹

Viimeiseksi Simons kertoi uutisessaan vielä siitä, kuinka Boffin lähipiiri oli päässyt todistamaan hänen julkaisujensa suosion merkittävää kasvua. Uskonopin kongregaation aiemmin käynnistämät toimet Boffia vastaan olivat tehneet hänestä kuuluisan, ja hänen kirjoituksiaan oli luettu ja ostettu merkittävästi enemmän kuin aikaisemmin. Uutisessa kerrottiin myös siitä, että suosio Boffia kohtaan ei tullut vain Brasiliasta, vaan hänen toimensa olivat herättäneet kiinnostusta kansainvälisesti Pohjois- ja Etelä-Amerikassa sekä aina Euroopassa asti. Simons kertoi, että Boff vastaanotti päivittäin kymmenittäin kirjeitä tukijoiltaan kaikkialta maailmasta. Tämän lisäksi kolme brasilialaista kaupunkia oli myöntänyt kunniakansalaisuuden Boffille. Hän ei kuitenkaan itse päässyt osallistumaan

---

¹⁰⁷ WP 25.5.1985, World of Religion.

¹⁰⁸ Simons 1985b.

¹⁰⁹ Simons 1985b.

seremonioihin Pyhän istuimen langettaman puhe- ja opetuskiellon takia, joka kielsi kaikenlaiset julkiset esiintymiset.¹¹⁰

Simonsin tavassa kirjoittaa voidaan nähdä jälleen merkittävää sympatiaa Boffia kohtaan. Hän esitteli mittavasti sitä, millaista tukea Boffia kohtaan Brasiliassa ja maailmalla osoitettiin. Hän kertoi yksityiskohtaisesti, kuinka paljon kirjeitä Boffille oli lähetetty ja kuinka hänen tukijansa halusivat puolustaa häntä, koska hän ei itse puhe- ja opetuskiellossa voinut puolustautua. Voidaan katsoa, että Simonsin artikkeli *The New York Times*issa tuki Leonardo Boffia, vaikka se suoranaisesti ei vaatinut katolisen kirkon johtoa peruuttamaan tuomiotaan. Huomionarvoista on myös se, että *Washington Post* ei uutisoinut samalla tavalla tai nostanut esiin sitä tukea, jota Boffia kohtaan osoitettiin.

5.2. Lehdet arvioivat katolisen kirkon linjaa Boffin tuomion aikana

5.2.1. The New York Timesin huomio kohdistuu Ratzingeriin

The New York Times jäi Leonardo Boffin tuomion langettamisen jälkeen seuraamaan katolisen kirkon sisällä tapahtuvaa liikehdintää. Erityistä huomioita osoitettiin kardinaali Joseph Ratzingeria kohtaan. Hänestä julkaistiin lyhyehkö artikkeli 4.8.1985 lehdessä. Huomio kiinnittyi Ratzingerin ja paavi Johannes Paavali II:n yhteistyöhön.¹¹¹

Kolumnin muotoon muotoillun kirjoituksen kirjoitti Eugene J. Dionne. Hän otsikoi kirjoituksen ”Konservatismiin ääni paavin korvan juurella”, jolla hän viittasi Ratzingerin rooliin paavin konservatiivisen opin tukijana. Aivan jutun alussa nostettiin esiin jo se, että viime aikojen Ratzingerin edesottamuksista tunnetuin oli juuri Boffin vaientaminen. Dionne nostikin esiin paavin ja kardinaali Ratzingerin yhteisen tavoitteen palauttaa katolisen kirkon oppi juurilleen sellaisen ajanjakson jälkeen, jolloin siitä oltiin jouduttu kauas.¹¹²

Kirjoituksessa nostettiin esiin selvästi yleistä tasoa laajemmalla esittelyllä Ratzingerin konservatiivinen suhtautuminen kirkon oppiin. Häntä kuvaillaan vahvaksi persoonaksi, jolla on vahva intellektuelli asema. Dionne kuvaili, että kardinaali Ratzinger käyttää silloin tällöin julkisuudessa puheenvuoroja, joissa hän voimakkain sanankäantein välitti kritiikkiä kirkon sisällä tapahtuvasta toiminnasta.

---

¹¹⁰ Simons 1985b.

¹¹¹ Dionne 1985d.

¹¹² Dionne 1985d.

Dionnen mukaan osa tilanteista, joissa Ratzinger astui julkisuuteen ja käytti valtaa, voitaisiin katsoa sellaisiksi, joissa paavin tulisi toimia tapahtumien suitsijana. Dionnen arvion mukaan Ratzinger kuitenkin toimi näissä tilanteissa, koska paavi Johannes Paavali II suusta näin terävät ilmaukset voisivat vaikuttaa hänen asemansa kannalta epäsovivalta. Konservatiiviseen oppiin liittyen kirjoituksessa nostettiin esiin Ratzingerin kielteinen kanta pappien avioliittoa, feminismiä tai perhesuunnittelua kohtaan.¹¹³

Kirjoituksessaan Dionne nosti esiin myös sen, että Ratzingerin vahtikoiramainen luonne ja tapa nostaa teologisia oppiin liittyviä asioita esiin keräsi myös paljon kritiikkiä osakseen. Hän mainitsi esimerkiksi Chigacon yliopistossa työskentelevän isä Tracyn lausunnon Ratzingerista. Tracy piti kestäättömänä toimintamallina Ratzingerin pyrkimystä tasapäistää ja yhdenmukaistaa maailmanlaaja katolinen kirkko. Lisäksi Dionne nosti esiin myös Ratzingerin kanssa työskentelevän isä Thomas Herronin, ja toi esiin tämän lausunnon liittyen siihen, miten Ratzingerin toiminta, hänen mielestään, oli vaikuttanut yleisesti keskusteluun vapautuksen teologiasta. Hänen mukaansa Ratzingerin toimien jälkeen pystyttiin keskustelemaan vapautuksen teologiasta oppina. Näin ollen, jos keskustelussa joku oli vapautuksen teologiaa vastaan, ei Herronin mielestä, Ratzingerin toimien jälkeen, enää ollut kysymys köyhien vastustamisesta niin kuin keskustelu ennen Ratzingeria oli koettu. Dionne esitteli kirjoituksessa myös Ratzingerin toimintaa Boffin tapauksen tiimoilta.¹¹⁴

Kirjoitus julkaistiin elokuussa vain kolme kuukautta sen jälkeen, kun Boffille langetettiin opetuskielto. On merkillepantavaa, että Dionne lähestyi ja esitteli Ratzingerin persoonaa juuri hänen opillisen tulkintansa kautta. Tätä esiteltäessä tuotiin myös selvästi esiin Boffin tapaus ja siihen liittyvä keskustelu. Vapautuksen teologia ja muut uudistusmieliset ajatukset kirkossa olivat vahvasti läsnä ja Ratzinger, paavi Johannes Paavali II ohella, esitettiin näiden esteenä katolisessa kirkossa. Kappale, jossa esitellään Ratzingerin opillista taustaa ja näkemyksiä, on otsikoitu ”*a Gloomy view*”, joka voitaisiin suomentaa ”synkkä näkökulma”. Tämä sanavalinta ja kirjoituksen luonne muutenkin antavat ymmärtää, että Dionne piti Ratzingeria turhankin ankarana Uskonopin kongregaation prefektinä ja kardinaalina, joka pyrki vain tasapäistämään kirkkoa ja palauttamaan sen opillisesti

---

¹¹³ Dionne 1985d.

¹¹⁴ Dionne 1985d.

juurilleen ymmärtämättä, että sen suuren jäsenmäärän sisällä voisi olla tarvetta uudistusmieliselle näkökulmalle ja mahdollisuudelle tulkita sen oppia.

Myös *The Washington Post* julkaisi elokuussa 1985 lyhyen sähköuutisen, joka käsitteli Buenos Airesissa pidetyn *World Council of Churches* (WCC) – järjestön kokouksessa annettuja lausuntoja ja katolisen kirkon johdon suhtautumista niihin. WCC:n puheenjohtaja Emilio Castro oli todennut, että hän piti Leonardo Boffia kohtaan osoitettuja kurinpitotoimia järkyttävinä ja ongelmallisina teologisen kehityksen kannalta, jotka vaikeuttivat kirkon toimintaa erityisesti Latinalaisessa Amerikassa.¹¹⁵

Sähke alkoi ja päättyi katolisen kirkon johdon avustajien lausuntoihin ja siihen toteamukseen, että he ovat tyytymättömiä Castron lausuntoihin. Uutisessa nostettiin esiin Vatikaanin edustajan lausunto siitä, että hänen näkökulmastaan oli väistämätöntä, että Boffin toiminta vaikeutti kansainvälistä yhteistyötä katolisen kirkon sisällä.¹¹⁶ Sähkeessä tuotiin hyvin selvästi esiin katolisen kirkon johdon tyytymättömyys Castron asennetta ja lausuntoja kohtaan.

Elokuun 1985 uutisoinnissa lehtien välillä on havaittavissa ero. *The New York Times* keskittyi analysoimaan tilannetta ja Ratzingerin roolia kirkon ”vahtikoirana”. *The Washington Post* taas vain lyhyesti julkaisi sähköuutisen, jossa nostettiin esiin katolisen kirkon tyytymättömyys Boffille osoitettua tukea kohtaan.

5.2.2. Piispojen kokous Vatikaanissa lähestyy – The Washington Post kertoo Boffin rikkeistä puhe- ja opetuskiellossa

The New York Times huomioi laajasti marraskuussa 1985 katolisen kirkon piispojen kokouksen, joka järjestettiin Vatikaanissa. Tähän liittyen Kenneth A. Briggs kirjoitti lehteen kirjoituksen, jossa hän nosti esiin yksityiskohtia yhdysvaltalaisen piispa James W. Malonen ajatuksista, jotka hän oli kertonut vastatessaan yleisön kysymyksiin esiintyessään Phoenixissa lokakuussa 1985. Malone toimi tuolloin Yhdysvaltojen kansallisen piispojen kokouksen puheenjohtajana ja Yhdysvaltojen katolisen kirkon delegaation johtajana piispojen kokouksessa. Briggs esitteli Vatikaanissa toteutuvan piispojen kokouksen lähtökohtia Malonen näkemysten ja odotusten kautta. Jutussa nostettiin esiin myös katolisen kirkon sisäinen tilanne,

---

¹¹⁵ WP 17.8.1985, World of Religion.

¹¹⁶ WP 17.8.1985, World of Religion.

jossa Boffin kuulustelu ja häneen kohdistetut kurinpitotoimet näyttelivät merkittävää osaa.¹¹⁷

Briggs nosti esiin sen, että Malone lähestyi kirkolle merkittäviä moraalisia kysymyksiä liberaalilla kannalla. Hän halusi nostaa keskusteluun esimerkiksi sen, voitaisiinko pappien selibaatista luopua tai mikä oli katolisen kirkon ehkäisykiellon tarkoituksenmukaisuus tässä ajassa. Samalla Briggs kertoi Malonen näkemyksistä liittyen siihen, minkälaisista lähtökohdista piispojen tapaamiseen lähdettiin. Hän nosti esiin sen, että Vatikaanin toinen konsiili oli uudistukseen pyrkivä, mutta sen jälkeen monet uudistusmieliset olivat tulleet vaiennetuiksi. Näistä vaiennetuista hän nosti esimerkiksi Hans Küngin ja Leonardo Boffin. Näihin vaiennuksiin liittyen kirjoituksessa nostettiin esiin Joseph Ratzingerin rooli katolisen kirkon merkittävänä virkamiehenä. Malone piti Uskonopin kongregaation puheenjohtajan tehtävässä toimivaa henkilöä katolisten pappien ja teologien työn kaitsijana. Ratzingerin hän nimesi ”esteeksi” katolisen kirkon johdon ja uudistusmielisten teologien yhteistyön välillä.¹¹⁸

Briggs nosti esiin Malonen näkemyksiä muistakin kirkon sisällä tapahtuneista ja käynnissä olleista uudistuspyrkimyksistä. Pappien selibaatti oli yksi keskeisimmistä, mutta sen rinnalla hän kyseenalaisti katolisen kirkon ehkäisykiellon. Malone sanoi haastattelussa toisaalta ymmärtävänsä ehkäisykiellon perusteet, mutta samalla hän totesi, että läntisissä maissa, mukaan lukien Yhdysvalloissa, tällä opilla ei ollut juuri kasvualustaa.¹¹⁹

Lopuksi kirjoituksessa Briggs tarkasteli Malonen ajatuksia siitä, miten piispojen kokous tulee etenemään. Malonen ajatuksista nostettiin esiin se, että monet edellä mainituista asioista kaipaisivat uudelleentarkastelua kirkon johdon piirissä. Hän kuitenkin piti erittäin epätodennäköisenä, että paavi nostaisi näitä kysymyksiä esiin tai tarjoaisi foorumia niiden uudelleentarkastelua varten. Kirjoitus loppui Malonen toteamukseen siitä, että vaikka kyseessä oli 160 piispan kokous Vatikaanissa katolisen kirkon ylimmän johdon kanssa, paavilla oli suuri mahdollisuus vaikuttaa, miten kokous eteni ja mihin kiinnitettiin huomiota.¹²⁰

Tässä noin puoli vuotta Boffin vaientamisen jälkeen julkaistussa uutisessa nostettiin selvästi esiin katolisen kirkon johdon ja uudistusmielisten välinen vastakkainasettelu. *The New York Times*, joka uutisoi laajasti Boffin tapauksesta,

---

¹¹⁷ Briggs 1985.

¹¹⁸ Briggs 1985.

¹¹⁹ Briggs 1985.

¹²⁰ Briggs 1985.

pii Boffin roolin mukana, kun tarkasteltiin katolisen kirkon yleistä tilannetta. Briggsin kirjoitus jatkoi sitä linjaa, joka oli nähtävissä elokuussa julkaistussa Ratzingerin henkilökuvassa. Häntä pidettiin tässäkin jutussa ”esteenä” tai ”jarruna” kirkon uudistumiselle. Ylipäänsä kirjoitusta sävytti katolisen kirkon ylimmän johdon ja katolisen kirkon jäsenten välinen suhde. Hierarkisuus ja toisaalta paavin ja hänen lähimpien virkamiesten suvereeni valta kirkon ja opin hallinnassa nousi esiin kriittisessä valossa. Briggs kiinnitti huomionsa kirjoituksessa ja Malonen ajatuksissa tarkasti samaan teemaan, josta Ratzinger Boffin haastoi keskusteluihin kanssaan. Boffin huomion polttopisteessä sorrettujen brasilialaisten ihmisten lisäksi oli juuri katolisen kirkon hierarkisuus ja vallan painottuminen pienelle kirkolliselle eliitille.

24. marraskuuta julkaistu *The New York Times* piti sisällään vielä yhden laajan kirjoituksen piispojen kokoukseen valmistautumisesta. Useammalle sivulle levittäytyneen novellimaisen kirjoituksen keskiössä oli, kuten aiemmissakin samana päivänä julkaistun lehden kirjoituksissa, kardinaali Joseph Ratzinger. Tässä laajassa kirjoituksessa esiteltiin vielä laajemmin Ratzingerin ja paavi Johannes Paavali II:n välistä suhdetta ja työnjakoa. Kirjoituksessa nostettiin esiin myös heidän suhtautumisensa 1960-luvulla järjestettyyn Vatikaanin toiseen konsiiliin.¹²¹

Kirjoituksessa nostettiin esiin katolisen kirkon liberaaleja ääniä, jotka peräänkuuluttivat selkeästi Vatikaanin toisessa konsiilissa julkilausuttua pyrkimystä kirkon uudistumiseen. Ratzinger ja paavi esitettiin kirjoituksessa jälleen uudistuksen vastustajina ja luotiin mielikuva siitä, että Ratzinger ja paavi ohjasivat piispojen kokousta siihen suuntaan, että heidän ajamansa konservatiivinen linja saisi enemmän tilaa katolisessa kirkossa.¹²²

”*SYNOD: SYNOD SYNOD*” otsikoidun kirjoituksen keskiössä oli suurempi linja katolisen kirkon tulevaisuuden ohjaamisessa ja sen huomion keskipiste oli kolmannessa alkavassa vuosituhanhassa, johon paavi Johannes Paavali II oli katolista kirkkoa viemässä. Vaikka kirjoituksen keskiössä oli kirkon oppi laajemmasta näkökulmasta, nostettiin yhtenä ilmiönä esiin Leonardo Boffin kuulustelu. Siihen keskityttiin juuri Ratzingerin ja paavi Johannes Paavali II taustoihin liittyen. Kirjoituksessa esiteltiin, miksi he suhtautuivat kielteisesti marxistilaisesta kulttuurista ammentavaan teologiseen liikkeeseen.¹²³ Aiemmin

---

¹²¹ NYT 24.11.1985, SYNOD: SYNOD SYNOD.

¹²² NYT 24.11.1985, SYNOD: SYNOD SYNOD.

¹²³ NYT 24.11.1985, SYNOD: SYNOD SYNOD.

NYT:n sivuilla oli kiinnitetty huomiota paavi Johannes Paavali II puolalaisiin juuriin ja sieltä kumpuavaan suhteeseen kommunismia kohtaan. Tällä kertaa esiteltiin myös kardinaali Ratzingerin taustoja, ja kerrottiin hänen elämästään Saksasta, missä sosialistivetoinen opiskelijoiden vallankumous oli ollut käynnissä. Tämä vallankumous nimettiin Ratzingerin taustasyiksi sille, miksi hän suhtautui kielteisesti Leonardo Boffiin ja tämän harjoittamaan vapautuksen teologiaan.

Leonardo Boffin tapaus, julkinen kuulustelu ja häntä kohtaan osoitetut kurinpitotoimet, nostettiin kirjoituksessa esiin esiteltäessä katolisen kirkon johdon suhtautumista Vatikaanin toisen konsiilin päätöksiin. Kirjoituksessa väitettiin, että katolinen kirkko olisi ajautumassa kauemmas vapautumisesta ja avoimuudesta, jotka kirjoituksen kirjoittajan mukaan olisivat olleet Vatikaanin toisen konsiilin selkeitä päätöksiä.¹²⁴ Tämä kirjoitus vahvisti sitä, että *The New York Times* seurasi tiiviisti katolisen kirkon sisällä tapahtunutta liikehdintää ja kirkon jakautumista uudistusmielisiin liberaaleihin ja konservatiiveihin.

The Washington Post julkaisi piispojen kokouksen alla kirjoituksen, jossa nostettiin esiin Leonardo Boffin julkaisema lastenkirja Pyhästä Fransiscuksesta. Uutisessa todettiin, että Boff oli vetäytynyt Rio de Janeiron läheiseen vuoristokylään, missä hän kärsi määräaikaista vuoden vaientamistuomiotaan. Kirjoituksessa Margolis nosti esiin sen näkökulman julkaistusta lastenkirjasta, että sen esittelemä kuvaus Fransiscuksesta oli ylistys kriittiselle teologialle, joka nosti paavin ja Ratzingerin raivon Boffia kohtaan alun perin.¹²⁵ Margolis ei suoraan kertonut omaa kantaansa, loukkasiko Boffin julkaisema kirja hänelle asetettua vaiennusmääräystä, mutta Margolis nosti esiin sekä Boffia tukevia että vastustavia näkemyksiä katolisen kirkon sisältä. Lisäksi kuvaus siitä, kuinka kirja oli ylistys kriittiselle teologialle, jota Vatikaanin johtajat eivät hyväksyneet, antoi osoituksen siitä, että Margolis suhtautui ainakin jokseenkin kriittisesti kirjoituksessaan Boffin julkaisemaan kirjaan.

Brasilialaisten piispojen puhemies totesi heidän linjansa mukaisesti, että kirjan julkaisu ei loukannut Boffia kohtaa asetettuja määräyksiä. Kirjoituksessa Margolis kertoi myös eriävästä linjasta brasilialaisten piispojen keskuudessa, koska hän nosti esiin Rio de Janeiron avustavan piispan kysymyksen siitä, että Boffin lukuisten kirjojen myynti olisi pitänyt keskeyttää vaiennuksen ajaksi. Margolis kertoi kirjoituksessa siitä, että Boff oli suhtautunut vaiennusmääräykseen erittäin

---

¹²⁴ NYT 24.11.1985, SYNOD: SYNOD SYNOD.

¹²⁵ Margolis 1985.

tarkasti. Hän ei ollut vastannut mihinkään haastattelu- tai valokuvauspyyntöihin, joita media oli hänelle lähettänyt. Lisäksi Margolis mainitsi katolisen kirkon konservatiivien erityisen närkästyneisyyden Boffin matkasta Nicaraguaan, missä hän keskusteli maassa toimivien kommunististen sandinistien kanssa.¹²⁶

Margoloksen uutisessa oli mukana myös Fransiskusta käsittelevän kirjan kustantajan lausunto. Häneltä tiedusteltiin sitä, oliko julkaisuajankohta suunniteltu sattumaan juuri piispojen kokouksen läheisyyteen. Kuten niin monet muutkin julkaisut ja tapahtumat Boffin tapaukseen liittyen, kustantaja totesi ajankohdan olevan pelkkä sattuma, koska kirjan julkaisu pyrittiin ajoittamaan joulukuun 1985. Tämän lisäksi nimettömänä uutiseen nostettiin mukaan Boffin tukijoiden väite siitä, että hän olisi katolisen kirkon asettamien ohjeiden mukaisesti pyytänyt luvan kirjan julkaisuun fransiskaanelijestön johtajalta. Margolis esitteli kirjoituksessaan lyhyesti Boffin julkaiseman lasten kirjan sisältöä ja mainitsee erikseen kaksi kohtaa, joissa Boff osoitti kunnioitusta häntä Vatikaanin kuulusteluissa tukeneita fransiskaanelijäänsä kohtaan.¹²⁷

Huomionarvoista *The Washington Post* –lehden julkaisemassa kirjoituksessa oli se, että se nosti esiin Boffin julkaiseman kirjan ja hänen tekemänsä matkan Nicaraguaan sandinistien luokse vaiennustuomion aikana. Näihin *The New York Times* ei kiinnittänyt huomiota julkaisemissaan kirjoituksissa. WP halusi siis nostaa Boffin rikkeitä esiin, kun taas NYT keskittyi katolisen kirkon johtoon ja Ratzingerin tapaan käsitellä Boffin tapausta ja vapautuksen teologiaa. Lisäksi on huomioitavaa, että NYT oli kirjoituksissaan puhunut brasilialaisten piispojen osoittamasta tuesta Boffille. WP taas Margoloksen kirjoittamassa uutisessa esitteli myös kriittisesti Boffiin suhtautuvien brasilialaisten piispojen näkemyksiä.

5.2.3. Ratzinger arvioi vapautuksen teologiaa uudelleen

Vuosien 1985 ja 1986 vaihteessa katolisen kirkon johdossa tapahtui jälleen liikehdintää, jolla pyrittiin takaamaan katolisen kirkon opin säilyminen perinteisen konservatiivisena. *The New York Times*issa uutisoitiin siitä, että Uskonopin kongregaation puheenjohtaja Joseph Ratzinger arvioi uudelleensuhtautumista vapautuksen teologiaan.¹²⁸

---

¹²⁶ Margolis 1985.

¹²⁷ Margolis 1985.

¹²⁸ NYT 13.12.1985, Cardinal Prepares Document About Theology of Liberation.

Joulukuun 13. päivä 1985 NYT julkaisi pienen sähköisen, jossa todettiin, että Ratzinger ja hänen työntekijänsä valmistelivat uutta yhteenvedoa suhtautumisesta vapautuksen teologiaan. Jutussa todettiin, että katolinen kirkko oli tiedottaessaan kertonut, että uudessa yhteenvedossa nostettiin esiin positiivisia asioita vapautuksen teologiasta. Sähköisessä nostettiin esiin myös Leonardo Boffin kuulustelu ja siihen liittynyt negatiivinen suhtautuminen vapautuksen teologiaan, josta tämä uusi yhteenvedo tulisi poikkeamaan.¹²⁹

The Washington Post keskittyi 13. joulukuuta julkaistussa lehdessä *The New York Times* laajemmin lähestyvään Uskonopin kongregaation uuden dokumentin julkaisuun liittyen. Loren Jenkinsin kirjoittama uutinen liittyen Ratzingerin antamaan lausuntoon uudesta vapautuksen teologiaa käsittelevästä dokumentista alkoi toteamuksella, että Ratzingerin rooli oli toimia paavi Johannes Paavali II apuna kirkon opin puhtauden osalta. Kirjoituksessa dokumentin julkaisu liitettiin piispojen kokoukseen, joka oli juuri järjestetty Vatikaanissa. Tähän liittyen Jenkins kirjoitti, että uuden dokumentin taustalla oli piispojen kokouksen huomioiden liittyen Vatikaanin toisen konsiilin tekemisiin huomioihin kirkon suhtautumisesta köyhiin ja sorrettuihin.¹³⁰

Kirjoituksessa Jenkins kertasi lyhyesti Ratzingerin suorittamat toimet Boffia ja vapautuksen teologiaa kohtaan. Boff mainittiin uutisessa ja häneen liittyen nostettiin esiin kirja *”Church: Charism and Power”*, johon liittyen Ratzingerin laitto liikkeelle tapahtuneet kuulustelut ja kurinpitotoimet. Jenkins totesi kirjoituksessa, että Boff hyökkäsi kirjallaan katolisen kirkon rakenteita ja johtoa vastaan.¹³¹

Kirjoituksessa Jenkins kertoi, että Ratzingerin lausunnot uudesta valmistella olevasta asiakirjasta saatiin tilaisuudessa, jossa hän oli kertomassa julkaisemastaan kirjasta, joka piti sisällään 58 Uskonopin kongregaation hänen alaisuudessaan kirjoittamaa asiakirjaa. Nämä oli koostettu kirjaksi, jotta piispoilla ja teologeilla olisi työnsä tukena apua, johon he voisivat nojata tilanteissa, joissa he joutuivat puolustamaan kirkon oikeaa ja puhdasta oppia ”ihmisen heikkouden aiheuttamilta erehdyksiltä”. Näitä olivat uutisen mukaan kirkon opista poikkeavat näkemykset esimerkiksi eutanasiasta, abortista tai naispapeista. Lisäksi tähän liittyen Jenkins

---

¹²⁹ NYT 13.12.1985, Cardinal Prepares Document About Theology of Liberation.

¹³⁰ Jenkins 1985.

¹³¹ Jenkins 1985.

nosti esiin uutisessa Hans Küngin kirjoitukset ja Boffin edustaman vapautuksen teologian.¹³²

Jenkinsin laatiman WP:ssa julkaistun kirjoituksen polttopisteessä olivat Ratzingerin toimet kirkon perinteisen opin puolustamiseksi. Vapautuksen teologiaa käsittelevä uusi dokumentti jäi lähes sivuosaan uutisessa, kun kirjoittaja listaa Ratzingerin antamia lausuntoja ja toimenpiteitä. Jenkins päätti uutisen Ratzingerin sitaattiin, jossa hän totesi, että Kristuksen kirkolle antamaa oppia tuli vaalia ja kehittää, mutta samalla tarvittaessa puolustaa, jutussa jo aiemmin mainituilta, ihmisen heikkoudesta aiheutuvilta erehdyksiltä.¹³³

Jenkins ei esittänyt uutta dokumenttia samassa valossa kuin NYT:ssa se esitettiin. NYT:ssa kirjoitettiin, että dokumentissa suhtautuminen vapautuksen teologiaan olisi aiempaa positiivisempi. Jenkins listasi WP:ssa vain teemoja, joiden osalta Ratzinger ja Uskonopin kongregaatio valmistelivat uutta dokumenttia. Aiempiin asiakirjoihin verrattuna positiivisempaa näkökantaa Jenkins ei maininnut.

Alkuvuodesta 1986 Uskonopin kongregaatio kiinnitti huomionsa yhdysvaltalaiseen teologiaan ja pappiin Charles E. Curraniin, joka toimi Yhdysvaltojen ainoan Vatikaanin kontrolloiman katolisen yliopiston opettajana. Hänen liberaalit kantansa esimerkiksi perhesuunnittelusta olivat herättäneet paavin ja kardinaali Ratzingerin huomion. *The New York Times* jatkoi linjaansa ja seurasi tarkasti tapahtumia katolisen kirkon sisällä. Lehden sivuilla julkaistiin tapauksesta kaksi juttua, joissa myös Boff mainittiin ja Curranin tapausta verrattiin Boffin kuulusteluun ja tapaukseen yleisesti.¹³⁴

Myöhemmin keväällä 1986 Curranin tapauksen käsittely eteni, mutta samalla Boffin tapausta tarkasteltiin uudelleen. *The New York Times* julkaisi maaliskuun 13. päivänä vuonna 1986 uutisen, jossa kerrottiin paavin käsittelevän samanaikaisesti kahta toisinajatteluun liittyvää tapausta. Nämä tapaukset olivat juuri Curranin toiminnan arviointi ja Boffin vaijentaaminen.¹³⁵

Mielenkiintoisen tästä artikkelista teki se, että siinä oli rinnakkain kaksi tapausta, joissa oltiin puututtu katolisen teologin liian liberaaliin tai muuten väärin suuntautuneeseen oppiin. Curranin kohdalla oltiin toimenpiteissä vasta alussa, kun taas Boffin tuomio oli ollut voimassa jo noin puoli vuotta. Artikkelissa kerrottiin myös siitä, kuinka delegaatio Brasilialaisia piispoja oli saapumassa Vatikaaniin

---

¹³² Jenkins 1985.

¹³³ Jenkins 1985.

¹³⁴ Berger 1986a; Berger 1986b.

¹³⁵ Dionne 1986.

keskustelemaan paavin kanssa Brasilian katolisen kirkon tilanteesta. Jutussa mainittiin nimenomaan, että piispojen kanssa käytävän keskustelun tavoitteena oli muistuttaa heitä kirkon opin ohjaamisesta oikeaan, konservatiivisempaan, suuntaan. Piispojen vierailuun liittyen jutussa nostettiin esiin se, että oli mahdollista ja todennäköistä, että Boffin tapauksesta keskusteltiin piispojen ja paavin tapaamisen aikana.¹³⁶

Curranin tapauksen uutisointi poikkesi Boffin tapauksen uutisoinnista siten, että Curraniin liittyen artikkelissa nostettiin esiin hänen vastustajiensa mielipiteitä. Boffin kohdalla useimmiten puhuttiin enemmän hänen kannattajistaan ja muista vapautuksen teologeista. Tämä oli yllättävää siitä syystä, että Curran oli yhdysvaltalainen katolinen pappi, kun taas Leonardo Boff oli brasilialainen. Yhtenä syynä tähän eroon voi toki olla kirjoittaja Berger, joka ei ollut aiemmin kirjoittanut NYT:iin aiemmin Boffia käsitteleviä uutisia. Toisaalta Boff oli joutunut katolisen kirkon huomion keskipisteeseen paljolti siitä syystä, että hän kritisoi itsessään kirkkoa, sen hierarkkisuuutta ja johtoa eivätkä arvo- tai oppikysymykset olleet ainoa syy. Currania kohtaan osoitettu kritiikki kohdistui seksuaalisiin arvokysymyksiin, jotka olivat 1980-luvun Yhdysvalloissa myös sisäpoliittisesti keskeisiä keskustelun aiheita.¹³⁷ NYT:n huomio kiinnittyi Boffiin positiivisemmassa hengessä mahdollisesti siitä syystä, että hän kritisoi katolisen kirkon harvalukuista johtoa Vatikaanissa, mikä tuntui myös yhdysvaltalaisista etäiseltä.

Washington Post tarttui *The New York Timesia* aktiivisemmin brasilialaisten piispojen saapumiseen Vatikaaniin keskustelemaan paavin kanssa. WP julkaisi aiheesta uutisen jo 22. helmikuuta 1986, jossa se kertoi paavin kutsusta brasilialaisille piispoille. Lisäksi kirjoituksessa avattiin jo aiheita, joista tultaisiin keskustelemaan, vaikka tapaamisen virallista ohjelmaa ei julkaistu. WP listasi jutussa teemoiksi muun muassa brasilialaisten katolisten lähentymisen vasemmiston kanssa ja erityisesti työväenliikkeen kanssa. Katolisen kirkon piiristä oli WP:n mukaan lähtenyt liikkeelle työtaistelutoimia, kuten pankkialan lakko.¹³⁸

WP:n kirjoituksessa nostettiin erityisesti esiin vapautuksen teologia ja Leonardo Boff. Jutussa listattiin brasilialaisia piispoja, jotka olivat tulleet tunnetuksi vapautuksen teologian kannattajina ja mainitaan, että he olivat myös kutsuttujen joukossa. Boffiin liittyen todettiin vain, että paavi Johannes Paavali II

---

¹³⁶ Dionne 1986.

¹³⁷ Ruotsila 2008, 116—117.

¹³⁸ WP 22.2.1986, Vatican Summons Brazilian Bishops.

oli jo vuosien ajan suhtautunut kriittisesti vapautuksen teologia –liikkeeseen. Paavin kriittinen suhtautuminen oli näkynyt esimerkiksi Boffille asetetun vaiennustuomion muodossa.¹³⁹

WP:n suhtautuminen piispojen tapaamiseen poikkesi NYT:sta. WP listasi kirjoituksessa selkeästi brasilialaisen katolisen kirkon johtajien toimia työväenliikkeen puolesta. Ne esitettiin katolisen kirkon johdon ja WP:n näkökulmasta negatiivisina. Lisäksi kirjoituksessa ei nähty mahdollisuutta yhteisymmärryksen löytämiseen niin kuin muutamia viikkoja myöhemmin julkaistussa NYT:n uutisessa, jossa viitattiin positiivisessa ja toiveikkaassa hengessä Uskonopin kongregaation valmistelemaan uuteen vapautuksen teologiaan positiivisemmin suhtautuvaan dokumenttiin.

Washington Post uutisoi brasilialaisten piispojen ja paavin tapaamisesta uudelleen 14. maaliskuuta 1986. Uutisessa kerrottiin tapaamisen ensimmäisestä päivästä ja paavin puheesta avajaistilaisuudessa 13. maaliskuuta 1986. Loren Jenkinsin kirjoittama uutinen alkoi toteamuksella, että paavi tapasi maailman suurimman yksittäisen katolisen kirkon piispat, jotta voisi varoittaa heitä ”vakavista seuraamuksista”, jos katolinen kirkko Brasiliassa ajautuisi liian kauas katolisen kirkon johdon hyväksymästä yleisestä opista.¹⁴⁰

Tapaamista kuvailtiin kirjoituksessa katolisen kirkon johdon lähteiden mukaan ”epämuodolliseksi dialogiksi”, missä paavi oli kutsunut maailman merkittävimmän autonomisen katolisen kirkon johtoa kuulemaan, miten tämän kirkon tulisi toimia oikein. Jenkins esitteli jutussa lyhyesti vapautuksen teologian perusteet ja mainitsi erikseen, että kyseessä oli teologinen liike, jonka oppi ammensi ateistisesta marxilaisuudesta oppeja. Kirjoituksessa Jenkins nosti esiin paavin lausunnon uudesta Uskonopin kongregaation valmistelemasta dokumentista vapautuksen teologiaan liittyen. Lausunnossaan paavi totesi, että uusi dokumentti asettaa rajat katolisen kirkon johdon suvaitsevaisuudelle vapautuksen teologiaan liittyen. Paavi totesi avajaispuheessaan kuitenkin, että vapautuksen teologian keskeinen oppi köyhien auttamisesta ja tukemisesta oli tärkeä, mutta sen toteuttamisessa oli kunnioitettava kirkon yleistä oppia.¹⁴¹

Vaikka paavi nostikin puheessaan esiin joitakin positiivisia puolia vapautuksen teologiaa kohtaan, Jenkinsin kirjoitus WP:ssa päättyi mainintaan

---

¹³⁹ WP 22.2.1986, Vatican Summons Brazilian Bishops.

¹⁴⁰ Jenkins 1986a.

¹⁴¹ Jenkins 1986a.

brasiliaalaisten piispojen skeptisyydestä sitä kohtaan, että paavi alkaisi kannattaa todellista vapautuksen teologian oppia, koska Ratzinger oli juuri vuosi sitten kuulustellut ja tuominnut Leonardo Boffin.¹⁴² Jenkinsin kirjoittamassa uutisessa paavin ja brasiliaalaisten piispojen tapaamisesta Vatikanissa oli havaittavissa samaa linjaa, jota WP on toteuttanut aikaisemminkin. Vapautuksen teologiaan liittyvät ilmaukset olivat jokseenkin vähätteleviä ja esiin nostetut lausunnot olivat lähes yksinomaan paavin puolella. Vaikka kirjoituksessa tuotiin esiin keskustelevalta ilmapiiri paavin ja piispojen tapaamisessa, oli jutun huomio ainoastaan siinä, mitä paavi sanoi ja mihin hän otti kantaa. NYT:n linjaan verrattuna oli havaittavissa jälleen se, että WP esitti asian vahvasti paavin ja katolisen kirkon johdon näkökulmasta, kun taas NYT tarkasteli asiaa vahvasti vapautuksen teologien ja Boffin näkökulmasta.

---

¹⁴² Jenkins 1986a.

6. BOFF VAPAUTETAAN TUOMIOSTA – LEHDET UUTISOIVAT ERI TAVOIN

Vuodeksi asetettu Boffin opetus- ja puhekielto päätettiin päättää etuajassa maaliskuun lopussa pääsiäisenä 1986. *The New York Times* uutisoi vaientamisen poistamisesta 31. päivänä maaliskuuta 1986 Alan Ridingin kirjoittamalla artikkelilla. Tieto vaientamisen poistamisesta tuli Boffille NYT:n mukaan epävirallisia reittejä Ratzingerin alaiselta eikä katolisen kirkon johto kommentoinut asiaa tuoreeltaan.¹⁴³

Kirjoituksessa Riding nosti esiin sen, että tuomio poistettiin etuajassa, kun sen käytäntöön panosta oli kulunut vasta yksitoista kuukautta. Kirjoituksessa viitattiin brasilialaisten piispojen ja paavi Johannes Paavali II tapaamiseen vain 21 päivää ennen Boffin tuomion päättämistä etuajassa. Uutisessa nostettiin esiin brasilialaisten piispojen kiitokset katolisen kirkon johdolle päätöksestä päättää tuomio. Lisäksi artikkelissa kerrottiin tuhansista kannustavista ja tukevista yhteydenotoista, joita Boff oli tuomionsa aikana saanut monia eri reittejä pitkin tukijoiltaan. Kirjoituksessa nostettiin esiin kymmenen brasilialaisen piispan yhteinen lausunto, jossa Boffia kohtaan osoitettuja kurinpitotoimia pidettiin ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta vahingollisina.¹⁴⁴

Kirjoituksessa Riding nosti esiin sellaisia yksityiskohtia, jotka vahvistivat sitä, että NYT suhtautui positiivisesti Boffin tuomion päättymiseen. Näitä olivat esimerkiksi artikkelin lopussa mainitut lukuista tuenosoitukset, joita Boff oli vastaanottanut ja se, että brasilialaisten piispojen tuki ilmaistiin selvästi uutisessa. Lisäksi vaientamisen poistamista kuvattiin ”aikaiseksi pääsiäislahjaksi”, joka tuli yllättäen Boffille. Tämä ilmaus antoi myös ymmärtää, että NYT:n suhtautuminen Boffia ja hänen vapautumista tuomiosta kohtaan oli positiivinen.

WP uutisoi Boffin tuomion poistamisesta päivää myöhemmin. 1. huhtikuuta 1986 julkaistussa lehdessä. Jutun aiheesta kirjoitti Rio de Janeirosta käsin työskennellyt toimittaja Mac Margolis, joka oli kirjoittanut myös aikaisemmin Boffin kuulustelua käsitteleviä uutisia *Washington Postiin*. Uutinen WP:ssa otsikoitiin ”Vatikaani armahtaa brasilialaisen teologin”. Kirjoituksessa kerrattiin tiivistetysti merkittävimmät tapahtumat ja käänneet Boffin kuulustelusta tuomioon ja vapautukseen liittyen. Kuten NYT vapautusta käsittelevässä artikkelissa, WP mainitsi yhteyden Boffin vapautuksen ja paavin ja brasilialaisten piispojen

---

¹⁴³ Riding 1986.

¹⁴⁴ Riding 1986.

tapaamisen välillä. Kirjoituksen lopussa kerrottiin vielä, mitä Boffille asetettu vaiennustuomio käytännössä tarkoitti. Margolis esitteli erilaisia tapahtumia, joissa Boff oli hänen mukaansa rikkonut tuomion reunaehtoja. Sellaisiksi Margolis mainitsi matkan Nicaraguaan, missä hän saarnasi paikallisille, ja Boffin julkaiseman lastenkirjan piispojen kokouksen alla joulukuussa 1985. Margoloksen mukaan lastenkirja oli selvästi vapautuksen teologiaa tukeva teos, jonka Boff olosuhteista huolimatta julkaisi fransiskaanijohtajien luvalla.¹⁴⁵

Margoloksen kirjoittamassa jutussa ei esitelty yhtään Boffin lausuntoa vapauttamiseen liittyen. Kirjoituksessa keskityttiin siihen, mitä vaiennustuomio tarkoitti, ja miten Boffin olisi sitä pitänyt noudattaa. Tämän lisäksi kerrattiin sellaiset tapahtumat, jotka osoittivat, että Boff ei ollut noudattanut asetettuja ohjeita Margoloksen mukaan. Boffin vaiennustuomion aikaisen toiminnan motiiviksi mainittiin hänen pyrkimyksensä ärsyttää konservatiiveja. Nämä osoittivat, että Margoloksen ja *Washington Postin* mielipide Boffin vapautuksesta oli kielteinen verrattuna *The New York Timesiin*.

Huhtikuun 4. päivänä NYT jatkoi uutisointia Eugene J. Dionnen kirjoittamalla artikkelilla, joka käsitteli laajemmasta näkökulmasta katolisen kirkon johdon uusia ajatuksia vapautuksen teologiasta ja siihen suhtautumisesta kirkon piirissä. Kirjoituksen perustana toimi uusi asiakirja *Instruction on Christian Freedom and Liberation*, josta Dionne teki kirjoituksessaan yhteenvedon.¹⁴⁶ Kirjoituksesta on havaittavissa, että Dionne nosti asiakirjasta esiin positiivisia ja sovittavia näkökulmia suhteessa vapautuksen teologiaan.

Instruction on Christian Freedom and Liberation –asiakirjan, jonka Uskonopin kongregaatio Ratzingerin johdolla julkaisi, alussa todettiin, että ensimmäisen kongregaation julkaiseman vapautuksen teologiaa käsittelevän asiakirjan ja tämän viimeisimmän välillä oli tapahtunut paljon keskustelua Pyhän istuimen ja vapautuksen teologioiden välillä. Asiakirjassa todettiin, että näitä kahta asiakirjaa tuli lukea vertaillen niitä toisiinsa. Uudessa asiakirjassa vapautus liitettiin vahvasti taivaalliseen vapautukseen eikä niinkään maalliseen vapautumiseen. Asiakirjan yhteenvedossa todettiin, että kristillisen vapautumisen on suuntauduttava Kristuksen kautta uskossa saavutettavaan vapautumiseen.

---

¹⁴⁵ Margolis 1986.

¹⁴⁶ Dionne 1986b.

Vapautumista ei asiakirjan mukaan saanut suunnata vain maallisiin asioihin, jotka voisivat edellyttää väkivaltaisia keinoja, koska silloin kristitty olisi hairahtunut.¹⁴⁷

Dionnen kirjoittamassa uutisessa Boffin vapauttaminen, piispojen kokous Vatikaanissa alle kuukausi aikaisemmin ja tämä uusi Dionnen mukaan positiivisemmin vapautuksen teologiaan suhtautuva asiakirja liitettiin vahvasti yhteen. Vaikka kirjoituksen mukaan Vatikaanista ei virallisesti myönnetty, että dokumentti ja Boffin vapauttaminen tuomiosta liittyisivät toisiinsa, piti Dionne niiden yhteyttä selvänä. Dionne nosti esiin sellaisia lausuntoja Ratzingerin esikunnasta, jotka antoivat ymmärtää, että vapautuksen teologiaan suhtauduttiin kuitenkin edelleen kriittisesti. Boffin lausunnoista nostettiin esiin se, että hänen vapauttamisensa ja uusi kongregaation dokumentti aloittivat uuden aikakauden vapautuksen teologian historiassa. Juttu päättyi Ratzingerin avustajan antamaan lausuntoon, jossa avustaja kyseenalaisti Boffin tulkinnan siitä, että katolisen kirkon johto olisi ryhtynyt varsinaisesti vapautuksen teologian tukijaksi. Dionne nosti kirjoituksessa esiin sen, että Vatikaanista Uskonopin kongregatiosta lähtöisin olevan asiakirjan positiivinen suhtautuminen liittyi köyhien asemaan ja kirkon perustehtävään huolehtia kaikista heikoimmassa asemassa olevista. Dionne muistutti kirjoituksessaan, että vapautuksen teologiassa korostettiin vahvasti heikoimmassa asemassa olevien pelastumista Kristuksen kautta.¹⁴⁸

Washington Post julkaisi samantyyllisen kirjoituksen, jossa se arvioi Uskonopin kongregaation julkaiseman uuden asiakirjan sisältöä ja vaikutuksia katoliseen kirkkoon ja erityisesti vapautuksen teologiaan. Jutun kirjoittaja Loren Jenkins kirjoitti sen Vatikaanista käsin. Uuden asiakirjan osalta todettiin, että sen tavoitteena oli luoda käsitys sellaisesta vapautuksen teologiasta, jonka katolisen kirkon johto voisi hyväksyä. Kirjoituksen osana oli Joseph Ratzingerin lausunto, jossa hän totesi, että köyhien tukeminen ja heidän asemansa esiin nostaminen, ei ollut vapautuksen teologian keksimä uusi ajatus, vaan osa kristillistä perusoppia.¹⁴⁹

Kirjoituksessaan Jenkins otti kantaa siihen, että juuri julkaistu asiakirja oli osa katolisen kirkon toimintaa suhteessa uudenlaisiin poliittisiin ja samalla uskonnollisiin kansanliikkeisiin. Jenkinsin mukaan katolisen kirkon johto oli vaikeuksissa syntyvien uusien ilmiöiden kanssa, koska oli uhkana, että nämä

---

¹⁴⁷ INSTRUCTION ON CHRISTIAN FREEDOM AND LIBERATION "The truth makes us free" www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19860322_freedom-liberation_en.html Katsottu 14.3.2018.

¹⁴⁸ Dionne 1986b.

¹⁴⁹ Jenkins 1986b.

järkyttävät kirkon oppia. Aikaisemmin kirjoituksissa oli keskitytty nimenomaan vapautuksen teologiaan Latinalaisessa Amerikassa, mutta nyt mainittiin ja siihen rinnastettiin myös Etelä-Koreassa tapahtunut pappien tuki opposition politiikalle.¹⁵⁰

Jenkinsin laatima uutinen piti sisällään kohtalaisen laajan selvityksen siitä, miten katolisen kirkon johto, Ratzinger ja paavi Johannes Paavali II, olivat toimineet suhteessa Latinalaisen Amerikan vapautuksen teologiaan. Kirjoituksessa mainittiin paavin historia ja nuoruus Puolassa, mistä Jenkins esitti hänen vihansa marxilaisuutta kohtaan nousevan. Toimittajan mukaan paavi Johannes Paavali II oli paaviutensa alusta alkaen pyrkinyt hillitsemään vapautuksen teologiaa, jota hän oli kutsunut ”hairahdukseksi”. Tähän liittyen kirjoituksessa mainittiin myös Leonardo Boff, jota kohtaan paavi ja Ratzinger osoittivat kurinpitotoimet.¹⁵¹ Ensimmäistä kertaa WP:ssa mainittiin, että Boffin vapauttaminen tuomiosta oli katolisen kirkon johdon myönteinen ele niitä Brasilian katolisia kohtaan, jotka olivat tukeneet Boffia koko tapahtumasarjan ajan.

Huomionarvoista oli se, että toisin kuin WP:ssa aikaisemmin, kirjoituksen yhteyteen oli laitettu Leonardo Boffin kasvokuva, vaikka hän ei suoranaisesti ole kirjoituksen sisällössä pääosassa. Häneen kohdistetut kurinpitotoimet mainittiin yhtenä tapahtumana katolisen kirkon johdon toiminnassa suhteessa vapautuksen teologiaan. Kirjoituksen luonne oli muutenkin aiemmista hieman poikkeava. Suhde katolisen kirkon johtoon ei ollut niin selkeän myönteinen, vaan juttu oli analyttisempi ja pohdiskelevampi kuin aikaisemmin WP:ssa julkaistut kirjoitukset. Siinä oli vahvemmin nähtävissä molempien osapuolien näkökulmat. Se oli luonteeltaan aiempaa *The Washington Postin* kirjoittelua objektiivisempi.

Uskonopin kongregaation julkaisemaa uutta asiakirjaa esitellessään NYT mainitsi, että siinä nostettiin esiin positiivisia asioita vapautuksen teologiasta. WP toi uuden asiakirjan ja sen sisällön esiin enemmän uutena määrittelynä vapautuksen teologiasta. Kirjoituksessa korostettiin sitä, että uusi asiakirja määrittelee katolisen kirkon johdon hyväksymän vapautuksen teologian. Samalla kirjoituksessa mainittiin nimetön sitaatti latinalaisamerikkalaisen piispalta, jossa tämä toteaa, että asiakirja synnytti kaksi vapautuksen teologiaa. Sen, jonka katolisen kirkon johto loi ja sen, joka oli syntynyt Latinalaisessa Amerikassa.

The New York Times julkaisi 10. huhtikuuta katolista kirkkoa, vapautuksen teologiaa ja Leonardo Boffia käsittelevän kirjoituksen. Tällä kertaa aihe nousi

---

¹⁵⁰ Jenkins 1986b.

¹⁵¹ Jenkins 1986b.

lehden merkittävimmälle paikalle osaksi pääkirjoitusta. Pääkirjoituksessa päätoimittajat summasivat lyhyesti kulunutta kahta vuotta, joka alkoi Boffin kuulemisesta ja päättyi uuteen Uskonopin kongregaation julkaisemaan dokumenttiin, joka käsitteli vapautuksen teologiaa ja Boffin vapauttamiseen määräaikaisesta puhe- ja opetuskiellosta.¹⁵²

Kirjoituksessa todettiin, että Uskonopin kongregaation dokumentissa vapautuksen teologian osalta nähtiin ongelmallisena edelleen sen kiinteä suhde politiikkaan ja sen marxilaiset taustat. Kirjoituksessa nostettiin esiin uuden asiakirjan sisältämä toteamus, että vapautuksen teologian esiin nostamat kysymykset köyhien asemasta olivat aiheellisia. Lisäksi kirjoituksessa esiteltiin uuden asiakirjan näkemys siitä, että vapautuksen teologian keskeinen ajatus kristillisen evankeliumin tarjoamasta perustelusta köyhien taisteluun poliittisen vapautuksen ja oman elämänsä hallinnan puolesta oli perusteltu.¹⁵³

Leonardo Boff sai oman osuutensa kirjoituksessa. Boff nostettiin esiin liittyen katolisen kirkon motiiveihin tarttua vapautuksen teologiaan. Boffin kohdalla nostettiin esiin hänen julkaisemansa kirja (*Church: Charism and Power*), joka johti kongregaation kuulusteluun ja Pyhän istuimen langettamaan puhe- ja opetuskieltoon. NYT:n pääkirjoituksessa todettiin, että katolisen kirkon huomio kiinnittyi Boffiin ja vapautuksen teologiaan ennen kaikkea siksi, että Boff oli esittänyt kriittisiä väitteitä kirkon hierarkkisuuutta ja johtoa kohtaan.¹⁵⁴ Kirjoituksessa kyseenalaistettiin siis kirkon huoli vapautuksen teologian ja marxilaisuuden yhteydestä. Toki kirjoituksessa myönnettiin tämän olevan kirkolle ongelmallinen, mutta päähuomion sai kuitenkin Boffin osoittama kritiikki johtoa kohtaan. Kirjoituksessa tätä tuotiin esiin sitä kautta, että tuomio osoitettiin Boffille eikä esimerkiksi nicaragualaisille papeille, jotka olivat osallistuneet sandinistihallinnon toimintaan paavin kehotuksesta piittaamatta.

Kirjoituksessa katolisen kirkon johdon toimista kirjoitettiin Boffin suhteen ”naurettavina ja harhaanjohtavina” juuri siitä syystä, että näitä muita poliittiseen toimintaan aktiivisimmin osallistuneita ei oltu tuomittu. Uskonopin kongregaation uusi asiakirja nähtiin kirjoituksessa vapautuksen teologian edustajien näkökulmasta voittona, koska siinä katolisen kirkon johto tunnusti sen käytännön tarpeen ja opillisen perustan.¹⁵⁵

---

¹⁵² NYT 10.4.1986, Catholicism, Liberation and Democracy.

¹⁵³ NYT 10.4.1986, Catholicism, Liberation and Democracy.

¹⁵⁴ NYT 10.4.1986, Catholicism, Liberation and Democracy.

¹⁵⁵ NYT 10.4.1986, Catholicism, Liberation and Democracy.

The New York Times –lehdessä 10. huhtikuuta 1986 julkaistu pääkirjoitus veti hyvin yhteen sen linjan, jonka aiemmat kirjoitukset olivat osoittaneet. Suhtautuminen Boffin tapaukseen ja vapautuksen teologiaan oli ollut kannustava ja myönteinen. Sanavalinnat pääkirjoituksessa osoittivat, että suhtautuminen katolisen kirkon johdon toimiin ei ollut niin myönteinen. Kirjoituksessa niitä pidettiin ”naurettavina ja harhaanjohtavina”. Lisäksi Uskonopin kongregaation uuteen vapautuksen teologiaa käsittelevään asiakirjaan liittyen puhuttiin vapautuksen teologian edustajien ”voitosta”. Voitoksi mainittiin juuri katolisen kirkon johdon uusi myönteisempi ja suvaitsevaisempi suhtautuminen vapautuksen teologiaa kohtaan.

7. TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimukseni lähteet olivat kaksi merkittävää ja laajalevikkistä yhdysvaltalaisista sanomalehteä. Ensimmäinen näistä, *The New York Times*, julkaisi tutkimuksen aikarajauksen puitteissa Leonardo Boffin tapaukseen liittyen 30 uutista. Toinen, *The Washington Post*, nosti lehtiensä sivuille 20 kirjoitusta Boffiin liittyen.

Tutkimuksessani päätutkimuskysymyksenä oli selvittää, miten yhdysvaltalainen lehdistö uutisoi Boffin tapausta. Boff kutsuttiin Vatikaaniin kuultavaksi, koska hän oli julkaissut kirjan *Church: Charism and Power*, jossa hän oli esittänyt kriittisiä kannanottoja katolisen kirkon johtamisjärjestelmää ja hierarkkisuutta kohtaan. Samalla se oli vahva puolustuspuheenvuoro vapautuksen teologialle, joka oli syntynyt Latinalaisessa Amerikassa katolisen kirkon osaksi. Vapautuksen teologia liittyi vahvasti vallankumouksellisiin liikkeisiin eri Latinalaisen Amerikan maissa. Vallankumoukselliset liikkeet rakensivat vastarintaa vallassa olevia diktatuurihallintoja vastaan. Näiden vastarintaliikkeiden toimintaa sävytti vahva marxilainen ajattelu ja oppi, joka oli myös osa vapautuksen teologian keskeistä oppia. Köyhät ja sorretut olivat joutuneet hallintojen vallan alla hankalaan tilanteeseen ja vapautuksen teologia vaati köyhille kirkon tukea.

Kaksi tutkimukseen valittua lähdettä, NYT ja WP, antoivat kattavan kuvan uutisoinnin luonteesta. Lehdet edustivat kahta erilaista tapaa ja tyyliä tarkastella asioita. NYT vaikutti asettuvan vahvemmin Boffin ja vapautuksen teologien puolelle ja tarkasteli tapahtumien kulkua vahvasti heidän näkökulmastaan. WP taas analysoi tapahtumia ja ilmiöitä vahvemmin katolisen kirkon johdon, Pyhän istuimen näkökulmasta.

Kun Leonardo Boffiin liittyvä kuulustelu ja kurinpitotoimiin johtanut tapahtumasarja lähti liikkeelle vuonna 1984, molemmat lehdet uutisoivat siitä ahkerasti. WP:n kirjoitusten huomion keskiössä oli Uskonopin kongregaation osoittama kritiikki vapautuksen teologian marxilaisia taustoja kohtaan. NYT liitti Boffin kutsumisen kuultavaksi aiempiin vastaaviin katolisen kirkon sisällä tapahtuneisiin kurinpitotoimiin sellaisia teologeja kohtaan, joiden oppi ja ajattelu ei sopinut katolisen kirkon yleisesti hyväksytyyn johdon asettamaan linjaan, kun he vaativat uudistusta kirkossa. Ensimmäisten tapahtumien osalta on havaittava, että NYT osoitti Boffiin liittyviin tapahtumiin enemmän huomioita kuin WP. NYT nosti artikkeleissaan esiin vahvemmin Boffin pyrkimykset ihmisoikeuksien parantamiseen kotimaassaan Brasiliassa.

Tutkimuksessa merkittävään osaan nousivat Uskonopin kongregaation kardinaali Joseph Ratzingerin johdolla julkaisemat asiakirjat, jotka käsittelivät vapautuksen teologiaa. Asiakirjat liittyivät ajallisesti ja aiheidensa kautta kiinteästi Boffiin liittyvän tapahtumasarjan kulkuun. Niiden julkaisu tapahtui usein ajallisesti lähellä Boffin kannalta merkittäviä tapahtumia. Tutkimuksessa havaittiin, että NYT ja WP uutisoivat ahkerasti näistä asiakirjoista ja liittivätkin ne poikkeuksetta Boffiin.

Ensimmäisen julkaistun asiakirjan kohdalla (*Instruction On Certain Aspects Of The 'Theology Of Liberation'*) on huomionarvoista, että lehdet keskittyivät sen osoittamaan kritiikkiin Boffia ja vapautuksen teologian marxilaisuutta kohtaan. Marxilaisuudessa kiinnitettiin ennen kaikkea huomiota sen ateistisuuteen, uskonnon kieltämiseen ja väkivaltaan, jota marxilaisissa sissiliikkeissä Latinalaisessa Amerikassa harjoitettiin. Ensimmäisen asiakirjan kohdalla lehtien huomioista jäi pois lähes kokonaan Boffin kirkon hallintoa ja johtamisjärjestelmää kohtaan osoittama kritiikki, joka oli keskeisessä osassa hänen kirjassaan, josta kaikki oli lähtenyt liikkeelle. Ratzinger ja kongregatio keskittyivät ulkoisessa viestinnässä lähteiden mukaan huomioimaan vain vapautuksen teologian ja sen ongelmallisen suhteen marxilaisuuteen, vaikka kritiikki kirkkoa kohtaan oli nostettu esiin tapahtumien käynnistyessä, kun Boff sai kutsun Vatikaaniin.

Kun Boffin saapuminen Vatikaaniin kuultavaksi alkoi lähestyä, molemmat lehdet kiinnittivät runsaasti huomiota vapautuksen teologien ja Ratzingerin väliseen vuoropuheluun. Boff oli lehdistön uutisoinnin ja tapahtuneen keskustelun keskellä päähenkilönä, mutta molemmissa lehdissä nostettiin esiin näkökulmia koko Latinalaisen Amerikan laajuudelta erilaisista vapautuksen teologian ilmiöistä.

Kun Boffin kuulustelut Vatikaanissa alkoivat syyskuun alussa 1984, olivat molemmat lehdet paikalla seuraamassa tapahtumien kulkua. Kun uutisointi kuulusteluista alkoi, on huomionarvoista, että WP nosti Boffin rinnalle uutisoinnissaan vahvasti nicaragualaiset vapautuksen teologit, jotka olivat mukana maan sandinisti-hallituksessa. Tätä voidaan pitää konservatiivisemmän ja Yhdysvaltain hallinnolle uutisoinnissaan uskollisemmän WP:n asettumisena vahvasti Reaganin harjoittaman ulkopoliittikan tueksi. Boffiin liittyvää kritiikkiä tarkasteltiin lehdessä myös Yhdysvaltain ulkopoliittikan kautta.

Kuulustelujen alussa NYT pyrki välittämään lukijoilleen sellaisen mielikuvan vapautuksen teologiasta, että sen lukijat pystyivät ymmärtämään, mistä sen synnyssä ja kehityksessä oli kysymys, ja miksi sellaiselle teologiselle liikkeelle oli

tarve Latinalaisessa Amerikassa. Tapa, jolla NYT:ssa kirjoitettiin tapahtumien kulusta, oli rauhallisempi kuin WP:ssa ja juttujen yhteyteen liitettiin usein kuvia Boffista ja brasilialaisista katolisista. Lisäksi WP:ia useammin NYT julkaisi lähes kaikissa kirjoituksissaan jonkinlaisen Boffia tukevan hänen tukijoihinsa kuuluvan piispan tai teologin lausunnon. NYT antoi WP:ia enemmän tilaa ja mahdollisuuksia Boffin ja tämän kannattajien oman äänen kuulumiselle uutisoinnissaan.

Kuulustelujen jälkeen syyskuun puolella välissä 1984 NYT mainitsi WP:n tavoin presidentti Ronald Reaganin ulkopolitiikan ja Uskonopin kongregaation julkaiseman asiakirjan olevan kuin samaa puhetta. NYT mainitsi marxilaisuuden olevan molemmille, Reaganille ja paavi Johannes Paavali II:lle, kielteinen asia. Tämän artikkelin NYT:iin oli kirjoittanut Thomas Sheehan, jonka kirjoittama uutisointi poikkesi muutenkin aiemmasta varsin selkeästä NYT:n linjasta. Huomion arvoista on Pyhän istuimen toimien yhdistäminen Yhdysvaltain ulkopolitiikkaan ja toisaalta voimakkaat kannanotot siihen, että katolisen kirkon johdon toimet vapautuksen teologiaa kohtaan, olisivat voineet johtaa kirkon jakautumiseen kahtia. Aiemmin NYT:n linja oli ollut hillitympi ja Sheehanin kirjoitus poikkesi tästä.

WP julkaisi samoihin aikoihin Sheehanin artikkelin kanssa kirjoituksen, jossa toimittaja Joseph Kraft otti kantaa siihen, kuinka katolinen kirkko oli muuttuvassa maailmassa pysähtynyt kehityksen suhteen paikoilleen. WP osoitti siis myös NYT:n tavoin kritiikkiä katolisen kirkon johtoa kohtaan. Kraft kertoi kirjoituksessaan, kuinka uudistusta oli vaadittu katolisen kirkon sisällä jo kuluvaan vuosisadan puolivälistä lähtien. Tämä ilmaus viittaa myös Vatikaanin toiseen konsiiliin ja siellä tehtyihin päätöksiin, jotka nousivat myöhemmin Boffin tapausta käsiteltäessä lehdistön uutisoinnissa merkittävään rooliin. Lehdistön näkökulmasta paavi ja kardinaali Ratzinger eivät kunnioittaneet Vatikaanin toisen konsiiliin päätöksiä, joissa vaadittiin kirkon selkeämpää ja tuntuvampaa tukea köyhille ja sorretuille.

Kuulustelujen jälkeen lehdet vähensivät merkittävästi kirjoittelua Boffin tapauksesta, koska mitään uutisoitavaa ei tapahtunut. Suhteellisen pian lokakuussa 1984 molemmat lehdet julkaisivat kuitenkin laajat analyysit vapautuksen teologian tilasta katolisen kirkon sisällä. Kirjoituksissa Boff oli mukana ja hänen tapaustaan käsiteltiin osana katolisen kirkon sisällä tapahtuvaa murrosta.

NYT:n kirjoituksen kirjoitti sen toimittajakunnan ulkopuolinen kirjoittaja Michael Novak. Novakin kirjoituksessa annettiin kattava kuvaus vapautuksen teologian historiasta ja tilanteesta osana Latinalaisen Amerikan tilannetta ja

katolista kirkkoa. Novakin kirjoitus jatkoi sitä linjaa, joka oli havaittavissa NYT:n kirjoittelussa jo aikaisemmin. Siinä kuvattiin vahvasti tapahtumia vapautuksen teologien näkökulmasta. Novak totesi kirjoituksessaan, että Pyhän istuimen toiminta Boffin kuulemisessa oli lapsellista. Novakin mielestä kardinaali Ratzingerin ja paavi Johannes Paavali II pelko siitä, että katolinen kirkko Latinalaisessa Amerikassa ajautuisi sekasortoon vapautuksen teologian takia, oli liioiteltua. Novakin tavassa kirjoittaa oli läsnä myötämielisyys Boffia kohtaan ja hän toisti kirjoituksessaan niitä lausuntoja, joita Boff itse antoi poistuessaan Vatikaanin kuulusteluista.

NYT:n tavoin myös WP julkaisi laajemman analyttisen kirjoituksen tilanteesta. Sen kirjoitti uskontoihin erikoistunut toimittaja Colman McCarthy. McCarthy kuvailee kirjoituksessaan tarkasti sitä, mistä vapautuksen teologian ilmiössä todella on kyse. Hän antaa lukijoille näkökulman Latinalaisen Amerikan tilanteeseen kuten Novak NYT:ssa ja laajemmalla tavalla kuin WP:ssa oli aiemmin tilannetta kuvattu. Kirjoituksessa McCarthy kuitenkin WP:n aiempaa linjaa myötäillen kertasi seikkaperäisesti, että marxilaisuus oli yksi keskeisimmistä ongelmista vapautuksen teologiassa. Kuvaillessaan Pyhän istuimen toimintaa McCarthy, kuten myös Novak, käyttää ilmaisua, jolla hän toteaa sen lapselliseksi ja turhan yksinkertaistavaksi.

Vaikka lokakuussa 1984 julkaistut kirjoitukset olivatkin saman teeman ympärillä, eivät ne keskustelleet keskenään. Ne esittivät omat näkökulmansa ja analyysinsä tilanteesta itsenäisinä uutisina ja kirjoituksina. Kirjoitukset olivat erittäin laajat ja osoittavat, että lehdistö oli kiinnostunut ja halusi tarjota näkökulmia tilanteeseen, vaikka mitään tapahtumia ei ollut juuri näinä päivinä tapahtunut tai tapahtumassa. Sama ilmiö toistui marraskuussa 1984, jolloin kongregaation asiakirjaa Boffin kuulusteluihin liittyen odotettiin. Lehdistö kirjoitteli lyhyitä uutisia tapahtumiin liittyen.

Toinen tutkimukseni kannalta merkittävä Uskonopin kongregaation julkaisema asiakirja, joka käsitteli Boffin kuulusteluja, julkaistiin maaliskuussa 1985. Molemmat lehdet tarttuivat tähän asiakirjaan aktiivisesti. NYT kirjoitti yhteen numeroonsa useita kirjoituksia, jotka käsittelivät julkaistua asiakirjaa ja Boffin tilannetta. Yksi näistä kirjoituksista oli Boffin itsensä laatima vastine kongregaation asiakirjalle, jonka NYT:n toimitus oli kääntänyt portugalilaisesta englanniksi. Kirjoituksessa Boff asetti sanansa niin, että hän hyväksyi häntä kohtaan osoitetun kritiikin ja halusi jatkaa toimintaa kirkon yhteydessä.

Kirjoituksessa Boff kuitenkin korosti, että häntä ei tuomittu vääräoppiseksi. On merkittävää, että NYT antoi lehtensä sivuilta tilaa Boffin omalle kirjoitukselle. Se osoittaa, että toimituksessa todella haluttiin, että Boffin oma ääni ja mielipiteet läpi tapahtumien tulivat kuulluksi. WP ei julkaissut Boffin vastinetta sanasta sanaan, mutta viittasi siihen uutisoinnissaan liittyen uuden asiakirjan julkaisuun. WP ei uutisoinut läheskään niin laajasti tämän asiakirjan julkaisusta muutenkaan kuin NYT. Kun Boffin kuulusteluihin liittyvä asiakirja julkaistiin, on merkillepantavaa, että kongregaation asiakirjassa marxilaisuutta ja sen kielteistä vaikutusta vapautuksen teologiaan ei mainittu. Lehdet kuitenkin pitivät marxilaisuutta mukana kirjoituksissaan, vaikka Pyhän istuimen edustajien lausunnoissa korostettiin, että huomio kiinnittyi Boffin kirkkoa ja sen johtamista kohtaan osoitettuun kritiikkiin.

Boffin saama tuomio laajeni lopulta toukokuussa 1985 puhe- ja opetuskielloksi, joka hänelle määrättiin vuodeksi. Lehdet huomioivat tämän, mutta uutisointi tästä ei ollut enää merkittävän laajaa. Molemmat lehdet käyttivät uutisoinnissaan ilmaisua, jossa viitattiin Boffin rankaisemiseen, kun aiemmin oli puhuttu lievemmin vain hänen väärin opetusten tuomitsemisesta.

Boffin tuomion aikana lehtien linjat poikkesivat toisistaan jälleen merkittävästi. NYT:n sivuilla julkaistiin toimittaja Marlise Simons kirjoittama uutinen, joka osoitti sympatiaa Boffia kohtaan. Kirjoituksessa kerrottiin esimerkiksi siitä, kuinka paljon tukea Boff oli saanut kannattajiltaan ja osalta piispoista Brasiliassa. NYT kiinnitti kirjoittelussaan huomiota entistä enemmän Ratzingerin persoonaan ja hänen toimintaansa kirkossa. Eugene J. Dionne kirjoitti lehteen laajan analyysin siitä, millainen Ratzingerin vaikutus Uskonopin kongregaation puheenjohtajana oli kirkon toimintaan ja kehitykseen. Dionne mainitsi kirjoituksessaan Ratzingerin esteeksi kirkon kehittymiselle.

Rangaistuksen täytäntöönpanon aikana WP kiinnitti selkeästi huomiota siihen, miten Boff toimi ja millaisia rikkeitä hänen toiminnassaan tapahtui rangaistuksen kärsimisen aikana. Lehdessä kerrottiin hänen matkastaan Nicaraguaan, missä hän oli tavannut ja keskustellut paikallisten vapautuksen teologien kanssa. Lisäksi lehdessä kirjoitettiin näyttävästi suuren piispojen kokouksen alla joulukuussa 1985 siitä, kuinka Boff julkaisi lastenkirjan, vaikka hänet oli asetettu puhe- ja opetuskieltoon, joka kielsi myös kirjoitusten julkaisun. Huomionarvoista on, että NYT ei uutisoinut lainkaan näistä rikkeistä, joita Boff WP:n mukaan teki. WP:n toimitus halusi sen sijaan nostaa esiin negatiivisia asioita Boffin toiminnassa.

Molemmat lehdet suhtautuivat kiinnostuneesti sekä laajaan piispojen kokoukseen Vatikaanissa loppuvuodesta 1985 että brasilialaisten piispojen tapaamisen paavin kanssa keväällä 1986 Vatikaanissa. Molempien yhteydessä lehdet kirjoittivat tapahtumista ja siitä, mitä näiltä tapahtumilta odotettiin. Kirjoituksissa näkyivät ajatukset siitä, miten katolinen kirkko tulisi vastaamaan uudistuvan maailman sille asettamiin haasteisiin. Boffin tuomitseminen mainittiin kirjoituksissa ja siihen liittyvät tapahtumat yhdistettiin kirkon uudistushenkisyyden poistamiseen varsinkin NYT:ssä. Lehdet suhtautuivat Boffin tapaukseen liittyen mielenkiinnolla varsinkin brasilialaisten piispojen tapaamiseen paavin kanssa, koska tästä tapahtumasta odotettiin käänntekeväää Pyhän istuimen suhtautumisessa vapautuksen teologiaa ja samalla Boffin toimintaa kohtaan. WP uutisoi NYT:ia aktiivisemmin brasilialaisten piispojen ja paavin tapaamisesta. WP lähestyi teemaa myös kriittisesti. Sen toimitus laati uutisia, joissa esitettiin kritiikkiä brasilialaisia piispoja kohtaan, koska nämä olivat sallineet kirkon tuen työväenliikkeille.

Vuonna 1986 maaliskuussa ja huhtikuussa tapahtui paljon liittyen Boffiin ja vapautuksen teologiaan. Maaliskuun lopussa Boff vapautettiin tuomiosta etuajassa ja huhtikuussa julkaistiin uusi Uskonopin kongregaation asiakirja, joka käsitteli vapautuksen teologiaa ja siihen suhtautumista katolisessa kirkossa. Lehdet uutisoivat laajasti jälleen näistä tapahtumista. WP piti huomion edelleen Boffille määrätyn rangaistuksen sisällössä ja siinä, kuinka Boffin olisi tullut sitä noudattaa. Uutisessa korostettiin uudelleen, kuinka Boff oli rikkonut rangaistuksen määräyksiä. NYT taas jatkoi omalla linjallaan ja nosti esiin sitä tukea, jota Boffia kohtaan oli osoitettu ja kertoi rangaistuksen poistamisesta positiivisessa hengessä.

Uuteen kongregaation asiakirjaan liittyen vapautuksen teologiaan suhtauduttiin eri tavoin tutkimuksen lehdissä. NYT korosti sitä, että lähteet kongregaatiosta olivat kertoneet jo etukäteen, että asiakirja esittelisi uudenlaisen positiivisemmän suhtautumisen vapautuksen teologiaan. WP ei maininnut uutisoinnissaan positiivisempaa näkökulmaa, jonka asiakirjan odotettiin tarjoavan.

Kautta uutisoinnin lehdissä julkaistujen sanavalintojen välillä on havaittavissa eroja. WP nimesi ensimmäisen kongregaation artikkelin ”varoitukseksi” vapautuksen teologian harjoittajille. Myöhemmin tapahtumien edetessä WP lisäksi korosti Leonardo Boffin roolia kriitikkona ja totesi, että toiminnallaan hän halusi ärsyttää kirkon konservatiiveja. NYT:n kirjoittelussa Boff esitettiin usein sympaattisesti ”brasilialaisena fransiskaanelijänä”, joka joutui

Pyhän istuimen kurinpidon ”uhriksi”. Kun Boff lopulta vapautettiin etuajassa puhe- ja opetuskiellosta, WP totesi Pyhän istuimen ”armahtaneen” hänet. NYT taas mainitsi tapahtuman aikaiseksi ”pääsiäislahjaksi”, jonka Boff sai. Kolmannen ja tapahtumasarjaan liittyvän viimeisen kongregaation asiakirjan kohdalla NYT:ssa kirjoitettiin, että se oli ”voitto” vapautuksen teologeille. WP:ssa nostettiin esiin kriittisempi kanta ja arvioitiin, että on erikoista, miten positiivisesti vapautuksen teologit suhtautuivat uuteen asiakirjaan, koska se ei WP:n mukaan ollut niin suvaitsevainen kuin vapautuksen teologit arvioissaan siitä antoivat ymmärtää. Nämä sanavalinnat ja näkökulmaerot korostavat lehtien erilaista suhtautumistapaa. Ne antavat ymmärtää, että NYT halusi tarjota lukijoilleen Boffin tasavertaisena katolisena teologina, kun taas WP kuvaili häntä ikään kuin rikolliseksi.

Molempien lehtien uutisoinnissa näkyy niiden yhdysvaltalainen tausta. Marxilaisuuteen suhtaudutaan kriittisesti, mutta NYT esittää vapautuksen teologian kuitenkin positiivisemmassa valossa kuin WP. WP:n uutisoinnissa on havaittavissa enemmän yhteyttä Yhdysvaltojen ulkopolitiikkaan kuin NYT:n.

Lehtien kirjoittelu noudatti niille ominaista linjaa lähes läpi tapahtumasarjan. Molemmat lehdet uutisoivat laajasti tapahtumista, mutta määrällisesti asiaa käsitteli kuitenkin enemmän NYT. Linjoissa tapahtui poikkeuksiakin, näkökannat ja esiin nostetut teemat elivät, mutta lopulta lehtien kirjoittelussa on havaittavissa selkeä linjaero. NYT esitti Boffin ja muiden vapautuksen teologian edustajien mielipiteitä näkyvästi ja tarjosi lukijoilleen mahdollisuuden ymmärtää vapautuksen teologian taustoja. NYT suhtautui kriittisesti kardinaali Ratzingerin ja paavi Johannes Paavali II toimintaan. WP tarkasteli asiaa selkeämmin Pyhän istuimen näkökulmasta ja piti vapautuksen teologian suhteen marxilaisuuteen tiiviimmin mukana uutisoinnissa kuin NYT.

8. LYHENTEET

NYT – The New York Times

WP – The Washington Post

WCC – World Council of Churches

9. LÄHDE- JA KIRJALLISUUSLUETTELO

9.1. Sanoma- ja aikakauslehdet

WP   The Washington Post 1984-1986
NYT   The New York Times 1984-1986

Berger, Joseph

- 1986a   Future of Liberal Cleric Is Discussed at Vatican. – The New York Times, 10.3.1986.
1986b   Vatican Tells Priest to Retract Views. – The New York Times, 12.3.1986.

Boff, Leonardo

- 1985   Text of Statement by Friar – The New York Times, 21.3.1985.

Briggs, Kenneth A.

- 1984   Jesuit Chief Defends Liberation Theology And Social Activism – The New York Times, 28.10.1984.
1985   On Eve of Rome Synod, a Top U.S. Bishop Sees Possible Need for Changes. – The New York Times, 24.11.1985.

Diehl, Jackson

- 1984   Vatican Hits Radical Wing Of 'Liberation' Movement: Vatican Document Criticizes Radical Supporters of 'Liberation Theology' – The Washington Post, 2.9.1984.

Dionne, Eugene J.

- 1985a   Vatican Criticizes Brazilian Backer of New Theology – The New York Times, 21.3.1985.
1985b   Vatican and Friar: Not a Judgment on New Theology – The New York Times, 22.3.1985.
1985c   Vatican Says Order To Brazilian Gives Time For Reflection – The New York Times, 10.5.1985.
1985d   A Voice of Conservatism With the Pope's Ear. – The New York Times, 4.8.1985.
1986a   Pope Confronting 2 Cases of Dissent – The New York Times, 13.3.1986.
1986b   New Vatican Effort on Theology Seen – The New York Times, 4.4.1986.

Gilbert, Sari

- 1984a   Vatican Sets Limits on 'Liberation' Theology – The Washington Post, 4.9.1984.
1984b   Nicaraguans, Vatican Officials Hold Second Day of Talks on Tensions – The Washington Post, 8.9.1984.

Hyer, Marjorie

- 1985   Vatican Criticizes Theologian's book – The Washington Post, 30.3.1985.

Jenkins, Loren

- 1985 Vatican Planning Declaration on Liberation Theology Issue – The Washington Post, 13.12.1985.
- 1986a Pope Urges Brazilian Prelates To Check Liberation Theology – The Washington Post, 14.3.1986.
- 1986b Church Speaks on Politics – The Washington Post, 6.4.1986.

Kamm, Henry

- 1984a Vatican Censures Marxist Elements in New Theology – The New York Times, 4.9.1984.
- 1984b Friar Defends Views at Vatican Session – The New York Times, 8.9.1984.

Kraft, Joseph

- 1984 Debate Among Catholics – The Washington Post, 18.9.1984.

Novak, Michael

- 1984 The Case Against Liberation Theology – The New York Times Magazine, 21.10.1984.

Margolis, Mac

- 1985 Silenced Brazilian Friar Speaks in Children's Book – The Washington Post, 5.12.1985.
- 1986 Vatican Amnesties Brazilian Theologian – The Washington Post, 1.4.1986.

McCarthy, Colman

- 1984 View on Liberation Theology Changing – The Washington Post, 27.10.1984.

Muello, Peter

- 1984 Activist Theologian Vows to Cooperate with Probe – The Washington Post, 21.8.1984.

Riding, Alan

- 1984a Brazilian Faces a Vatican Inquiry Over Support for Social Activism – The New York Times, 20.8.1984
- 1984b Brazil Tests Limits of Liberation Theology – The New York Times, 9.9.1984.
- 1986 Vatican Lifts 'Silence' Order On Brazil Friar. – The New York Times, 13.3.1986.

Schanche, Don A.

- 1984 Pope Vetoes Class War as Aid to Poor – The Washington Post, 23.8.1984.

Sheehan, Thomas

- 1984 The Vatican Errs on Liberation Theology: It treats Marxism too simply – The New York Times, 16.9.1984.

Simons, Marlise

- 1984 Vatican Study Expected to Caution Activist Priests – The New York Times, 2.9.1984.
- 1984b Vatican Reported to Have Sought Rebukes for 2 Other Latin Clerics – The New York Times, 11.9.1984.
- 1984c Pope May Review Theological Dispute – The New York Times, 24.11.1984.
- 1985a Friar Says He Prefers ‘to Walk With the Church’ – The New York Times, 21.3.1985.
- 1985b Liberation Theology: 2 Sides Polarize. – The New York Times, 3.6.1985.

9.2. Internet-lähteet

Katolisen kirkon verkkosivut

- 1975 SACRED CONGREGATION FOR THE DOCTRINE OF THE FAITH: Declaration.
<http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19750215_libri-kung_en.html> Katsottu 14.3.2018.
- 1984 CONGREGATION FOR THE DOCTRINE OF THE FAITH: Letter to Father Edward Schillebeeckx.
<http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19840613_schillebeeckx_en.html> Katsottu 14.3.2018.
- 1984 CONGREGATION FOR THE DOCTRINE OF THE FAITH: INSTRUCTION ON CERTAIN ASPECTS OF THE "THEOLOGY OF LIBERATION".
<http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19840806_theology-liberation_en.html>Katsottu 4.4.2014.
- 1984 CONGREGATION FOR THE DOCTRINE OF THE FAITH: Notification on the book “Church: Charism and Power” by Father Leonardo Boff O.F.M.*
<http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19850311_notif-boff_en.html> Katsottu 4.4.2014.
- 1986 INSTRUCTION ON CHRISTIAN FREEDOM AND LIBERATION: "The truth makes us free"
<www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19860322_freedom-liberation_en.html> Katsottu 14.3.2018.

Michael Novakin verkkosivut

- s. a. <<http://www.michaelnovak.net>> Katsottu 3.3.2014.

The New York Times –sanomalehden internetsivut

- s.a. The New York Times –sanomalehden internetsivut.
<https://www.nytimes.com/learning/students/ask_reporters/Alan_Riding.html>Katsottu 30.1.2014.

s.a. The New York Times –sanomalehden historia
<<http://www.nytc.com/who-we-are/culture/our-history>> Katsottu
25.10.2013.

The Washington Post Companyn internetsivut

s.a. The Washington Post Companyn historia.
<<http://www.washpost.com/phoenix.zhtml?c=62487&p=irol-history1975>>Katsottu 25.10.2013.

9.3. Kirjallisuus

Almgren, Anssi

2010 Paavi Johannes Paavali II:n matkat Latinalaiseen Amerikkaan 1979-1990 ja niiden saamat arvioinnit amerikkalaisessa lehdistössä. Pro Gradu –tutkielma. Helsingin yliopiston kirjasto.

Boff, Leonardo

1985 Church: Charism and Power – Liberation Theology and Institutional Church. SCM Press Ltd., Lontoo.

Cox, Harvey

1988 The Silencing of Leonardo Boff. The Vatican and the Future of World Christianity. Oak Park, The United States by Meyer-Stone Books.

Hanska, Jussi

2005 Kristuksen sijaiset maan päällä? Paaviuden historiaa apostolic Pietarista Johannes Paavali toiseen. Suomen kirkkohistoriallinen seura, Vammala.

Hess, Stephen

1996 International News and Foreign Correspondents, Washington D. C., The Brookings Institution.

Landgrén, Lars-Folke

2013 Lehdistö- ja aatehistoria teoksessa Kristinuskon historian tutkimusalat ja metodit, Toim. Jaakko Olavi Antila, Esko M. Laine, Juha Meriläinen, Suomen kirkkohistoriallinen seura, Saarijärvi.

Linden, Ian

2009 Global Catholicism: diversity and change since Vatican II. Columbia University Press, New York.

Roberts, Nancy L.

1991 American Peace Writers, Editors and Periodicals: a Dictionary. Greenwood Press, 1991, Michigan, USA.

Ruotsila, Markku

2008 Yhdysvaltain kristillinen oikeisto. Gaudeamus Helsinki University Press, Helsinki.

Valtonen, Pekka

2001 Latinalaisen Amerikan historia. Helsinki: Gaudeamus.

Vuola, Elina

1991 Köyhien Jumala, Johdatus vapautuksen teologiaan. Jyväskylä, Gumerrus Kirjapaino Oy. Gaudeamus

Wilentz, Sean

2008 The Age of Reagan, New York, HarperCollins Publishers.